JOHANNIS FASOLDI,

Barutho-Franconis,

GRÆCORUM VETERUM

ΙΕΡΟΛΟΓΙΑ

Hoc est,

DE PLURIMIS GRÆCORU[M] GENTILIUM ANTIQUITATIBUS, RIT[IB]USQUE SACRIS: INPRIMIS DE FEST[IS] DIEBUS, SACERDOTIBUS, TEMPLIS ET A-RIS: DE LUDIS ITEM AC CER-TAMINIBUS,

DISSERTATIO

XII. DECADIBUS

comprehenſa,

[I]n qua plurima loca, tàm ſacram, quàm pro-fanam hiſtoriam, quin & humaniorem lite-raturam ſpectantia paſſim interſperguntur, illu-ſtrantur, & ex fontibus explanantur:

[E]x rariſſimis ac ſelectiſſimis, tùm impreſſis, tùm vetu-ſtisſimo MSto, codicibus Græcis eruta & collecta.

In lucem miſſa *JENÆ*,
Impenſis JOHANNIS BIELKEN,
è Chalcographeo NISIANO,
CIↃ IↃC LXXVI.

erenissimo Principi ac Domino,

DOMINO

CHRISTIAN-ERNESTO,

&c. &c. &c.

A CONSILIIS ECCLESIASTICIS, VIRIS,

Maximè Reverendo, Prænobilissimo, Perquamstrenuo, Magnifico, Plurimùm Reverendis, Nobilissimis, Excellentissimis, Amplissimis & præclarissimis,

DN. CASPARI A LILIEN, Hæreditario in Weitzendorff / &c. Consiliario

Ecclesiastico intimo, τῦ ἁγίυ συνεδρίυ Præsidi, superioris Burggraviatus Norici Generali Superint. & illustris Collegii Christian-Ernestini Directori gravissimo; DN.

DN. M. GEORGIO FRIDERICO Pertschen/Eccleſ. Baruth. & vicinarum Superintendenti merentiſſimo, nec non illuſtris Conſiſtorii ibidem Aſſeſſori primario:

DN. JOH. JACOBO Steinhofern/SS. Theol. Licentiato digniſſimo, Sereniſſimi March. Barutho-Brandenb. à Conc. Aulicis, & Conſiſt. Aſſeſſori ſpectatiſſimo:

DN. M. JOH. LEONHARDO Schöpffen/Archi-Diacono Baruthino ſolertiſſimo, & venerandi Conſiſtorii ibidem Aſſeſſori digniſſimo:

DN. LAURENTIO HASFÜRTERO, N. P. C. Sereniſſimæ Aulæ, Feudorum, & Conſiſtorii Secretario diligentiſſimo:

UT ET

ILLUSTRIS AC INCLYTÆ

NORIBERGENSIS

REIPUBLICÆ

ET

ACADEMIÆ

DECORIBUS INSIGNIBUS,

VIRIS,

Magnificentiâ, Nobilitate, devotâ Pietate, plurimùm Reverendâ Dignitate, Amplitudine, Eruditionis excellentiâ, Generosâ Prosapiâ, ſpectatâ prudentiâ, nec non multarum rerum uſu & experientiâ fulgidiſſimis, ac maximè conſpicuis,

DN. JOH. CHRISTOPHORO Wagenſeil / JCto conſummato ac celebratiſſimo, in inclytâ Noricorum Univerſitate Altorffinâ Jurium & Hebrææ Linguæ P. P. laudatiſſimo:

NEC NON

DN. JUSTO JACOBO LEIBNIZIO, ad D. SEBALDI: Bibliothecario ſpectatiſſimo, Scholarum & Stipendiariorum Inſpectori graviſſimo:

DN. DANIELI WüLFFERO, ad D. LAURENTII, Logic. Phyſ. & Metaph. Profeſſ. Publ. famigeratiſſimo:

DN. JOHANNI FABRICIO, ad D. MARIÆ:

DN. MARTINO BEERIO, ad SPIRITUM S. Ethices & Pol. Prof. Publ. celeberrimo:

DN. CONRADO FEUERLINO, ad D. JACOBI:

DN. ADOLFO SAUBERTO, ad D. ÆGIDII, Gymnaſii ibidem Inſpectori digniſſimo:

CELEBERRIMÆ

NORIBERGÆ PASTORIBUS

MERITISSIMIS, GRAVISSIMIS:

ITEM,

DN. M. CAROLO Dieselmajer/ ad D. SEBALDI, Seniori meritissimo:

DN. M. ANDREÆ UNGLENCKIO, itidem ad D. SEBALDI:

DN. M. JOHANNI Gräffe/ etiam ad D. SEBALDI:

DN. M. ANDREÆ Mühldorff/ itidem ad D. SEBALDI,

DIACONIS

RELIGIOSISSIMIS, VIGILANTISSIMIS:

ET

DN. WOLFFGANGO ACHATIO Gutbrod/
DN. JOHANNI Staden/ Majori,
DN. ANDREÆ Jngolstettern/
DN. JOHANNI LEONHARDO Stöberlein/

CIVIBUS PRIMARIIS,
MERCATORIBUS CELEBERRIMIS,
PHARMACOPOEO PERITISSIMO,

NEC NON

SE-

SENATUI NUMEROSIORI NORICO ADJUNCTIS INTEGERRIMIS, SPECTATISSIMIS,

Dominis Mæcenatibus, Promotoribus, Fautoribus & Evergetis meis, nullo non humillimi obsequii, honoris & observantiæ cultu æternùm suspiciendis, prosequendis,

SACRAS HASCE ANTIQUITATES GRÆCAS

εἰς ἀΐδιον εὐγνωμοσυνῆς, καὶ εὐχαριστίας μνημόσυνον,

omnia fausta cœlitùs exoptans,

DICAT, OFFERT, CONSECRAT

JOHANNES FASOLDUS,

Φιλοθεολόγος καὶ Φιλέλλην.

LECTORI BENEVOLO SALUTEM.

NOn multis Te morabor. In mediis Germaniæ turbis, ubi paucissimæ feriæ, profesti nefastique dies plurimi, FERIAS GRÆCAS sisto. Manum quidem huic argumento pertractando adhibuerunt Viri Doctissimi, sed mutilatè alii, alii subleſtâ fide. Quâ ego dexteritate in evolvendis codicibus vetustissimis Græcis, cùm MSto, tùm

typis

typis excusis usus sim, vel ipse, si penitius inspexeris, candidè judicabis. Meursio quæ debeam, ut certior fias, sciendum, loca, quæ laudatus Meursius Græca & Latina adduxit, citata tantùm esse; cætera verò loca Græca, queis Meursius caret, me non sine cura tota addidisse. Vale, & si benignè conatum hunc acceperis, ad alia ejusdem census proxumè calcar mihi additum iri crede.

GRATULATIONES BENE CUPIENTIUM.

GRæcorum ritus veteres Tua ſedula Muſa
Conſpicuos nobis eſſe, FASOLDE, cupit.
Sed poſthac, merces ut detur juſta labori,
Conſpicuum doctis Te Tua Muſa dabit.

Benevolentiæ causâ fac.

Joh. Guilielmus Bajer, S. Th. D. & P. P. in Academ. Jenenſ.

Ci-

CIviles simul & sacras res vestiit Hellas (*nu.*
Ritibus, occultans mystica sensa si-
Protrahe in apricam sapientum dogmata lucem, (*re decus.*
FASOLDE, & fama perge para-

Præstantiss. Dn. Autorem ad Græcarum literarum culturam σπεύδοντα ὀτρύνει

Joh. Conradus Dürrius, P.P.

RItus Græcorum enumeras sermone Latino,
Græcô qui posses promptus id ore loqui.

Gratulab. Amico & conterraneo f.

Erh. Weigelius, P. P.

Amplus adest campus, virtutem extendere factis,
& scriptis Sophiæ dona parare sibi.

Nunc Tua penna dedit nobis *antiqua Pelasga*:
Hinc ſpondet ſertum magnus Apollo Tibi.

Eximii Dn. Auctoris optimis conatibus applaudens ſcrib.

Caſpar Poſner, Prof. P.

---

* * *

Τῷ σπουδαιοτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Φασόλδῳ, περὶ τὰ φιλοσοφικὰ, καὶ θεολογικὰ σπουδάζοντι τῷ φίλῳ μου, εὐλιμεστάτῳ ἐν τῇ Κρατοκώμῃ.

ΚΥ'ριε. Τὰ γράμματά σου ἑλληνικὰ, καλῶς καὶ ἀκριβῶς γεγραμμένα, Ἀφροδίτης τε καὶ χαρίτων ἀποπνέοντα, ὑπερβαλλόντως μὲ ἔτερπον. Ἀπόκρισιν τὴν ὀφειλο-

μένην

μένην μᾶλλον τοῦ δέοντος ἀναβέβλημαι, οὐκ ἐθελοντὶ μὲν, ἀλλ᾽ ἀναγκαίως. Πολλὰ γὰρ πέφυκε συμβαίνειν ἡμῖν οὐ βουλομένοις. Ἰδοὺ τὸ γῆρας, ἰδοὺ ἀσχολίας, αἵτινες πολλάκις με ἐμποδίζουσι, καὶ τὰ πρακτέα ἐπέχουσιν. Ὅσον πρός σε, περὶ πολλοῦ ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ Σέξτου, τοῦ φίλου μου πιστοτάτου, μοὶ ἐγνωρίσθης. Οὗτος πλεονάκις σου μνείαν ἐποίησε, καὶ σπουδήν σου περὶ τὰ ἑλληνικὰ ἐμοὶ ἐφανέρωσεν. Ἐγὼ δὲ τὴν φιλοπονίαν σου, ὡς ἄξιον ἦν, ἐπήνεσα, καὶ τοῦτο ἀκολακεύτως. Τὸ πρόσωπόν σου εἰσέτι οὐκ ἐνέβλεψα: εἰδέναι δὲ ἱμείρω ὡς

μά

μάλιστα. Ἐάν σοι οὐ βαρὺ, πρὸς ἡμᾶς πορεύθητι. Τάχα που ἀσφαλέστερον, ἢ διὰ γραμμάτων, καὶ ἁπλούστερον ἡμᾶς κοινολογεῖσθαι δοθήσεται. Ἔῤῥωσο Φάσολδε πολυμαθέστατε, καὶ τὴν φιλίαν, ἣν ἅπαξ ἤρξω, διατελεῖν μέμνησο. Ἐκ τοῦ Ἀλτορφίου, τῇ ἑβδόμῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ Ἀπριλίου, ἐν ἔτει αχογ.

Φίλος σοι πρὸς ἅπαντα ἑτοιμότατος

Γεώργιος Ματθίας Κοινίγιος, τῆς ἑλληνικῆς παιδείας διδάσκαλος ἐν τῇ Παλαιοκώμῃ.

Ἐυ-

Εὐφυεῖ μάλα καὶ φιλοτιμουμένῳ Ἀνδρὶ νέῳ, Ἰωάννῃ τῷ Φασόλδῳ, περὶ τὰ ἱερὰ καὶ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν τῇ Ἰήνῃ σπουδάζοντι, φίλῳ φιλιωτάτῳ χαίρειν.

Ἀνελεξάμην τήν σου ἐπιστολήν, καὶ εὖ μάλα μοι ἡδομένῳ γέγονε ἡ σὴ γνώμη τε καὶ φιλομαθίη. Τῶν γὰρ πολλῶν καταφρονέεις τὸν τρόπον, τῶν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ὡς πάνυ ἀχρήια ἐόντα περιυβριζόντων. Ἐγὼ δὲ δοκέω οὐδέποτ᾽ ἂν οὐδένα ἐς ἄκρον τῆς παιδηΐης ἐλάσειν, τὸν τελέως τῆς γνώσιος ἀποστερεύμενον. Ἐν τοῖσι τῶν παλαιῶν ἑλλήνων συγγράμμασι εὖ οἶδα ὅτι τῶν τε θείων καὶ ἀνθρωπηΐων πρηγμάτων σοφίη περιέχεται.

ται. Ὧν δὴ ἐπιστήμη ἐς τὸν ἀκριβέστερον τῶν ἱερῶν λόγων νόον μέγα τι συμβάλλεται. Σὺ γοῦν οὐκ ἀφρόνως ἀλλὰ νουνεχόντως ποιέων ἐμοὶ φαίνεαι, ταῦτα μελετήσας. Ἐλπίδα γὰρ ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἄλλοισι παρέχεις, ὡς, ἢν ἐμμείνῃς τούτοισι τοῖσι ἐπιτηδεύμασι, πολλὸν προέξεις τῇ σοφίῃ τῶν ἄλλων, καὶ τοι ἅμα τε καὶ τῷ κοινῷ θωϋμάσιον ὅσον συνοίσεις. Ἐγὼ δὲ καθάπερ ἐπαινέω τὴν σέο ὁρμήν, οὕτω καὶ προθύμως ἔχω πρὸς τὸ ὠφελῆσαι τὸ σὸν φιλοτίμημα. Ἔρρωσο καὶ εὖ πρῆσσε.

Ἔγραψα τῇ τρίτῃ μεσοῦντος Μεταγειτνιῶνος, ἐν ἔτει ἀπὸ χριστογονίας αφχοι.

Ὁ σὸς ὅσος
Βαλτάσαρ ὁ Σωλβέργιος,
τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων διδάσκαλος ἐν τῇ Οὐιτεμβέργῃ.

Du-

Dum spretæ vilent hac tempestate Camœnæ
plus satis, ac sensim barbara turba sumus:
Passim etiam sordet linguæ cultura Pelasgæ,
quâ sine vix aliquis vir bene doctus erit.
Arridet magis æqua tuæ sententia menti,
FASOLDE, Ardalidum nobile delitium.
Unus es in paucis, quem rara peritia linguæ
Cecropiæ clarat dotibus eximiis.
Helluo librorum, nisu non deside solers
omnem scrutaris Hellados historiam.

Edis

Edis jam ſpecimen pulchrô conamine, ſiſtens
ritûs, quos habuit Græcia priſca ſacros.
Ætatem feret hoc, doctoq; legetur ab orbe,
ſternet & ad Famæ culmina, crede, viam.
Socraticis conſtet chartis ſua gratia: tradens
res ævi veteris, non moriturus agit.

L. M. Q. facieb.
Coburgi

M. Iſrael Clauderus,
Prof. Publ.

Græ-

I.

G*Raca sunt, qua non leguntur* : Inquit
Vulgus. Sed philyras Fasoldianas
Perlustra, *bone Lector* : HîC LEGUNTUR.

II.

Quicunque Musis Græciæ
Favet, suis pro viribus
Meum FASOLDUM provehat.
Hunc namque quisquis provehit
Censendus est, compendium
Politioris Græciæ,
Plantâsse Musis, ATTICAM.

Hâc simplici Epigrammatum bigâ & Libellum & Autorem cordatis Musarum Gracarum, rarescentium ferme, Mecænatibus commendare pro merito, suumq; sic Affectum Amico, Jenam iterum discedēti, cùm aliter pro tempore non liceret, testatum facere voluit candida mens manusque

M. Joh. Christophori
Lauri, P. P. Ar-

ARtiumquondam Patria & Genitrix,
Literatum littus Achäicorum,
Barbaris ceſſit, tenet hoſtis arva hoſpita Muſis.
Corruerunt tot Sophies palæſtræ!
Tot Camœnarum cecidêre templa!
Totque virtutum fabricæ ruinâ perpete ſordent.
Non Stagiritæ nitidum Lycéum,
Non honoratiplutei Periclis,
Non theatrales caveæ Menandri, amplius extant
Cuncta, quæ priſcum celebravit ævum,
Quæque adhuc labens veneratur ætas,
Jam quaſi ſqualent veteri veternô, reddita terræ.
Sola de tantô ſuperant paratu
Rudera, à dirô lacerata fatô,
Et

Et per Autorum monumenta latè
ſparſa ſuorum.
Hæc inexhauſto ſtudio requirens
Ac ſitu purgans, operis tenori
Aptat unius vigil èn ! FASOLDUS,
non ſine plauſu.
Faxit altarum Sator ac Nutritor
Mentium, Chriſtus, labor hic ut æ-
quos
Sentiat Dîos, capiatque dignos
Autor honores.

Hoc
Honoris & Amoris ſinceri mo-
num. p.

M. Joachim - Henricus
Hagen / Illuſtr. Gymn.
Baruth. P. P.

Τῷ φιλομούσῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ
τῷ Φασόλδῳ ἐν τῇ τῶν Νωρικῶν Παλαιοκώμῃ
φιλολογοῦντι, τῷ φίλῳ τῷ γλυκίστῳ.

Εὐημερεῖν ἐν τῷ Χριστῷ!

Εὐμενέστατε Φασόλδε,

Ἡ ἐπιστολὴ ἑλληνική σου καὶ τὸ ἀπόσπασμα, ὅπερ ἐξ ἀρχαίων τῶν τῆς ἑλλάδος θησαυρῶν προφέρειν, καὶ τύποις χαλκοῖς ἐκτυποῦν ἐθέλεις, καθ' ἡδονὴν ἐμοί, καὶ τὸ τοῦ θυμοῦ σου φιλέλληνος τεκμήριον ἐγένοντο. Διόπερ, κἂν ἐγὼ ἐν τῇ σχολῇ μὴ ἄσχολος, ὅμως ἐκ τοῦ πολυθρυλλήτου. Ὃς μὴ ῥωμαϊκοῖς ἑλληνικὰ γράμματα κλ. ὑπό σου αἰτηθεὶς αὐτοσχέδιον γέγραφα δίστιχον, ἐφ' ᾧ στέργειν σε φιλοτρό-

πως

πως παραιτοῦμαι. Ἔῤῥωσο. Ἐν Σιλουσίᾳ τῇ ἕκτῃ ἱσταμένου Σκιρροφοριῶνος, ἐν τῷ χριστογονίας ἔτει αχοδ.

πρὸς φιλέλληνα Φασόλδον.

Φασόλδος τοῖς ῥωμαϊκοῖς ἑλ-
ληνικὰ ζεῦξε,
Φασόλδος συνετοῦ τοὔνομ' ἄρ'
ἀνδρὸς ἔχει.

αὐτοσχεδιαστί

Ἰωάννης Ἐρνεστὸς Σχάδιος,
τοῦ Γυμνασίου τοῦ Σιλουσιακοῦ
Κυβερνήτης.

Cur luci tenebras, & Grajum Festa
nefasta
Nunc mediis Christi jungis, Amice,
sacris?

Juxtim se posita hæc melius contraria splendent:
Non bis in tenebris laus tua luce caret.

Ita Cl. DN. AUCTORI, in rarissimis Græcorum scriptis ad invidiam aliorum versatissimo appl.

M. Henricus à Lithe, Fac. Phil. Adj.

Τῷ πεπαιδευμένῳ καὶ ἐντιμοτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Φασόλδῳ, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῇ ἐν τῇ Ἰήνῃ περὶ φιλοσοφίαν ὄντι, τῷ κυρίῳ καὶ φίλῳ μου φιλτάτῳ.

Ὑγιαίνειν καὶ χαίρειν!

Πεπαιδευμένε κύριε Φασόλδε, φίλε φίλτατε,

ἘΔόθη ἡμῖν τὰ σὰ ἑλληνιστὶ γραφθέντα γράμματα, ἅτινα ἡδέως ἐπέγνων, ἃ μὲν, ὅτι πε-

πεπαιδευμένως αὐτὰ γεγραμμένα ἐστίν· ἃ δὲ, πλεῖστον εὐφράνθην, ὅτι σοι συγχρῆσθαι ἔξεστιν, ὃς μεγίστην ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς προκοπὴν ἐποίησας, ἐξ οὗ, ἃ ἐν αὐτοῖς ἀγνοῶ, καταμαθεῖν δύναμαι, ἀεὶ τὸ τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Νικοκλέα αἰνῶν· Μηδεμίαν συνουσίαν προσδέχου, μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις διατριβαῖς ἔθιζε σεαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτός τε ἐπιδώσεις. Ἐὰν οὖν, γλυκύτατε φίλε, ἴσα σοι ποιεῖν οὐ δύνωμαι, συγγνώμην ἔχε. Μέχρι τοῦ μὲν ἄδηλόν μοι ἦν ἀνθρώπων τινὰ τῷ ὀνόματι Φάσολδον καλεῖσθαι, ἢ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῇ ἐν τῇ Ἰήνῃ περὶ τοὺς λόγους ἀσχολεῖσθαι.

Νῦν δὲ ταῦτα ἐκ γραμμάτων σου εἰδὼς, καί σε προσέτι τοῦ τοῦ περιφανεστάτου καὶ πολυμαθεστάτου ἀνδρὸς, κυρίου Φειχμουθίου παῖδας εἰς Μουσῶν πολυάνθεμον λειμῶνα ἄγειν ἐπιγνοὺς, ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορεῦσαι ὑφ' ἡδονῆς, σύμμετρόν σε ὑπ' αὐτοῦ τὰ περὶ Ῥαββινικὰ γράμματα παιδευθῆναι, καιρὸν λεληφέναι. Τούτου οὖν τοῦ διδασκάλου, οὗτινος βουλῇ καὶ βοηθείᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ δουλεύειν δυνήσῃ, συνηδόμενός σοι συγχαίρω. Μετ' ἀληθείας

Τρὶς μακάριος ἔην, καὶ τετράκις ὄλβιος ἀνήρ,

ᾧ τοῦτο συμβέβηκεν. Τὸν ἐξο-
χώτατον ἄνδρα τόνδε συνελθεῖν,
καὶ εἰς Ἰήνην πορεύεσθαι ἐπὶ νοῦν
μοι ἦλθε, ποικίλα περὶ τῶν
Ῥαββινικῶν αὐτῷ συλλαλήσων.
Ὅπερ δὲ ἐν βραχεῖ τὴν Ἰταλίαν
διοδεύειν προειλόμην, μεταλα-
βεῖν γνώμην ἀναιτίαν βιασθείς,
ἐπιτελεῖν τοῦτο οὐχ οἷός τ' εἰμι.
Ἐς ἄλλον οὖν καιρὸν με ἀνα-
βάλλεσθαι ταῦτα δεῖ, ἕως ἂν ἐξ Ἰ-
ταλίας ἐπανελθὼν εἰς Βέλγιον
ἀπέλθω. Ἔῤῥωσο, καὶ τὸν σο-
φώτατον κύριον Φειχμούθι-
ον φιλικῶς παρ' ἐμοῦ, καὶ κυρίου
πατρός μου ἀσπάζου. Ἐκ τῆς

Νωριμβέργης, μηνὶ Μαΐῳ, ἐν ἔτει τῆς Σωτηρίας τῷ ᾳχοβ.

ὅλος ὁ σὸς

Ἰωάννης ὁ Οὐλφῆρος.

UTile jucundo miſces, & ſacra profanis;
Dum *ritus ſacros, templa, diesque* notas.
Exprimis *hiſtorias* Græcorum, *obſcura* reſolvis:
Hinc capiet fructum *frons tua* ſacra brevi.

Paucis hiſce Dn. AUTORI, *Amitino ſuo dilectiſſimo animitùs gratulari voluit*

M. Joh. Joachimus Crauſeneccius, h. t. verbi divini Miniſter apud Pegnizenſes.

Tem-

TEmpore qui verno, dicunt, sua semina spargit,
Æstas cum magno fœnore reddit huic.
Hoc quod non, posses forsan Tu dicere verum,
Virtute exempli, docte FASOLDE, tui.
Te tua sedulitas nunquam permisit inertem;
Es multæ semper dexteritatis homo.
Hoc scit Coburgum, nec non celeberrima Jena:
Utile plus scriptum nos docet hocce tuum.
Attamen hanc operam vigilem seriemque laborum
cernis in huncce diem commoda parva sequi:

Sed quod vendantur pretio ſacra munera ubique
illis, qui luxum ſegnitiemque colunt;
Et qui pro chartis Nymphas preſsêre ſalaces;
Evacuant Zytho pocula multa die.
Nec tamen hoc moveat Temet valedicere Muſis,
Perge! dabit tandem præmia larga Deus.

In honorem præſtantiſſimi atque Eruditiſſimi Domini Autoris utiliſſimi hujus Tractatus, Amici ſui integerrimi, ſcribere hæc voluit, Jenæ

Ipſi Notiſſimus.

Tan-

TAnta Tibi cordi dulcis facundia: quantam
orbis Eous amat, deciduusque tenet.
Ortu GERMANUS: doctrinâ GRÆCUS: & uſu
HEBRÆUS: LATIUS cognitione cluet.
DIVINUS numerus PERFECTAM gignit & artem;
approbat hoc ſcriptum, quod Tua Suada parat.
Et quia PERFECTUS, tractas ſacra mixta profanis;
Grecorum ritus eruis arte ſacros.
Ritus exponis, quos obſervare Pelasgi
in Templis ſacris dum ſacra, Feſta notas.
Hinc Tua morte carens vivet poſt funera virtus;
vivet cùm feries ſidera fronte poli.

Ad

AD LIBRUM.

Nunc quocunque, Liber, venies, fortuna favebit
Autoris Virtus Te comitetur, abi.
Vade modò celeris, gratos totumque per orbem
Cultores seræ posteritatis adi.
Invidiæ morsus spernas, & vulnera linguæ,
quo-Te-cunque juvat vivere; carpe viam.

Hæc

Præ-eximio atque clarissimo

DN. JOH. Fasolden/
Literarum & antiquitatum Græcarum simul peritissimo, Dn. Fautori & Amico meo nunquam reconciliato, Antiquitates Græcorum circa Sacra luci committenti, affectu sincero & amico scribebat

M. Joh. Schultze/ Altenb.
P. L. C.

Phar-

PHarmaca nî quondam monstrâsset Jasoni Colchis,
Vellus servâsses nobile, fœde draco:
Nî DEUS Argivæ monstrâsset pharmaca linguæ,
Gazas texisses fœda tot inscitia.
Grajum lingua fuit, quâ Tu, FASOLDE, potitus
Velleris, hinc nobis aurea multa refers.

φιλοφιλίας ἕνεκα fecit
M. Joh. Georg. Müllerus, Jenens.

I. N. J.

DECAS PRIMA,

FESTUM PRIMUM.

ΟΛΥΜΠΙΑ.

§. I.

ΟΛΥΜΠΙΑ Festum ab *Atheniensibus* aliisque *Græciæ* populis in *Jovis* τοῦ Ὀλυμπίου honorem gloriamq; agitatum. *Scholiographus Pindari Pyth.*

Pyth. Od. IX. de hoc festo ita: Ὀλυμπίοις, ἐ τοῖς ἐν Πίσῃ νῦν. Οὐ γὰρ ἂν ὅλως ἔρριψεν ἁπλῶς τὸν λόγον, ἀλλὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις.

§. II.

Eratque & *certamen*; Id quod testantur *MSta Scholia Græca admodum vetusta in Sophoclis Electram*, quæ mihi ex instructissimo celeberrimi BOSII ἀμαλθείῳ communicata fuerunt. Verba autem hujus *Scholiastæ MSti* huc facientia ita habent: Τέσσαρες ἦσαν ἀγῶνες ἐν τῇ ἑλλάδι. Ὀλύμπια, Πύθια, Ἴσθμια, Νέμεα. Τὰ μὲν Ὀλύμπια καὶ Νέμεα ἦσαν Διὸς Ὀλυμπίου καὶ Νεμέου. Τὰ δὲ Πύθια τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. Τὰ δὲ Ἴσθμια τοῦ Ποσειδῶνος. *Hesychius* refert, certamen *Athenis* factum fuisse. Verba ejus ecce hæc: Ὀλύμπια, ὁ Ἀθήνησιν ἀγών.

§. III.

§. III.

Solemnia hæc primitùs instituta *anno mundi 2766.* sed renovata denuò *430. annis pòst*,(referente *Matthæo Dressero lib. de festis diebus;*) dehinc *quintô quoque annô* ad *Olympiam* urbem, undè & nomen habent, celebrabantur. *Scholiastes Pindari Olymp. Od. X.* ita: καὶ πενταετηρικὴν ἄρα ἔστησε καὶ ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν τῶν Ὀλυμπίων πανήγυριν. At *Suidas* statuit, *quarto quoque annô*, & quidem *Olympiade primâ*, tēpore *Salomonis*, Olympia acta fuisse. Verba *Suidæ* sūt ista: Ὀλύμπια. Οὕτω καλεῖται παρ' Ἕλλησιν, ὁ κατὰ τέσσαρα ἔτη συντελούμενος ἀγών. διὰ τὴν κατὰ τετραετίαν τῶν τοῦ ἡλίου δρόμων ἐκτῶν καὶ ἔτος αἰρῶν τριῶν συντελουμένην ἡμέραν. ἐτέθη δὲ πρώτη Ὀλυμπιὰς ἐπὶ Σολομῶντος εἰς ἑορτὴν κοσμικὴν τοῦ Διός. i.e. *Olympia. Sic*

apud

apud Græcos vocatur certamen quartô quoq; annô celebrari solitum. Ob diem qui quartô quoq; annô conficitur ex tribus horis, quæ quotannis adduntur cursui solari. Incohoata autem est prima Olympias Solomonis tempore, ut Jovis Festum per totum terrarum orbem celebraretur. Et *Pindari Scholiastes Olymp. Od. X.* inquit : Θαυμασίως τὴν τοῦ ἀγῶνος ἑορτὴν κατέστησεν, ἐν τῇ πρώτῃ Ὀλυμπιάδι καὶ τοῖς ἀγωνίσμασι. Quô in locô obiter notandum est, Græcos ab his certaminibus, seu ludis Olympiadibus suis nomen fecisse; Romanosque quinquennale hujusmodi spatium *lustrum* appellasse, ceu *idem Autor in Olymp. Pindari* tradit.

§. IV.

Porrò celebrabantur Olympia *plenilunio. Idem Scholiastes Olymp. Od.*

III.

III. Ἐν τῇ πανσελήνῳ, ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγὼν ἄγεται. Et quidem *die XVI. lunæ*; ceu *idem Interpres locô citatô* his indicat verbis: Ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῆς σελήνης, ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγὼν τελεῖται.

§. V.

Instituebantur verò ab *Hercule*; sicuti *idem Scholiastes Olymp. Od. II.* nos docet his verbis: Τὸν δὲ Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα ἔστησεν Ἡρακλῆς. Huc etiam *Scholiastæ Homeri in Iliad.* λ'. verba faciunt: Ἔθηκε (Ἡρακλῆς) Διὸς τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα. καὶ αὐτὸς πρῶτος τῶν ἀγώνων ἥψατο.

§. VI.

Agebantur quoque Olympia *Elide*, & quidem *singulis quadrienniis*, ut discimus ex *Etymologici Auctore in Voce* Ἦλις, ubi sic scribit: Ἐν αὐτῇ (Ἤλιδι) ἐτιμᾶτο Ὀλύμπιος Ζεύς. οὗ καὶ

πανήγυρις περὶ τετραετῆ (ita legendum est, non verò τριετῆ) χρόνον ἤγετο τὰ Ὀλύμπια· ἔνθα ἠγωνίζοντο οἱ ἀπὸ τῆς ἑλλάδος πάσης. Hæc etiam totidem verbis *Didymus*, *Scholiastes Homeri ad Iliad.* λ'. commemorat.

§. VII.

Agonistæ, Elide æquè ac Athenis, antequam certarent, sacra faciebant pro felici successu. *Athenæus lib. XIV.* ait: Πελίγνας τὸν μάγειρον λαβὲ παρὰ τῆς μητρός. οὗτος γὰρ οἶδε τὰ ἱερά σου τὰ πατρῷα πάντα ὃν τρόπον θύεται, καὶ τὰ ἀρχαῖα, δικαστικά, καὶ τὰ βακχικά, ὅσα τε ἐν Ὀλυμπίοις προθύεται οὗτος, οἶδε.

§. IIX.

Qui in istô certamine vicerat, Ὀλυμπιονίκης appellabatur. *Suidas:* Ὀλυμπιονίκης, ὁ ἐν Ὀλυμπίοις νικῶν. Vide quoque de hac voce *Ciceronem pro Flacco.*

§. IX.

§. IX. Quod autem ad præmium attinet, ſciendum eſt, victores *coronam ex apio*, ſeu *olea* accepiſſe, ut videre licet *lib. 1. Epigramm. Græc.* ubi agitur *de 4. ludis Græcorum*; Verba autem huc pertinentia hæc ſunt:

Ἆθλα δὲ τῶν κότινος, μῆλα, σέλινα, πίτυς. i. e.

Præmia ſunt olea & mala, apium, ſtrobilus.

Pindarus Od. 3. Olymp. mentionem facit imprimis *coronæ oleaginæ*. Nam tanti æſtimata fuit oleagina corona, ut propter eam victor beatus prædicaretur. Vide de hac corona *Etymologum Magnum in* Κότινος.

§. X.

Dabatur & victoribus corona è *lauro*. Ita enim *Johannes Chryſoſtomus in caput XIIX. Geneſeos Homil. XLII.* inquit: Καὶ ἐν μὲν τοῖς Ὀλυμ-

λυμπιακοῖς τούτοις ἀγῶσιν ὁ στέφανος μετὰ τὴν νίκην οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ φύλλα δάφνης.

§. XI.

Hujus autem Olympici certaminis instaurator erat *Aëthlius Endymionis pater.* Sic enim nos docet *Etymologici Auctor in voce* Ἀθλῆσαι, ubi ait: Ἀέθλιος ὁ Ἐνδυμίωνος πατὴρ, ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο τῆς τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ἀγῶνος συστάσεως. ἀπὸ τούτου οὖν γίνεται ἀθλῶ. ἐκ δὲ τοῦ ἀθλῶ, ἆθλα καὶ ἀθληταὶ καλοῦνται.

§. XII.

Præfectus aut *judex* in hoc certamine dicebatur apud Eleos Ἀλυτάρχης. *Idem Etymologus Magnus:* Ἀλυτάρχης, ὁ τῆς ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι εὐκοσμίας ἄρχων. Ἠλεῖοι γὰρ τοὺς ῥαβδοφόρους ἢ μαστιγοφόρους παρὰ τοῖς ἄλ-

λοις

λοις καλουμένους, ἀλύτας καλοῦσι, καὶ τὸν τούτων ἄρχοντα ἀλυτάρχην.

§. XIII.

Appellabantur etiam hi Præſides ſeu Præfecti Ἑλλανοδίκαι; erantque olim numero *novem*; deinde *duo*; ac tandem *octo*: Sedebantque penes agonem *purpurâ* induti. *Idem Autor*: Ἑλλανοδίκαι, ἄρχοντες Ἠλεῖοι διέποντες κατὰ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπιακόν. ἐκλήθη δὲ, ὅτι παρὰ τοῖς ἕλλησιν ἐδίκαζον τοῖς δὲ ἀθληταῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγωνισταῖς. ἐκαθέζοντο γὰρ ἐν τῷ ἀγῶνι πορφυρίδα περιβεβλημένοι. καὶ ἦσαν οὗτοι τὸ μὲν πάλαι, ἐννέα· εἶτα δύο· καὶ τὸ τελευταῖον, η.

§. XIV.

Celebrabantur quoque Olympia *Megaræ*, ubi tunc moris erat victorum nomina lapideis columnis per ædes paſſim incidi. Inciſa autem

tem victorum nomina gerentes, nullius nomen crebrius habuerunt, atque Diagoræ. *Scholiastes MStus Sophoclis locò citatô*: Ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις παρὰ Μεγαρεῦσι τὰ τῶν νικηφόρων ὀνόματα λίθοις ἐγγεγραμμένα ἦσαν. Et *Scholiographus Pindari Olymp.* ait: Κατὰ τὰ Μέγαρα ἔθος ἐστὶ, τῶν νικηφόρων τὰ ὀνόματα λίθοις ἐγκολάπτεσθαι. Φησὶν οὖν ὅτι καὶ ἐν τοῖς Μεγάροις ἡ λιθίνη ψῆφος οὐχ ἑτέρου τινὸς οὕτως ἐγκεκολαμμένον φέρει τὸ ὄνομα ὡς τὸ τοῦ Διαγόρα.

§. XV.

Porrò, agonistæ nudi certabant. *Primus* autem in hoc certamine, *Orsippus*, *XXXII. Olympiade* nudus cœpit certare; anteà *subligacula*, seu *velamina circa pudenda* gestabant. *Idem in voce* Γυμνάσια: Πρῶτον γυμνὸς ὁ Ὄρσιππος ἔδραμεν ἐν Ὀλυμπίᾳ. Et *paulò post* dicit: Ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς

περι-

περιζώματα φορεῖν ἐν τοῖς αἰδοίοις, καὶ οὕτως ἀγωνίζεσθαι· κατὰ δὲ τὴν τριακοστὴν δευτέραν ὀλυμπιάδα, Ὀρσίππου τοῦ Λακεδαιμονίου ἀγωνιζομένου, λυθὲν τὸ περίζωμα, αἴτιον αὐτῷ λύπης ἐγένετο. ἐξ οὗ καὶ νόμος ἐτέθη γυμνοὺς τρέχειν. Id etiam confirmat *Scholiastes Homeri ad Iliad.* ψ´, ubi eadem ferè verba leguntur, sic habentia: Πρῶτον ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς περιζώματα φέρειν περὶ τὰ αἰδοῖα, καὶ οὕτως ἀγωνίζεσθαι. κατὰ δὲ τὴν λ´. καὶ δευτέραν Ὀλυμπιάδα, Ὀρίππου τοῦ Λακεδαιμονίου λυθὲν ἀγωνιζομένου τὸ περίζωμα, αἴτιον αὐτῷ ἥττης ἐγένετο, ἐξ οὗ νόμος ἐτέθη γυμνοὺς τρέχειν.

§. XVI.

Hic per occasionem verbis illis *D. Apostoli Pauli ad Philipp. III. cap. vers.* 13. & 1. *Corinth. IX. vers.* 24. lucem fœnerabor. In his duobus locis Apostolus alludit ad certamina Athle-

Athletarum, ſeu Agoniſtarum apud Græcos, qui in ſtadio currentes, corpusque prætendentes, & pronum exporrigentes cum impetu, quô poterant, maximô, ad præfixum ſcopum ferebantur, ubi præmium, ſive corona, quam manibus capiebant, imò rapiēbant, è loco eminentiore ſuſpendebatur. Athletæ verò antequam coronas caperent, Hellanodicas accedere neceſſum habuerunt, ceu nobis refert *Ælianus Var. Hiſtor. lib. IX. cap. XXXI.* his verbis: Ἀθλητὴς Κροτωνιάτης Ὀλυμπιονίκης ἀφιῶν πρὸς τοὺς Ἑλλανοδίκας, ἵνα λάβῃ τὸν στέφανον.

§. XVII.

Porrò ſciendum eſt, in ſtadio, in quo Athletæ curſu certabant, *tres* fuiſſe *columnas*, quæ Græcè Στῆλαι, vel Κίονες Κυβοειδεῖς, item Λίθοι Κυβοειδεῖς

ειδεῖς appellabantur. *Prima* columna collocata erat *in principio stadii; Secunda in medio;* & *Tertia, in fine. Primæ* columnæ inſcriptum erat: ΑΡΙΣΤΕΥΕ. *Mediæ*, ΣΠΕΥΔΕ. Columnæ verò *tertiæ*, ſeu *ultimæ*, ΚΑΜΨΟΝ. Hâc de re unicus, ſed inſignis maximè eſt locus apud *Scholiaſtem MStum Sophoclis in Electram*, qui ex celebri Bibliothecâ BOSIANA mecum communicatus fuit, ut *ſupra* §. 2. & 14. indicavi. Verba autem *hujus Scholiaſtæ* ecce hæc: Ἐν τῷ Σταδίῳ τρεῖς ἦσαν Στῆλαι, ἐν ᾧ ἠγωνίζοντο. Κίονες κυβοειδεῖς. Ἡ μὲν πρώτη περὶ τὰς ἀρχάς· ἡ δευτέρα περὶ τὰ μέσα· ἡ δὲ τρίτη περὶ τὸ ἄκρον. Ταύτας περιήρχοντο οἱ ἀγωνιζόμενοι. καὶ ἡ μὲν πρώτη εἶχε γράμματα ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους· ΑΡΙΣΤΕΥΕ. ἡ δὲ μέση ὁμοίως, ΣΠΕΥΔΕ. Ἡ δὲ τρίτη, ΚΑΜΨΟΝ. Εἶτα ἐπὶ τοῦ ἑτέρου μέρους τὰ αὐτὰ ἦσαν ἐπιγράμματα. Ἡνίκα

δὲ

ἢ τῶν πεταγμένους ἐξεπλήρουν δρόμους, τὴν τελευταίαν στήλην φθάσαντες, διέλυον τὸν ἀγῶνα. Iterum *idem Scholiographus MStus locô citatô* ait: Λίθοι ἦσαν κυβοειδεῖς γράμματά τινα ἔχοντες ἐγκεκολαμμένα. Huc quoq; faciunt verba *Demetrii Triclin. veteris, & jam typis excusi Scholiastæ Sophoclis in Electram*, ubi scribit: Στῆλαι κυβοειδεῖς λίθοι, ἐπιγράμματα τινῶν (lege τινὰ) ἔχοντες. ἐσχάτην δὲ λέγει, ἐπεὶ καὶ ἄλλαι ἦσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου.

§. XIIX.

Τὸ Στάδιον, antiquitùs dictum Αὐλὸς, *pedes sexcentos & viginti quinque* erat longum; Juxta *Suidam* verò tantùm *sexcentos*. *Suidæ* verba ecce hæc: Τὸ στάδιον ἔχει πόδας χ΄. i. *Stadium habet pedes 600*. Adstipulatur etiam Suidæ *Scholiastes Pindari Olymp. p. m. 150*. ubi differit, sta-

dium trecentorum cubitorum ſpatium fuiſſe. Ita enim ait: Ἐλέγετο ᾗ ςάδιον ὁ τόπος ἐν ᾧ ἔτρεχον. ἦν δέ φασι πήχεων τριακοσίων διάςημα. i. *Stadiũ dicebatur locus ille, in quo (curſores) currebant. Erat verò, ut ajunt, trecentorum cubitorum ſpatium.*

§. XIX.

Stadium autem nomen habet ἀπὸ τῆς τάσεως, *ab extēnſione*, quòd ſit ἐν τῷ δρόμῳ τάσις: *Alii* deducunt ἀπὸ τοῦ διαςήματος τοῦ ἱππαθέντος. *Sunt*, qui derivent ἀπὸ τῆς ςάσεως, *à Statione*, quòd Hercules primùm eô ſpatiô, unô ſpiritu, confectô, conſtitiſſet & quieviſſet. *Etymologici Auctor* hâc de re ita ſcribit. Στάδιον, ἤτοι διὰ τὴν ςάσιν. Ἑςῶτες γὰρ ἐθεῶντο. οἱ δέ φασι πλεῖον εἶναι τὸ σ. εἶναι γὰρ τάδιον παρὰ τὴν ἐν τῷ δρόμῳ τάσιν. Et rurſus in voce Σταδίη inquit: Στάδιον, ἢ ἀπὸ τοῦ

δια-

διαστήματος τοῦ ὁρισθέντος. ἢ ἀπὸ τοῦ στάντα τὸν Ἡρακλέα τοῦ δρόμου διαπνεῦσαι. Vide etiam de Stadio *A. Gellium lib. I. cap. 1. Noctium Atticarum*; Item *Plinium lib. II. cap. XXIII.* & *Onuphrium.*

§. XX.

Porrò illi, qui in ſtadio curſu certabant, appellabantur indiſcriminatim Σταδιοδρόμοι, & Σταδιεῖς, item Δολιχοδρόμοι, & Διαυλοδρόμοι, die Wettläuffer: Vid. *Jul. Polluc. Onomast. L. III.* ἐν περὶ δρόμου γυμνικοῦ, *Joh. Loniceri Annotationes in Pindarum*, & *Æſchinem in Timarchum.*

§. XXI.

Scholiaſtes verò *Ariſtophanis in Avibus* diſcrimen facit inter Διαυλοδρομοῦντας, ſ. Διαυλοδρόμους, Δολιχοδρόμους & Σταδιοδρόμους. Ita enim ait: Οἱ διαυλοδρομοῦντες, μεθ' ὅπλων τρέχουσιν ἔχοντες

λόφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Δολιχοδρόμοι δὲ οἱ ἑπτὰ τρέχοντες, διὸ καὶ Δολιχοδρόμοι. Οἱ γὰρ Σταδιοδρόμοι διπλοῦν (lege ἁπλοῦν) ποιοῦνται τὸν δρόμον i. e. Διαυλοδρομοῦντες q. d. *cursum duplicatum seu reciprocum peragentes, cum armis stadium pedes mille & ducentos longum currunt, gestantes in capite galeam* : Δολιχοδρόμοι *verò, q. d. longi cursus cursores, qui septem stadia currunt* : *Nam Stadiodromi simplicem faciunt cursum*, h. est, non recurrunt unde cursum inierant, uti faciunt Διαυλοδρόμοι. Eadem quoq; verba habes apud Suidam in Δίαυλος. Vide etiam hâc de re disserentem Quercet. *in Diæt. Polyb. Sect. II. cap. XI.*

§. XXII.

Δίαυλος enim est διστάδιον, i. e. *stadium duplicatum*, vel *cursus reciprocus*, cùm cursores ad metam perveneer-

venerant, flectentes eò rursus recurrebant, unde cursum cœperant. *Etymologici Auctor in* Αὐλός: Αὐλὸς, στάδιον· καὶ τὸ διστάδιον, δίαυλος σύνθετον. Et iterū ait in *voce* Στάδιον. Στάδιον, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐκαλεῖτο αὐλός. Ὅθεν δίαυλος, τὰ δύο στάδια, ἀπὸ τοῦ δύο αὐλῶνας ἔχειν. καὶ διαυλωνίζειν λέγουσι τοὺς ἀνέμους, ὅταν διά τινος ὁμαλοῦ καὶ στενοῦ διαπνέωσι. Huc quoque faciunt verba *Scholiastæ Aristophanis ad Aves*, quæ ita habent: Δίαυλος ὁ διπλοῦν ἔχων τὸν δρόμον ἐν τῇ πορείᾳ, τὸ πληρῶσαι τὸ στάδιον καὶ ὑποστρέψαι.

§. XXIII.

Erat autem δίαυλος spatium *pedum mille & ducentorum*, uti *idem Scholiastes locô jam citatô* tradit, sed corruptis hodiè verbis: Δίαυλος, ὁ διστάδιος τόπος, ἢ μέτρον πήχεων σ΄. Omninò rescribendum erit, Δίαυ-

λος, ὁ διςάδιος πέτος, ἢ μέτρον πήχεων ω΄. Et ſic repone apud *Suidam*, ubi ſimiliter malè editur hodie Δίαυλος, μέτρον πήχεων σ΄.

§. XXIV.

Δόλιχος verò curſus erat longus, & *viginti quatuor* continebat *ſtadia.* *Suidas*: Ἔστι δὲ ὁ δόλιχος κδ΄ στάδια. Et *paulò ante* ait, *Dolichum fuiſſe curſum equeſtrem, & in longo curſu factam fuiſſe reflexionem; Stadium verò rectum curſum.* Verba *Suidæ* ecce hæc: Δόλιχος τὸ ἱπποδρόμιον, ἀπὸ τοῦ κάμπτειν. στάδιον δὲ, ὁ ὀρθὸς δρόμος. Et *Budæus in ſuis Græcæ linguæ doctiſſimis Commentariis* diſſerit, τὸν Δόλιχον longum ac veluti plenum curſum Diaulo majorem ſignificare; & Δολιχοδρόμον eum denotare, qui plenum curſum perfecerit.

FESTUM

Festum II.

'ΑΠΑΤΟΥΡΙΑ.

§. I.

'Απατέρια, Festum *Athenis*, quod Baccho τῷ Μελαναιγίδι, Jovi τῷ Φρατρίῳ καὶ 'Απατήνορι, item Dianæ, Minervæ, & Cereri τῇ Κουροτρόφῳ, mense, qui Græcè Πυανεψιὼν appellatur, agitabatur. Vide *Suidam*, *Etymologum Magnum*, & *Scholiasten Aristophanis ad Acharnenses*.

§. I.

Erat autem hoc Festum non *unius*, sed *trium* dierum; *primus* eorum Δορπία, sive Δόρπεια, *secundus* 'Ανάρρυσις, & *tertius* Κουρεῶτις vocabatur. *Scholiastes Aristophanis ad pacem*, hâc de re ita: Τρεῖς ἦσαν αἱ ἡμέραι τῶν

Ἀπατουρίων. Δόρπεια, Ἀνάῤῥυσις. Κουρεῶτις. Consule quoq; *Etymologici Auctorē in voce* Κουρεῶτις. Quô in locô illud observandum est, laudatum jam Scholiasten trium duntaxat ejus festi dierum mentionem facere.

§. III.

At *Hesychius, Harpocration, Simplicius ad Phys. Aristotelis lib. IV. quatuor* recensent dies. Addunt enim *quartam* diem, Ἐπίβδαν dictam, quæ non peculiaris erat dies, sed Festorum accessio, ut cùm peractâ solemnitate *repotia* celebrantur, ceu ipse *Hesychius in voce* Ἐπίβδαι, cui adstipulatur *Suidas*, indicat. Vide etiam de voce Ἐπίβδα *Scholiasten Pindari Pyth. pag. m. 203. & Lexicon Pindaricum Porti.*

§. IV.

Cur verò festum hoc Ἀπατούρια sit

ſit appellatum, eâ de re duæ imprimis occurrunt ſententiæ. *Una* quidem eſt, quæ Ἀπατέρια, quaſi Ὁμοπατέρια inde ſic dicta, putat, quòd *patres* tunc, propter filios ſodalitati inſcribendos, *convenirent*. Hoc verò ſimili modô dictum videtur, ſicuti dicimus ἄλοχον, i. e. *uxorem ejusdem lecti participem*, q. d. ὁμόλεχον vel ὁμόλεκτρον. Sic quoque ab ὁμοπατόρια deductum Ἀπατόρια, unde τὰ Ἀπατέρια. Videſis *Etymologici Auctorem in* Ἀπατέρια, *Scholiaſten Ariſtophanis ad Acharnenſ.* & *Suidam in* Ἀπατέρια.

§. V.

Altera ſententia illud ἀπὸ τῆς ἀπάτης τοῦ Μελανθίου, i. e. *à fraude Melanthii* derivatum eſſe, ſtatuit, ut ſit quaſi *Fallaciarum ſolemnitas*. *Guilielmus Budæus* itaque rectè tranſtulit

Festum deceptionis, quòd Rex Atheniensis Melanthius in duello Xanthium Regem Bœotiorum, cùm finium regundorum contentiones inter Athenienses & Bœotos ortas, singulari monomachiâ dirimere statuissent, per fraudem occiderit. Consule *Scholiographum Comici ad Acharnenses, & ad Pacem, Etymologum Magnum in* Ἀπατούρια, & *Polyænum Strateg. lib. 1. pag. m. 25. & 26.*

§. VI.

Hinc omnes Jones, qui genus suum ad Melanthium referebant, *Apaturia* celebrarunt, exceptis Ephesiis & Colophoniis, teste *Herodoto lib.* 1.

§. VII.

Quod autem ad tres illos hujus Festivitatis dies attinet, de quib⁹ jam diximus; dicebatur *primus* Δορπία, vel

vel Δόρπεια, quòd tum ſodales, ſeu tribules, qui Græcè φράτορες audiunt, circa *veſperam* ad luculentum *epulum* convenire ſolerent. Deſcendit enim Δορπία, à voce Δόρπε, quæ veſpertinas ſignificat epulas, Confer *Herodotum in vitâ Homeri.*

§. IIX.

Secundô die, qui Ἀνάῤῥυσις appellatur, tribules Jovi τῷ Φρατρίῳ, & Minervæ ſacrificabant, docente *Suida.* Etiam Jovi τῷ Ἀπατήνορι, & Baccho, qui Μελαναιγὶς cognominabatur, ut *Etymologici Auctor* in Ἀπατούρια, & *Interpres Ariſtophanis ad Acharnenſes* referunt.

§. IX.

Sacrificia autem, quæ hôc die fiebant, dicũtur Ἀναῤῥύματα, teſte *Proclo l.1. in Plat. Timæum,* quia reſupinata, & rurſum retracta immolabantur.

Verbum enim ἀναῤῥύειν, ceu *Scholiastes Comici ad Pacem* exponit, non solùm est ἐπιθύειν, καὶ αὐλὶ τῆ θυσίαν ἐπιτελεῖν, i. e. *sacrificare, & sacrificium peragere*; Sed & *Homero* idem est, quod ἀνατρέπειν, i. e. *resupinare*.

§. X.

Nam veteres Græci Diis *superis* sacrificaturi τὸ ἱερεῖον, vel θυόμενον i. e. *victimam, resupinabant*, ut cœlum adspiceret. Ecce *Etymologici Auctorem* in Ἀνάῤῥυσις: Ἀναῤῥύειν, θύειν. Ἐπειδὴ θύοντες ἀνέκλων τοὺς τραχήλους τῶν θυομένων, ἐπὶ τὰ ἄνω τρέποντες. *Eustathius ad Homeri Iliad.* α΄ hâc de re paulò clariùs agit, dum ait: Ἔθος ἑλληνικὸν, εἰ μὲν τοῖς ἄνω Θεοῖς ἔθυον, ἀνακλᾶν τὸν τῆ ἱερείου τράχηλον, ὥστε ἐφορᾶν ὡς ἐς οὐρανόν.

§. XI.

Si verò *Heroibus*, aut *Inferis* sacrifica-

ficarent, victimas *pronas* mactabant, ut idem *Eustathius locô citatô* his innuit verbis: Ἐὰν μέντοι Ἥρωσιν ἢ ὅλως τοῖς καλοιχομένοις ἔθυον, κάτω τὸ ἱερεῖον ἀπόβλεπον ἔσφαζεν. Est igitur ἀναρρύειν, τὸ ἱερεῖον ἀνατρέπειν, καὶ ἀναφέρειν, i. e. *ad sacrificandum resupinare*; quod fieri solebat in sacris Deorum Superûm, quales sunt Jupiter, & Minerva, quibus die τῆς Ἀναρρύσεως sacra faciebant.

§. XII.

Hîc illud per occasionem notandum est, Græcos Diis *Inferis* sub *occasum* Solis sacrificasse; *Superis* verò sub *ortum* Solis. Sacrificia, quæ fecerunt Diis *Manibus*, appellabant Ἔντομα: Quæ verò *Superis* obtulerunt, Ἔνορχα nuncupabant. *Scholiastes Apollonii lib. 1. Argonaut.* hâc de re ita: Τοῖς μὲν κατοιχομένοις ὡς

περὶ ἡλίου δυσμὰς ἐναγίζουσι· Τοῖς δὲ οὐρανίοις ὑπὸ τὴν ἕω ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου. Ἔντομα δὲ τὰ σφάγια κυρίως τὰ τοῖς νεκροῖς ἐναγιζόμενα διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ἀποτέμνεσθαι τὰς κεφαλάς. Οὕτω γὰρ θύουσι τοῖς Χθονίοις· Τοῖς δὲ Οὐρανίοις ἄνω ἀναστρέφοντες τὸν τράχηλον σφάζουσιν. Ἄλλοι δὲ Ἔντομα φασὶν τοῖς τεθνεῶσιν ἐνάγιζον ὡς ἄγονα τοῖς ἀγάνοις. τοῖς δὲ Οὐρανίοις Θεοῖς Ἔνορχα ἔθυον.

§. XIII.

Cùm verò ſacrificarent, puer iſte, quem in *civium album*, Græcè κοινὸν γραμματεῖον dictum, relatum volebant, ad aram adductus quaſi Diis ſiſtebatur. Vide *Andocidem Orat.* περὶ τῶν μυστηρίων. Eodem etiam die ſecundò cum facibus è foco ſumptis ardentibus, pulcherrimis amicti ſtolis in honorem memori-

am-

amque Vulcani; à quo ignis uſus, *curſu* certabant. Conſule hâc de re *Harpocrationem* in Λαμπάς. Vide & *Suidam in eadem voce.*

§. XIV.

Tertius dies hujus Feſti nominabatur Κουρεῶτις, ſic dictus παρὰ τῆς κουρᾶς, à *tonſura*, vel ἀπὸ τῶν κούρων, à *pueris*. Nam parentes, congregatis teſtificantibusque propinquis & familiaribus, eô ipsô die liberos ſuos τῇ Φρατρίᾳ, i. e. *ſodalitati*, ſive *curiæ* inſcribendos offerebant. *Etymologici Auctor* in Κουρεῶτις ita: Τῇ δὲ τρίτῃ, τοὺς κούρους εἰσάγουσιν εἰς τὴν ἑορτὴν, καὶ συνιστῶσι τοῖς συγγενέσι καὶ γνωρίμοις, καὶ ἐγγράφουσιν εἰς τὴν πολιτείαν. Et comâ ipſis capitis reſectâ, ſacra Dianæ faciebant. En doctiſſimum *Hesychium*: Κουρεῶτις, μηνὸς τοῦ Πυανεψιῶνος ἡμέρα, ἐν ᾗ τὰς ἀπὸ τῆς κε-

κεφαλῆς τῶν παίδων ἀποκείροντες τρίχας Ἀρτέμιδι θύουσιν. Idque φρατρίαν θύειν dicebatur, & qui iſtud negligebant, ἀπαπαίζειν Laconibus appellabantur, docente *Hesychio in* ἀπαπαίζειν.

§. XV.

Erat autem, quod obiter tenendum eſt, φρατρία, ſive φρατρεία, i. e. *curia*, vel *ſodalitas* tribus, tertia uniuscujusque tribus pars Athenis, ubi populus in duodecim tribus diviſus erat. φράτορες, i. e. *ejusdem phratriæ*, ſive *ſodalitii participes*. Hinc verbum φρατριάζειν, & φρατρίζειν, i. e. *ejusdem ſodalitatis participem eſſe*, vel *tribulium conſortium habere*. Et φρατρίαρχος, i. e. *præfectus tribus*, vel *princeps phratriæ*. Ita enim *Etymologus Magnus in* φράτορες: φρατρία ἐστὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς. φράτορες δὲ, οἱ τῆς (αὐ-

τῆς)

τῆς) φρατρίας μετέχοντες· καὶ φρατριάζειν, τὰ τῆς αὐτῆς φρατρίας μετέχειν. φρατρίαρχος δέ ἐστιν, ὁ τῆς φρατρίας ἄρχων. Videndi quoque *Harpocration*, apud quem eadem habes verba, & *Suidas in* φράτορες.

§. XVI.

In album verò tribulium referri, vel *liberos profiteri*, dicitur apud *Demosthenem* Εἰσάγειν τοὺς παῖδας εἰς τοὺς φράτορας. Et *Suidas* id appellat γράφεσθαι εἰς τοὺς φράτορας. Sic enim ait: Τὸ δὲ γράφεσθαι εἰς τοὺς φράτορας, σύμβολον εἶχον τῆς συγγενείας. i. e. *In tribulium album referri, & in eo nomen alicujus inscribi, cognationis signum, & argumentum esse ducebant.*

§. XVII.

Porrò eodem τῆς Ἀναῤῥύσεως die, pa-

parentes, qui *filios* suos τῇ φρατρίᾳ inscribendos offerebant, jurare tenebantur, Athenienses illos esse, & ex ipsis Atheniensibus natos. Et pueri πρὸ τούτου ἀπάτορες ὄντες, i. e. *antea patribus carentes*, putabant se tunc habere patres. Vide *Etymolographum Magnum* in Ἀπατούρια.

§. XIIX.

Immolabant etiam tum parentes sodalibus victimam, *ovem* nempè, aut *capram*, ad certum pondus; *Ovis* appellabatur φράτηρ, *capra* verò φράτριος. *Jul. Pollux Onomast. lib. III. cap. IV.* hæc de re sic scribit: οἶς φρατήρ, καὶ αἲξ φράτριος, καὶ θυσία τις φρατρία. Vide & *Suidam* in voce Μειαγωγεῖν, & *Interpr. Græc. Aristophanis ad Ranas.*

§. XIX.

At tribulibus, cùm hæc victima,

Græ-

Græcè Κούρειον, sive Μεῖον dicta, ipsis offerretur, per ludum clamabatur: Μεῖον, Μεῖον; quasi illa hostia *infra* justum esset pondus. Vid. *Suidam in* Μειαγωγεῖν, & Μεῖον, *Etymologici Auctorem* in Κούρειον, Harpocrationem *in* Μεῖον, & inprimis doctissimum *Schol. Aristoph. ad Ranas*, qui *ibidem* hanc rem multis persequitur verbis.

§. XX.

Qui autem τὸ Μεῖον offerebat, Μειαγωγὸς exindè dicebatur. *Scholiographus Aristophanis locô jam citatô* ita: Μειαγωγὸς ἐλέγετο, ὁ προσάγων τὸ ἱερεῖον, ὅτι Μεῖον τὸ ἱερεῖον ἔλεγον. Consule etiam *Harpocrationem in* Μεῖον, *Etymologici Auctorem* in Κούρειον, & *Hesychium in* Μειαγωγός.

§. XXI.

Atque hinc deductum verbum Μειαγωγεῖν, quod sæpè laudatus *Glos-*

Glossographus Aristophanis locô citatô sic explicat: Μειαγωγεῖν τὴν τραγῳδίαν, τουτέστι πρὸς τὸν ζυγὸν προσάξουσι, καὶ στήσουσιν. i. e. *Ponderare tragœdiam*, h. e. *ad stateram examinabunt, & expendent*. Eadem ferè verba habet etiam *Suidas in voce* Μειαγωγεῖν. *Polluci* verò *lib. III. cap. IV.* est Μειαγωγεῖν, τὸ εἰσάγειν ἱερεῖον i. e. *Sacrificium inducere*. Et *Harpocration in* Μεῖον ait: Μειαγωγῆσαι δέ ἐστι, τὸ ἀποδοῦναι τοῖς Φράτορσι τὸ Μεῖον.

§. XXII.

Non solùm autem ovis, aut capra tunc sacrificabatur, sed & *mensura vini* Herculi offerebatur; atque hinc res illa, seu libatio vini, appellabatur Οἰνιστήρια, vel Οἰνιστηρία. *Hesychius in voce* Οἰνιστηρία: Ἀθήνησιν οἱ μέλλοντες ἐφηβεύειν, πρὶν ἀποκείρασθαι τὸν μαλλὸν, εἰσέφερον Ἡρακλεῖ μέτρον

τρον οἴνου. καὶ σπείσαντες, τοῖς συνελθοῦσιν ἐπιδίδουν πίνειν. ἡ δὲ σπονδὴ ἐκαλεῖτο οἰνιστηρία. Ex his verbis ſatis conſtat, haud fieri potuiſſe, ut pueris coma detonderetur, niſi prius vinum offerretur. Vide etiam *Pollucem lib. III. cap. IV.* & *Athenæum lib. XI.* cui ἡ Οἰνιστηρία, eſt μέγα ποτήριον, i. e. *magnum poculum*, vel *lagena vinaria*.

§. XXIII.

Porrò adſcribebantur tribubus, non duntaxat filii, ſed & *filiæ jam nupturæ*, quarum ſacrificium Γαμηλία, dicebatur, ut puerorum Κούρειον. *Pollux Onomaſt. lib. III. cap. III.* Ἡ δὲ ἐπὶ γάμῳ θυσία ἐν τοῖς φράτορσι, γαμηλία. καὶ τὸ ἔργον, γαμηλίαν εἰσενεγκεῖν. i. e. *Nuptiarum verò ſacrificia in tribubus, nuptialia appellantur. Ipſumque opus, nuptialia celebrare.* Sed ſciendũ eſt, parentes τὴν γαμηλίαν ſodalibus tunc ob-

obtulisse, cùm filias elocarent, ut felix haberent conjugium, teste *Isao Orat.* ὑπὲρ τῦ Πύῤῥυ κλήρυ.

§. XXIV.

Sed quæso quotum *ætatis annum* liberi isti curiæ inscribendi agebant? Autores variant. *Etymologici Auctor* in Ἀπατύρια memoriæ prodidit, intra *primum* usitatum fuisse annum. *Proclus* verò *in Timæum Platonis* statuit, illos pueros *tertium* aut *quartum* egisse annum. *Jul. Pollux lib. IIX. cap. IX.* refert, *adultâ* demum *ætate* factum fuisse. Sic intelligi quoq; debet *Scholiastes Aristophanis locô sæpius citatô*, ubi ait: Ἐάν τις εἰσάγῃ εἰς τοὺς ἰδίυς φράτορας υἱὸν ἐν ἡλικίᾳ γενόμενον, περὶ τὰ αὐτοῖς ἐπὶ ὡρισμένῳ σταθμῷ ἱερεῖον.

§. XXV.

Præterea non solùm liberi natura-

turales, ſed & *adoptivi* in tribules referebantur. *Naturales* quidem in *Apaturiis*, *adoptivi* verò in *Thargeliis*. Confer *Iſæum in Orat.* ὑπὲρ τοῦ Ἀπολλοδώρου κλήρου. Et patres filiis ſuis, ut quisque ingenio valebat, certatim carmina Poëtarum, imprimis autem *Solonis*, quòd tunc nova eſſent, recitanda proponebant. Hujus conſuetudinis meminit *Plato in Timæo.*

§. XXVI.

Ille verò, qui memoriter plura proferebat carmina, in hoc certamine victor evaſit, ut autor eſt *Proclus in Platonis Timæum.*

§. XXVII.

Hæc ſacra *Samii* quoque obſervarunt, teſte *Herodoto in vita Homeri.* & mulieres tum Cereri τῇ Κουροτρόφῳ in trivio, excluſis viris, ſacrificarunt,

carunt, docente *Herodoto locô citatô.*

FEST. III.

ΒΟΗΔΡΟΜΙΑ.

§. I.

BOHΔPOMIA vel ἡ Βοηδρομία, Festum erat apud *Athenienses*, quod mense Boëdromione in honorem Jonis, Xuthi filii, qui magnô studiô Atheniensibus, ab Eumolpo, Neptuni filio, regnante tunc Athen. Erechtheo, oppugnatis, suppetias tulit, celebrabatur; Unde etiam nomen obtinuit ἀπὸ τοῦ βοηδρομεῖν, quod est μετ' αὐδῆς παραγίνεσθαι, i. e. *cum clamore accurrere, aut cum festinatione adesse.* Caribus verò est τὸ βοηδρομεῖν, ἀλλὰ τοῦ βοηθεῖν, τουτέστιν

πίσιν ἐπὶ μάχην δραμεῖν, *auxiliari*, h.e. *ad pugnam currere.* Vide *Etymologum Magnum*, *Suidam*, & *Harpocrationem*.

§. II.

At *Plutarchus in Theſeo* tradit, τὰ Βοηδρόμια Athenis menſe Boëdromione in Theſei honorem, quòd feliciter Amazones debellaverit, factâ Apollini re divinâ, agitata fuiſſe; Hinc Ἀπόλλωνα τὸν Βοηδρόμιον coluerunt. Verba autem *Plutarchi* huc facientia confer.

FESTUM IV.

ἈΔΩ´ΝΙΑ.

§. I.

Ἀδώνια, vel ut alii ſcribunt Ἀδώνεια, Sacra erant, quæ ab o-

mnibus ferè *Græciæ* populis in honorem Adonidis & Veneris observabantur. Meminit eorum *Scholiastes Aristophanis ad pacem* his verbis: Τὰ Ἀδώνια, τῷ Ἀδώνιδι, καὶ τῇ Ἀφροδίτῃ.

§. II.

Horum sacrorum ceremonias exequebantur *fœminæ*, & Adonidem, Veneris amasium, ab apro occisum plangebant. *D. Augustinus* de his sacris *lib. VI. de Civitate DEI, cap. 7.* sic scribit: *Sacra sunt Veneris, ubi amasius ejus Adonis aprinô dente intersectus, juvenis formosissimus plangitur.* Vide & *Ammianum Marcellinum lib. XIX.*

§. III.

Amabatur autem Adonis non solùm à Venere, sed & à Jove & Proserpinâ. Hinc à *Theocrito* in Ἀδώνια-

νιαζούσαις, sive *Idyllio XV.* vocatur ὁ τρίφιλατος Ἄδωνις. Ad quem locum *Scholiastes* ita: Ὁ τρίφιλατος Ἄδωνις· Ὅτι ὑπὸ τριῶν ἐφιλήθη Διὸς, Ἀφροδίτης, καὶ Περσεφόνης ἐν ᾅδῃ.

§. IV.

In his Sacris in pompæ traductione simulacrum Adonidis, Græcè Ἀδώνιον dictum, simulque Veneris, quod Ἀφροδίσιον nuncupabant, ut & hortos Adonidis in testis cum cujusvis generis autumnalibus fructibus circumferebant. Horti verò illi ex *fœniculo, & lactuca* confecti erant. Nam Venus ab apro interemptum Adonidem in lactucis deposuerat. Hi horti autem Adonidis efferebantur unà cum extincto jam Deo, & in fontes jaciebantur. Vide *Hesychium in* Ἀδώνιδος κῆποι, *Theocritum in* Ἀδωνιαζούσαις, seu *Idyllo*

dyllio XV. Zenobium cent. I. Proverb. 49. & *Suidam in* Ἀδώνιδος κῆποι. At *Interpres Græcus Theocriti locô citatô* refert, hos hortos non in fontes, sed in mare abjectos fuisse. Verba hujus *Scholiastæ* sunt ista : Ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐκφέροντες τὸν Ἄδωνιν, ἔῤῥιπτον ἐπ' αὐτήν. Consule quoque *Eustathium ad Homeri Iliad.* λ'.

§. V.

Alii aliter rem istam de hortis Adonidis explicantes statuunt, Græcos consuevisse *hordeum* & *triticum* in locis suburbanis, ubi essent multæ fructiferæ arbores, serere; atque ea loca, in quibus hæc sata fuissent, *hortos Adonios* appellare, quia locis hujusmodi Adonis delectabatur; Inde de iis locis omnis generis fructus, qui Ἀδώνειοι καρποὶ, vel ἀκρόδρυα à Græcis dicuntur, Adonidi offere-

ferebant. Ita enim *Theocritus locô aliquoties citatô*, canit:

> Ἀρσινόα, πάντεσσι καλοῖς ἀτιτάλλει
> Ἄδωνιν.
> Πὰρ μὲν οἱ ὥρια κεῖται, ὅσα δρυὸς ἄκρα φέροντι,
> Πὰρ δ' ἁπαλοὶ κᾶποι πεφυλαγμένοι ἐν ταλαρίσκοις
> Ἀργυρέοις. -- -- -- --

Ad hæc verba *Scholiastes* hunc in modum ſcribit: Πάντα φησὶ τὰ ἀκρόδρυα, παρατίθενται τῷ Ἀδώνιδι, ἀπὸ πάσης ἰδέας ὀπωρῶν. Εἰώθασι γὰρ ἐν τοῖς Ἀδωνίοις, πυροὺς καὶ κριθὰς σπείρειν ἔν τισι πρoαστείοις. καὶ τοὺς φυτευθέντας κήπους, Ἀδωνίους προσαγορεύειν.

§. VI.

Porrò mulieres paſſim per univerſam urbem Idola mortuorum cadaveribus ſimilia collocabant, quæ deinde more funerum efferebant,

bant, tumulo mandabant, iisque lessum faciebant, teste *Plutarcho in Alcibiade.* Ipse planctus, seu lessus dicebatur Ἀδωνία, vel Ἀδωνιασμός. *Etymologici Auctor* : Ἀδωνιασμὸς, ὁ ἐπὶ τῷ Ἀδώνιδι θρῆνος. Unde Ἀδωνίαν ἄγειν, quod est, interprete *Suida*, Ἄδωνιν κλαίειν.

§. VII.

Epicedia, quæ decantabantur, Ἀδωνίδια appellabant, ut testatur *Proclus in Chrestomathia*, ubi ita dicit: Ἀδωνίδια δὲ λέγεται τὰ εἰς Ἄδωνιν ἀναφερόμενα. Canticum verò, quod Maryandeni agricolæ in Adonidem canere solebant, dicitur, teste *Polluce*, Ἀδωνιμαοιδός. Verba *Pollucis Onomast. Lib. IV. cap. VII.* ecce hæc sunt: Ἀδωνιμαοιδὸς καὶ Βώρμος, Μαρυανδηνῶν γεωργῶν ᾆσμα.

§. IIX.

§. IIX.

Non solùm mulieres ipsæ ejulabant, sed & luctum suum tibiarum lugubri sonitu indicabant. Vocis ejulatus erat, Αἴ, Αἴ, ut *Aristophanes* tradit, cùm ait:

Ἡ γυνὴ δ᾽ ὀρχουμένη
Αἴ, αἴ, Ἄδωνιν φησι. Hinc verbum αἰάζω, αὐτὶ τοῦ θρηνῶ. *Scholiastes MStus Sophoclis*, cujus etiam in festo Olympiorum & Cabiriorum memini, hâc de re sic ait: Αἰάζω τὸ θρηνῶ, οὗ ὁ μέλλων αἰάσω· καὶ ἐκ τούτου αἴας, οἱονεὶ θρῆνος. Et *Theocritus, Idyll.* 23. Αἰάζω τὸν Ἄδωνιν, i. e. *lamentor Adonidem.*

§. IX.

Quod autem ad tibias, quibus in hoc luctu utebantur, attinet, vocabantur eæ Γίγγραι, i. e. *fistulæ gingrinæ, flebile quid & luctuosum obstre-*

pen-

pentes, die Trauer-Schalmeyen. *Pollux libr. 4. cap. 10.* ita: Γίγγρας δέ τις αὐλίσκος, γοώδη καὶ θρηνητικὴν φωνὴν ἀφίησι, Φοῖνιξ μὲν ὢν τὴν εὕρεσιν, πρόσφορος δὲ Μούσῃ τῇ Καρικῇ. Ἡ γὰρ Φοινίκων γλῶττα, γίγγραν τὸν Ἄδωνιν καλεῖ, καὶ τούτῳ ὁ αὐλὸς ἐπωνόμασται. Eædem tibiæ vocantur etiam ab *Athenæo lib. IV.* Γίγγροι, & ab *Hesychio* Γιγγρίαι. Hinc deductum est verbum γιγγραίνω, vel γιγγρῶ, i. e. *tibiâ illâ, quæ gingras dicitur, cano*; Et γιγγρασμὸς, *cantus*, seu *sonus* τοῦ γίγγρου. Carmina autem, quæ ad gingras cantabant, appellarunt γιγγραντὰ μέλη.

§. X.

Quibus ritibus hæc Adoniorum sacra *Assyrii* agitaverint, indicat *Lucianus in Dea Syria*, his verbis: Λέγουσι γὰρ δὴ ὦν τὸ ἔργον τὸ ἐς Ἄδωνιν ὑπὸ τοῦ

συὸς

συὸς, ἐν τῇ χώρῃ τῇ σφετέρῃ γενέσθαι, καὶ μνήμην τοῦ πάθεος τύπτονταί τε ἑκάστου ἔτεος, καὶ θρηνέουσι, καὶ τὰ Ὄργια ἐπιτελέουσι, καί σφισι μεγάλα πένθεα ἀνὰ τὴν χώρην ἵσταται. Ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνταί τε, καὶ ἀποκλαύσωνται, πρῶτα μὲν καταγίζουσι τῷ Ἀδώνιδι, ὅκως ἐόντι νέκυι. καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρέονται, ὅκως Αἰγύπτιοι ἀποθανόντος Ἄπιος. Γυναικῶν δὲ ὁκόσαι οὐκ ἐθέλουσι ξυρέεσθαι, τοιήνδε ζημίην ἐκτελέουσι. ἐν μιῇ ἡμέρῃ ἐπὶ πρήσει τῆς ὥρης ἵστανται. ἡ δὲ ἀγορὴ μούνοισι ξείνοισι παρακέαται, καὶ ὁ μισθὸς ἐς τὴν Ἀφροδίτην θυσίη γίγνεται. μετὰ δὲ, τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ ζώειν τέ μιν μυθολογέουσι, καὶ ἐς τὸν ἠέρα πέμπουσι. i.e. *Dicunt enim in sua regione contigisse, quòd Adonis ab aprô ictus fuerit: atq; in memoriam ejus rei singulis annis se plectunt, & lamentantur, & ritus solemnes peragunt, & magnus luctus in illa regione*

per id tempus exoritur. Postquam se percusserint, & luxerint, primùm Adonidi inferias persolvunt, tanquam vitâ defuncto, & capita radunt, quemadmodum Ægyptii mortuo Api. Mulierum autem quæcunque radi nolunt, talem pœnam exsolvunt: unum diem ad quæstum corpore faciendum prostant: forum verò solis peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri sacrificatur. Postea verò, sequenti die ipsum & vivere inquiunt, & in aëra mittunt. Ubi observa, quòd si quæ mulierum has ceremonias neglexissent, pœna prostitutionis ab ipsis exigeretur.

§. XI.

Agebatur etiam Adonidis celebritas in urbe *Macedoniæ*, quam *Dium* appellabant; quò cùm Hercules ve-

venisset, multosque vidisset exeuntes è templo, interrogavit quendam de præsentibus, eò & ipse ingressurus, cujus esset Deorum illud fanum? cùm is Adonidis dixisset: Οὐδὲν, *inquit*, ἱερὸν, i. e. *nihil est religiosum*, vel sacrum. Egregiè hâc de re loquitur *Scholiastes Theocriti ad Idyll. V.* Ἐντὶ μὲν οὐδὲν ἱερόν. Παροιμία ἐστὶν ἐπὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων. Φησὶ δὲ Κλέαρχος ἐν δευτέρῳ τῶν παροιμιῶν, ὅτι Ἡρακλῆς ἰδὼν ἱδρυμένον τὸν Ἄδωνιν, ἔφη· οὐδὲν ἱερόν. &c. Et iterum *ibidem*: Ἡρακλῆς ἐλθὼν εἰς Δῖον πόλιν τῆς Μακεδονίας, εἶδεν ἔκ τινος ἱεροῦ πολλοὺς ἐξιόντας. Θέλων δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ἀνέκρινεν, ἤγουν ἠρώτησε, τίνος εἴη τὸ ἱερόν; Μαθὼν δὲ Ἀδώνιδος εἶναι ἔφη· οὐδὲν ἱερὸν, ἀντὶ τοῦ οὐδενὸς ἄξιον. Οὐδεὶς γὰρ θεῶν ὑπάρχει. Consule quoque *Zenobium*, & *Apostolium* in Proverb.

§. XII.

Præterea sciendum est, hoc festum *duplex* fuisse; Adonis enim mortuus sex menses in Proserpinæ complexibus, alios sex menses in Veneris agere solebat, ceu nos docet *Glossographus Theocriti ad Idyll. III.* ubi ait: Λέγουσι δὲ περὶ τοῦ Ἀδώνιδος, ὅτι καὶ ἀποθανὼν, ἓξ μῆνας ἐποίησεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς Ἀφροδίτης, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς Περσεφόνης. Quamvis hic *Scholiastes* eodem locô sibimetipsi contrarians statuat, Adonidem quidem apud Venerem & Proserpinam fuisse, sed illas eum in suos complexus non accepisse. *Verba ejus ecce hæc:* Δοκεῖ δὲ ὁ Ἄδωνις μῆνας ἓξ παρὰ Περσεφόνῃ ποιεῖν, ὡς καὶ παρ' Ἀφροδίτῃ ἀνδρὶ τοῦ συγκαθεύδειν, καὶ περιστερνίζεσθαι.

§. XIII.

§. XIII.

In *Adventu* à Proserpina festum *lætitiæ* celebrabatur, in quô summô gaudiô, & faustis acclamationibus Adonidem excipiebant; in *Recessu* verò festum *luctuosum* instituebatur, in quô illum plangebant, gravibusque deflebant querelis. Vide hac de re *Cyrillum in Esaiam*; nec non *Procopium Gazæum in eundem Esaiam*, ubi de Adonide agit, *cap. XIIX.*

§. XIV.

Non solùm autem Græci Athenis, in urbe Dio Macedoniæ, & in Assyria, sed & *Alexandriæ* præsertim, sacra Adonidis, cujus imago ibi magnâ cum pompâ ferebatur, celebrârunt, ut apparet ex illis verbis, quæ in ἐπιγραφῇ, seu ὑποθέσει *Theocriti Idyllii XV.* extant, & ita habent:

Ἔθος δ' εἶχον οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τοῖς Ἀδωνίοις διακομίσαντας τὰ εἴδωλα τοῦ Ἀδώνιδος μετὰ τῶν νομιζομένων ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίζειν. Αἱ δὲ Συρακούσιαι ἐξελθοῦσαι τῶν οἴκων, θαυμάζουσι τὸν ὄχλον, καὶ ἔσαν ἐν τῷ ὄχλῳ.

§. XV.

Hæ autem Syracuſanæ mulieres Alexandriam pompam circumlati Adonidis ſpectatum peregrè advenerunt; id quod *verba hæc ſequentia locò citatô* declarant: Ὑποτίθεται δέ τινας Συρακουσίας τὸ γένος, παρεπιδημούσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ κατὰ σύνταξιν ἐπὶ θέαν ἐξιούσας πομπῆς τοῦ κομισθέντος Ἀδώνιδος, ὑπὸ Ἀρσινόης τῆς Φιλαδέλφου γυναικός. Ubi ſimul intelligitur, Adonidis ſimulachrum Alexandriæ ab Arſinoë circumlatum fuiſſe.

§. XVI.

Agebantur etiam Adonia in insula *Cypro*, ubi Adonidis celeberrimum omnium fanum erat, in quo præclarum, & multi nominis Harmoniæ monile custodiebatur. Vide *Pausaniam in Bœoticis*.

§. XVII.

Pompâ jam ad finem perductâ, lecti sternebantur, in quibus imagines Adonidis & Veneris populo spectandæ reclinarentur. *Theocritus* Ἀδωνιαζούσαις ita ait:

> Ἔστρωται κλίνα τῷ Ἀδώνιδι τῷ καλῷ
> ἄλλα,
> Τὰν μὲν Κύπρις ἔχει, ταν δ' ὁ ῥοδό-
> παχυς Ἄδωνις.

De Epitaphio Adonidis videatur *Theocritus Idyllio XXIII. p. m. 274.*

§. XIIX.

Sacrificium autem, quod Adonidi offe-

offerebant, dicebatur Græcè Καθέδρα, ceu nobis refert *Hesychius Lexicographus*, çum ait: Καθέδρα, θυσία. Ἀδώνιδος. Et dies luctus super defunctis, Καθέδραι appellabantur, ut idem auctor his innuit verbis: Καθέδραι, πένθους ἡμέραι, ἐπὶ τελευτηκόσι.

FESTUM V.

ΔΑΦΝΗΦΟΡΙΑ.

§. I.

ΔΑΦΝΗΦΟΡΙΑ, Festum apud *Bœotos, Apollini Ismenio*, & *Galaxio* dicatum. Meminit ejus *Proclus in Chrestomathia*, cùm inquit: Παρέπεμπον δὲ τὴν δαφνηφορίαν εἰς Ἀπόλλωνος ἰσμηνίου, καὶ Γαλαξίου.

§. II.

Singulis autem novenniis agitabatur

batur, & *lauri* in illo à ſacerdotibus, qui propriè Δαφνηφόροι, i. e. *laurife-ri* cognominati, geſtabantur, hymnisque Apollo celebrabatur. *Idem locô jam citatô:* Δάφνας ἐν Βοιωτίᾳ δι' ἐνναετηρίδος εἰς τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος κομίζοντες οἱ ἱερεῖς ἐξύμνουν αὐτὸν διὰ χοροῦ παρθένων. Unde & nomen habet ἀπὸ τῆς δάφνης φορᾶς, *à geſtatione lauri.*

§. III.

Præerat hiſce Daphnephoriis *puer* ἀμφιθαλής, i. e. *cujus uterque parens ſuperſtes*; cui alius, qui valdè familiaris, lignum coronatum geſtabat, Κωπὼ nominatum. Deinde ſubſequebatur *alius*, *laurum* manu geſtans, inde Δαφνηφόρος, i. e. *laurifer* dictus, ut *Proclus eôdem* refert *locô.*

§. IV.

§. IV.

Præterea incedebat ὁ Δαφνηφόρος capillis demissis & fluxis, aureâque redimitus coronâ; splendidaque veste talari indutus, calceisque, quos Græci Ἰφικρατίδας vocabant. Hunc virginum chorus comitabatur, ramos ad supplicationem, quæ hymnis celebrabatur, prætendens. Mittebant autem τὴν δαφνηφορίαν i. e. *laurigestationem* ad Apollinis Ismenii, & Galaxii fanum. Vide *Proclum locô citatô.*

§ V.

Puerum illum ἀμφιθαλῆ, qui hisce sacris præerat, oportebat claris parentibus natum, & eximiâ formâ viribusq; præditum, nec non laureâ coronâ redimitum esse, teste *Pausania in Bœoticis.*

FE-

FESTUM VI.

ʼΑΙΓΙΝΗ ΤΩ͂Ν ʽΕΟΡΤΗ'.

§. I.

ÆGINETÆ celebrabant in honorem *Neptuni* Feſtum; in quo ſacra conviviaque per XVI. dies agitabant, in quibus ſibi ipſis ſine ſervis miniſtrabant; unde & Μονοφάγοι dicebantur. Rem cauſamque ejus feſtivitatis declarat *in Quæſtion. Græc. Plutarchus*, quem vide.

FESTUM VII.

ʼΑΜΦΙΔΡΟ'ΜΙΑ.

§. I.

ʼΑΜΦΙΔΡΟ'ΜΙΑ, vel ἡ ʼΑΜΦΙΔΡΟΜΙ'Α, Feſtum erat apud *Athenienſes* non publicum, ſed privatorum affectibus conſecratum.

A'parentibus enim quintô à *natô infante* die, qui ab *Hesychio* Δρομιάφιον ἦμαρ dicitur, celebrabatur. Inde autem nomen datum, quòd puerum gestantes nudi *circum* focum *currerent*. Vide *Harpocrationem*, & *Suidam* in Ἀμφιδρομία, ut & *Hesychium* in Δρομιάφιον ἦμαρ.

§. II.

Sciendum autem est, cursum illum *in orbem* fuisse conversum, sicuti *Etymologus magnus* ex *Platone* ἐν Θεαιτήτῳ id producit, in voce Ἀμφιδρόμια, ita inquiens: Μετὰ δὲ τὸν τόκον, τὰ Ἀμφιδρόμια αὐτοῦ ὡς ἀληθῶς ἐν κύκλῳ περιθρεκτέον τῷ λόγῳ. Videsis etiam *Hesychium* in Ἀμφιδρόμια.

§. III.

Coronâ etiam tunc janua insigniebatur. Hinc domus illa, in quâ nimirum puerpera erat, dicta est

Στε-

Στεφανηφόρ☉. Sed h.l. notandum est de hâc januâ, seu domô, τῇ Στεφανηφόρῳ, differentiam in coronatione fuisse. Si enim *masculus* natus, *oleaginea* erat corona; Si verò *fœmella*, *lanea*. Consule hâc de re *Athenæum lib. II.* & *Hesychium in* Στέφανον ἐκφέρειν.

§. IV.

Cæterum *Sacrificium* quoque quintô illô die, pro infantis vitâ saluteque immolabant, splendidumque agitabant convivium. Vide *Athenæum lib. II.* & *Plautum in Truculent.*

§. V.

Tunc etiam *panem occultatum*, Græcè ἄρτον ἐγκρυφίαν dictum, assabant, cujus rei testis est *Etymologici Auctor* in Ἀμφιδρόμια, ubi ait: Ἀμφιδρόμια, ἑορτή ἐστιν Ἀθήνησι, πλευμόνη-

καθ'

καθ' ἣν ἐγκρυφίου ἄρτου ὀπτωμένου, ἐπὶ τῆς ἑστίας ἐπιτρέχουσι.

§. VI.

Celebrata igitur Amphidromia *quintô* à nato infante *die*, quòd hoc intervallum ad ea curanda, quæ ipſum concernebant partum, ſufficere exiſtimarent. Inde etiam obſtetrices, quæ enitenti adfuerunt, ipſique opem tulerunt, manus purgabāt, &, quaſi officio ſuo jam perfunctæ, nutricibus, quæ Κουροτρόφοι, aut Τροφοὶ appellabantur, infantem tradebant, quô oſtendere volebant, ipſis impoſterum curam infantis habendam eſſe. Conſule *Tarrhæum in Proverb. Suidam*, & *Etymologum Magnum* in Ἀμφιδρόμια.

§. VII.

Quin & his Amphidromiis proprium *Genium*, ut Præſidem, qui à Græ-

cis

cis Ἀμφίδρομος, sive Θεὸς γενέθλιος dicebatur, assignarunt. *Hesychius*: Ἀμφίδρομος, Αἰσχύλος Σεμέλῃ, ἔπλασε Δαίμονα κοινὸν περὶ τὰ Ἀμφιδρόμια. &c.

§. IIX.

Porrò infantibus etiam, non quintô, sed *decimô* à partu *die*, circa noctem, *nomina imponebantur*, & à consanguineis amicisvê dona puerperæ, plerumque *polypodes*, & *sepiæ* mittebantur. *Scholiastes Comici in Avibus*: Σαφὲς, ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν παίδων ἐτίθεσαν τῇ ι. Et *Suidas in* Ἀμφιδρόμια: Καὶ δῶρα πέμπουσιν οἱ προσήκοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολύποδας, καὶ σηπίας. τῇ δεκάτῃ δὲ τοὔνομα τίθενται. Vide etiam *Hesychium*, *Harpocrationem in* Ἀμφιδρόμια, *Tarrhæum in Proverb.* & *Suidam* in Δεκάτην ἑστιάσαι. Hæc autem dona, quæ

quæ à propinquis & amicis mittebantur, dicta sunt ab *Æschylo Eumenidibus* γενέθλιοι δόσεις.

§. IX.

Nec decimô tamen die nomina semper imposita, quin imò etiam *septimô* aliquando. *Etymologici Auctor in voce* Ἑβδομευόμενα sic ait: Τοῖς ἀποτεχθεῖσι παισὶ τὰς ἑβδομάδας καὶ τὰς δεκάτας ἦγον, καὶ τότε ὀνόματα ἐτίθεντο αὐτοῖς. Οἱ μὲν τῇ ἑβδόμῃ· Οἱ δὲ, τῇ δεκάτῃ. Videndi quoque *Aristoteles lib. VII. de histor. Animal. cap. XII. Scholiographus Aristophanis in Avibus*, & *Harpocration* in Ἑβδομευομένου. Hinc Ἑβδόμην celebrare, dicebant Ἑβδομεύεσθαι.

§. X.

Præterea moris etiam erat decimô illô die cognatos & amicos convocare, tùm sacrificare, infanti impo-

ponere inde nomen, & postremò splendidè rursus convivari; Germani dicunt: Kindtauff halten. Inde Sacrificium illud, ut &, convivium, Δεκάτη appellabatur; & parentes, cùm exhiberent convivium, Δεκάτην ἑστιάσαι dicebantur, &, cùm sacrificarent, Δεκάτην θύειν. Confer *Suidam* in Δεκάτην ἑστιάσαι, *Hesychium in* Δεκάτην θύομεν, *Interpretem Græcum Comici locò citatô*, & *Polyænum lib. VI. Strateg.*

§. XI.

Observandum quoque hîc est, electum aliquem fuisse, qui huic nominis impositioni præesset, & quasi *susceptor* constitueretur; Es wurde ein Gevatter gebeten; planè ut apud nos Christianos consuetudo est.

FESTUM IIX.

ἈΦΡΟΔΙΣΙΑ.

§. I.

ἈΦΡΟΔΙΣΙΑ, Festum apud *Græcos* olim *Veneri* agitatum. Ejus mentionem facit *Athenæus lib. IV.* ubi in hunc scribit modum: Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως δεῖπνον, Ἀφροδίσια ἐπιτελοῦντος Ἀθήνησι.

§. II.

Inprimis autem sacra hæc *Cyprii* peragebant, auctore *Cinyra*, in quibus, quicunque Veneri initiari vellent, *pugillum salis*, & *phallum*, accipiebant; Ipsi verò (Veneri) tanquam meretrici *nummum*, h. e. *assem unum* mercedis loco tradebant. testibus *Clemente in Protreptico*, & *Firmico lib. de Error. Prof. relig.*

§. III

§. III.

Præfectus hujus festivitatis appellabatur Ἀγήτωρ. *Hesychius*: Ἀγήτωρ, ὁ τῶν τῆς Ἀφροδίτης θυηλῶν ἡγέμων ἱερεὺς ἐν Κύπρῳ. Eum semper ex *Cinyræ* posteris aliquem fuisse, tradit *Scholiastes Pindari Pyth. Od. II.*

§. IV.

Agitarunt quoque hæc sacra *utriusq; Paphi incolæ*; & â Papho ab Agapenore conditâ ad veterem, quæ sexaginta stadiorum via erat, viri fœminæque ex aliis urbibus eò proficiscentes deduxerunt pompam. Consule *Strabonem lib. XIV.*

§. V.

Hoc etiam *meretrices*, & *mulieres honestæ Corinthi* seorsim celebrabant. Vide *Athenæum lib. XIII.*

§. VI.

Quò in locò observandum est,

quòd *Corinthus*, quamvis apud *Lucium Florum Graciæ Decus* dicatur, ob ſcorta illic degentia famoſiſſima fuerit. Unde *proverbium* natum, Κορινθιάζειν, vel Κορινθιάζεσθαι, *ſtortari, lenonem agere, ſcortationibus & luſtris indulgere.* Sumptum eſt à meretricibus Corinthienſibus. Videantur de hoc proverbio *Eraſmi Chiliad.*

§. VII.

Erant autem juxta *Scholiaſten Ariſtophanis ad Plutum*, VI. famoſæ meretrices Corinthi, nempe Λαΐς, Κυρήνη, Λέαινα, Σινώπη, Πυῤῥίνη, Σικυώνη. i. e. *Lais, Cyrene, Leæna, Sinope, Pyrrhine, Sicyone.* Inprimis *Lais*, nobile illud ſcortum, & *Cyrene*, omnibus tum vulgatæ erant, cæteraſque turpitudine longè ſuperabant.

§. IIX.

§. IIX.

De *Laide idem Scholiastes locô jam citatô ex Phocione* hæc refert: Φωκίων ἢ ὁ περιπατητικὸς, ἐν τῷ Κέρατι τῆς Ἀμαλθείας, Δημοσθένην ἱστορεῖ, Λαΐδος αὐτὸν μυρίας δραχμὰς αἰτησαμένης εἰς μισθὸν παννυχίδος, οὐκ ὠνοῦμαι φάναι μυρίων δραχμῶν μεταμέλειαν, id est, *Phocion Peripateticus in cornu copiæ tradit, Demosthenem petiisse Laidem, ut per unicam noctem sui copiam faceret; at Laidem decem drachmarum millia ab ipso popoſciſſe. Demosthenem autem tali petulantia mulieris, & pecuniæ magnitudine ictum, & expavidum revertiſſe, atque dixiſſe: Tanti pœnitere non emo*, vel, *non emo decem drachmarum millibus pœnitudinem.*

§. IX.

Idem Interpres paulò post rurſus ait:

ait: Εἰς Κόρινθον (Λαῒς) ἦλθεν ἅμα Φιλοξένῳ, καὶ ἐπίσημος ἐκεῖ ἐγένετο, καὶ ἐφιλήθη ὑπὸ πάντων, καὶ περιβόητος ἦν ἑταιρίς. i. *Lais unà cum Philoxeno Corinthum venit, & ibi facta est celebris, & ab omnibus amata est, fuitq; famosa meretrix.* Hanc etiam cum Alexandro in Persiam profectam esse, docet *idem Scholiastes locô eôdem*, cùm inquit: Λέγουσι δὲ ὅτι ἅμα Ἀλεξάνδρῳ ἀποδήμησεν εἰς Πέρσας ἐκ Κορίνθου. i. *Ajunt (Laidem) cum Alexandro ad Persas Corintho profectam esse.* Vide plura de hac Laide apud *eundem Scholiasten ad Plut. pag. m. 10. & 11.*

§. X.

Ad *Cyrenen* quod attinet, cognominabatur illa Δωδεκαμήχανος, i. e. *duodecim machinis instructa.* Hinc *Aristophanes in Ranis:*

Ἀνὰ

Ἀνὰ τὰ δωδεκαμήχανον
Κυρήνης μελοποιῶν. i. e.
Qui per duodecim technas
Cyrenes modularis.

ubi *Scholiastes:* Κυρήνη ἑταίρα τὶς ἐπίσημ☉ Δωδεκαμήχαν☉ ἐπικαλουμένη, διὰ τὸ τοσαῦτα σχήματα ἐν τῇ συνουσίᾳ ποιεῖν. i. e. *Cyrene famosa & insignis illa meretrix* Δωδεκαμήχαν☉, i. e. *duodecim instructa technis dicta est, eò quòd tot species in scortando faceret.*

§. X I.

Strabo lib. 8. Geographiæ memoriæ prodidit, Corinthi fanum fuisse Veneri sacrum, adeò locupletatum, ut plus mille sacrorum famulas meretrices haberet, quas Corinthii Veneri consecrabant, ut in ejus honorē prostarent. Itaq; harum gratiâ frequēs in urbem multitudo un-

dique confluebat, unde civitas majorem in modum ditabatur: quin etiam negotiatores, hoſpites ac nautæ, propter urbis luxum, deliciasq; immoderatos ſumptus facientes exhauriebantur. Atque hinc manâſſe vulgo *proverbium: Cujuslibet non eſt, Corinthum appellere.* Verba autem Græca *Strabonis* ſunt iſta: Τό, τε τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν οὕτω πλούσιον ὑπῆρξεν, ὥστε πλείους ἢ χιλίας ἱεροδούλους ἐκέκτητο ἑταίρας, ἃς ἀνετίθεσαν τῇ Θεῷ, καὶ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες. Καὶ διὰ ταύτας οὖν πολυωχλεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἐπλουτίζετο· οἱ γὰρ ναύκληροι ῥᾳδίως ἐξανηλίσκοντο καὶ διὰ τοῦτο ἡ παροιμία φησίν·

Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς.

Eadem ferè habet *Scholiaſtes Ariſtophanis ad Plutum, p. m. 9.* Conſule & hâc

hâc de re *Erasmum in Chiliad.*

§. XII.

Ut ad Ἀφροδίσια redeamus, notandum est, *Amathunte* etiam, urbe *Cypri* antiquissimâ, ea celebrata fuisse; ubi sacrum Veneri factum, Κάρπωσις, dictum. Videatur *Hesychius* in Κάρπωσις.

FESTUM IX.

ΣΩΤΗΡΙΑ,

Heilfest.

§. I.

ΣΩΤΗΡΙΑ, Festum in honorem τοῦ Διὸς Σωτῆρος, i.e. *Jovis Servatoris*, à *Sicyoniis quintô die* mensis *Anthesterionis* agitatum, quô pro salute ab *Arato*, optimo Sicyoniorum principe, acceptâ, gratias agebant. Hôc enim die is ex dominatu Macedoniorum Regum patriam suam liberavit, subditosque suos in veterem libertatem atque dignitatem vindicavit, te-

stibus *Cic. lib. 3. offic. Livio lib. 69. & 70. Polybio lib. 2.* & *Plutarcho in Arato.*

§. II.

Σωτήρια, *dies* etiam est *Parasceves*, der Charfreytag/ quô Σωτὴρ, i.e. Salvator noster pro peccatis nostris illusus, consputus, flagellatus, cæsus, accusatus, damnatus, cruci affixus, mortuus & sepultus est; atque ita nos à morte æternâ liberavit, salutemque æternam nobis acquisivit; sunt verba *Dresseri, de Festis diebus.*

FESTUM X.

ἌΚΤΙΑ.

§. I.

AKTIA, Festum, quod *Acarnanes* in urbe *Actio Apollini* τῷ Ἀκτίῳ *tertiô quoque anno* celebrabant. Instituebatur quoque in hoc *certamen gymnicum, equestre,* & *navale*, ut *Stephanus* περὶ τῶν πόλεων docet.

§. II.

Instante hôc Festo, *bovem muscis* im-

immolabant, ut ejus sanguine saturatæ avolarent, neque Festum hoc celebrantibus ullam crearent molestiam. Confer *Ælianum Histor. Animal. Lib. XI. cap. IIX.*

DECAS SECUNDA,

Festum Primum.

ΕΛΕΥΣΙ'ΝΙΑ,

§. I.

ΕΛΕΥΣΙ'ΝΙΑ, κατ' ἐξοχὴν Μυστήρια dicta, sacra erant arcana, quibus nullis, nisi initiatis, interesse licebat. Hæc *Athenienses* semper summâ cum religione reverentiaque in oppido quodam Atticæ, quod *Eleusis* vocatur, celebrabant. Unde & *Sacra Eleusinia* deno-

denominata sunt, quòd in *templo Cereris* & *fano mystico*, quod Eleusine fuit, peracta sint. Hinc etiam *Aristophanes in Nebulis*, haut ineleganter Eleusin, quæ Mysteriorum erat sedes, appellat Μυςοδόκον δόμον. Ubi *Scholiastes*: Μυςοδόκος δόμος· τὴν Ἐλευσῖνα λέγει. Μυςικὸς καὶ ἱερός· τὰς μύςας ἀποδεχόμενος.

§. II.

Erant autem Eleusinia *duplicia*: Μεγάλα καὶ μικρά, i. e. *magna & parva*. *Magna* quidem *Cereri*; *Parva* verò *Proserpinæ*, Cereris filiæ fiebant; ceu *doctissimus Aristophanis Interpres Græcus ad Plutum* his indicat verbis: Ἦσαν τὰ μὲν μεγάλα τῆς Δήμητρος, τὰ δὲ μικρὰ Περσεφόνης τῆς αὐτῆς θυγατρός.

§. III.

Majora mense *Boëdromione*, Augusto respondente, celebrabantur: *Minora Anthesterione*, h. e. Aprili; Sicuti nos docet *Plutarchus in Demetrio*: Ἐτελοῦντο τὰ μὲν μεγάλα Μυςήεια Βοηδρομιῶνος· τὰ δὲ μικρὰ Μυςήεια τοῦ Ἀνθεςηριῶνος.

§. IV.

§. IV.

Deinde illud quoque erat discrimen inter Mysteria majora & minora, quod *hæc* essent ἐυμετάδοτα; *illa* verò solis τοῖς ἐγχωρίοις, i. e. *indigenis* participarentur. Aliàs eædem erant ceremoniæ, iidemque ritus. At non eôdem locô utraque agitabantur. Siquidem *Magna* in civitate *Eleusine*, ut suprà indicatum: *Minora* verò in Ἄγραις, h. e. in *locô quodam Atticæ*, extra urbem, ad Ilissum amnem, ubi Cereris templum exstructum erat, quod inde Ἄγρα dicebatur, celebrabantur. Videndi *Eustathius ad Homeri Iliad.* β′. & *Stephanus* περὶ πόλεων; Item *Suidas in voce* Ἄγρα, & *Hesychius in* Ἄγραι.

§. V.

Porrò Mysteria *minora* exstiterunt velut Προκάθαρσις καὶ Προάγνευσις, imò & Κατήχησις, h. e. *lustratio prima & instructio*, quâ candidati τῶν Μυστηρίων μεγάλων prius instituerentur. *Scholiastes Comici ad Plutum*: Μυστήρια δὲ δύο τελεῖται τοῦ ἐνιαυτοῦ Δήμητρι καὶ Κόρῃ τὰ μικρὰ καὶ

τὰ μεγάλα· καὶ ἔστι τὰ μικρὰ, ὥσπερ προκάθαρσις καὶ προάγνευσις τῶν μεγάλων. Ab aliis verò nuncupantur προτέλεια.

§. VI.

Idem hic Scholiastes ibidem affert causam, ob quam minora Mysteria fuerint instituta. Verba ejus huc spectantia confer *pag. m. 42.*

§. VII.

Illi, qui Minoribus initiati erant, dicebantur Μύσται; Post annum verò, (qui experientiæ ergò interponebatur) ad Majora recepti, ἐπόπται καὶ ἔφοροι; autore *Suida in* ἐπόπται.

§. IIX.

Nominabantur autem ἐπόπται, sive ἔφοροι ideo, quòd illis prius Mysteriis, Minoribus initiatis post annum sacrorum secreta & ceremonias ἐποπτεύειν commissum fuerit; teste *Glossographo Comici ad Ranas.*

§. IX.

Quamobrem singularia raraqve in *Demetrio, Hercule* item & *Hippocrate* notantur exempla, qui sine ullâ temporis

poris intercapedine ſimul Myſtæ facti ſunt & Ἐπόπται. Confer *Plutarchum in Demetrio.*

§. X.

Ad Eleuſinia majora quod attinet, illa ab ipſa *Cerere* primùm, ut volunt, fuerunt inſtituta, quæ, ut benignitatem hoſpitii, quâ fuerat ab Athenienſibus excepta, recompenſaret, *duobus* præclaris *muneribus* ipſos donavit, *uſu* nempè *frumenti*, & *arcanis ſacris*; referente *Iſocrate in Panegyr.*

§. XI.

Initium autem hæc Myſteria ceperunt ad *puteum Callichorum*, quem & Ἄνθινον dicebant, ubi primùm Eleuſiniorum fœminæ chorum inſtituerunt, Deamque cantu veneratæ ſunt. Videatur hâc de re *Pauſanias in Attic.*

§. XII.

Quod eam ob cauſam factum, qvia Ceres quærendo filiam *Proſerpinam*, clàm à Plutone raptam, fatigata triſtitiâque affecta ibidem quieviſſe dicitur. *Clemens Alexandrinus:* Καὶ

φρέα-

φρέατι ἐπικαθίζει (Δημήτηρ) λυπουμένη.

§. XIII.

Lapis verò juxta puteum jam dictum, cui Ceres deflens Proserpinam insidens quievit, nuncupatur à *Scholiaste Aristophanis ad Equites*, Ἀγέλαστος Πέτρα, i. *risûs expers Saxum*. Verba *Scholiastæ* ecce hæc: Ἀγέλαστος πέτρα, ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισεν ἡ Δημήτηρ κλαίουσα, ὅτε ἐζήτει τὴν Κόρην. Vide etiam *Hesychium in* Ἀγέλαστος, & *Zenobium in Proverb.*

§. XIV.

Quid de *templo Eleusinio* dicam? illud sanè non solùm magnificentiâ splendoreqve alia ædificia longe antecellebat; sed & magnum erat, adeò, ut ingentis turbæ esset capax, Testibus *Aristide, & Strabone lib. IX.*

§. XV.

Porrò hæc sacra *nocte* agitabantur; Sicuti *Enarrator Comici ad Ranas* docet his verbis: Νύκτωρ ἐτελεῖτο τὰ Μυστήρια. Et initiati *myrtô* coronabantur, ceu *idem Interpres locô citatô* refert, inquiens:

ens: Μυρσίνης στεφάνῳ ἐστεφανοῦντο οἱ μεμυημένοι, οὐχ ὥς τινες νομίζονται κισσίνῳ. Videatur quoque *Isac. Tzetzes ad Lycophron.*

§. XVI.

Initiati etiam *vestem*, quâ tunc induti erant, *longô jam usu tritam, laceramq́.* Cereri & Proserpinæ consecrabant; uti *Scholiastes Aristophanis ad Plutum* refert, cùm dicit: Πάτριόν ἐστι ταῖς θεαῖς ἀνιερῦν καὶ τὰς στολὰς τοῖς μύσταις ἐν αἷς τύχοιεν μυηθέντες. Et *paulò post* ait: Ὁ μυούμενος, τὸ ἱμάτιον, ὃ ἐφόρει ἐν τῇ μυήσει, οὐδέποτε ἀπεδύετο, μέχρις ἂν τελέως ἀφανισθῇ διαῤῥυέν.

§. XVII.

Quidam verò vestes illas ad *infantum fascias* sibi reservabant; ceu *idem Scholiographus ibidem* his innuit verbis: Ἔνιοι δὲ τὰς τοιαύτας στολὰς εἰς τέκνων σπάργανα φυλάττουσι.

§. XIIX.

Vestes autem istas puras valdè fuisse & novas, autor est *idem Interpres Græcus locô citatô*, ubi ita ait: Καθαραὶ δὲ πάνυ ὑπάρχουσι καὶ νέαι.

§. XIX.

§. XIX.

Qui participes erant Mysteriorum, arbitrabantur non solùm in summâ animi tranquillitate vitam vivere, sed etiam post mortem se melius habituros, nec in tenebris ac luto cum profanis commoraturos esse; referente *Isocrate in Panegyr.*

§. XX.

Præerat his sacris ὁ Βασιλεὺς i. *Rex*, cui etiam adhuc *IV.* ἐπιμεληταὶ, i. *Curatores* adjuncti erant; ut *Pollux in Onomast. lib. IIX.* tradit: ὁ δὲ βασιλεὺς, μυστηρίων προέστηκε μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν.

§. XXI.

Erant autem isti ἐπιμεληταὶ, I. ἱεροφάντης, sive Μυσταγωγός. II. Δᾳδοῦχος. III. ὁ ἐπὶ βωμῷ, i. *Minister ad aram*, & IV. ἱεροκήρυξ, i. *Sacer Præco. Hierophanta* & *Daduchus* ex *Eumolpidarum* & *Cerycum* gente capiebantur: *Reliqui* verò *duo* ex universo *Atheniensium* populo. Videantur *Aristides*; *Aristoteles* item *de Republ. Atheniensium*, & *Scholiastes Sophoclis ad Oedipum Colon.*

§. XXII.

§. XXII.

Ἱεροφάντης, vel Μυσταγωγὸς, erat sacerdos, qui, teste *Hesychio*, ostendebat Mysteria, eaque, quantum fas, etiam ἀμυήτοις, i.e. *profanis* enuntiabat. Hinc à *Tacito Antistes Ceremoniarum* dicitur. Ornabatur εἰς εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ i. e. *imagine Creatoris*, perque totum vitæ tempus, quô hoc munus obibat, ἄγαμος, i. e. *cœlebs* tenebatur esse: Quare *cicutæ* liquore se inungebat. Vide *Eusebium lib. III. de præparat. Evangel. Scholiasten Nicandri*, & *Ælianum in Var. Histor.*

§. XXIII.

Δᾳδοῦχος, qui comâ strophiôque ornatus *facem ferebat*. Fungebatur iste hôc officiô per integrum vitæ spatium, & permissum ei erat γαμῆσαι, i. e. *uxorem ducere*, nec non εἰκόνα τοῦ ἡλίου in pompâ gestabat. Consule *Plutarchum in Alcibiade*, & *Suidam in* Δᾳδουχεῖ. Hìc illud quoque observandum est, quòd Daduchus pellibus hostiarum, quæ Græcè Διὸς κώδια, i.e.

i. e. *Jovis vellera* appellantur, quia Jovi ea immolabantur, uſus fuerit in expiatione, ſeu luſtratione hominum pollutorum, eorumque pedibus illa ſubſtraverit; teſtibus *Heſychio* & *Suida*. Nam profani, & ſceleribus aliqvibus contaminati non debuerant loca ſacra calcare: &, cùm nihilominus in ſacro peragenda eſſet expiatio, ne profanorum, & nondum initiatorum veſtigiis delubra profanarentur ac violarentur, ſubſternebantur Διὸς κώδια, quibus *ſiniſtrô pede* profani inſiſtebant, donec luſtrarentur & abſolverentur.

§. XXIV.

Ὁ ἐπὶ βωμῷ, i. e. *miniſter ad aram*, εἰς τὴν εἰκόνα σελήνης ἐνσκευασμένος, i. e. *effigiem lunæ repræſentabat*: Et Ἱεροκήρυξ, i. e. *Sacer præco*, εἰς τὴν εἰκόνα Ἑρμοῦ ἐνσκευασμένος, i. e. *in ſpeciem Mercurii, adornatus*; autore *Euſebio de Præparat. Evangel. lib. III.*

§. XXV.

Præconis verò *munus* erat, omnes pro-

profanos à ſacris diſcedere jubere his verbis: Ἑκὰς, Ἑκὰς ὅςις ἀλιτρός: aut, Ἑκὰς, Ἑκὰς ἐςὲ βέβηλοι. i. e. *Procul, Procul, quisquis profanus*, vel: *Procul, procul eſte profani.*

§. XXVI.

Unde factum, quòd peregrini, barbari, homicidæ, magi, præſtigiatores, ac in univerſum omnes impii & ſcelerati ab iſtis Myſteriis excluderentur. Vide *Scholiaſten Comici ad Fucos.* Inde *Nero* audiens aliquando Præconem impios & ſceleratos ab his ſacris diſcedere jubentem, ab iſtis ſibi abſtinendum exiſtimavit; Docente *Suetonio cap. IV.*

§. XXVII.

Prætereà jubebat etiam Præco initiatos κατασιγάζειν καὶ κατασιωπᾷν, i. e. *linguis favere.* Confer *Syneſium*, & *Xenophontem lib. II. Rerum Græc.*

§. XXIIX.

Via Athenis Eleuſinen ducens, quâ Myſtæ, Sacra Eleuſinia celebraturi, incedebant, appellatur Ἱερὰ ὁδός.

Ety-

Etymologici Auctor: Ἱερὰ ὁδός· ὁδός τις ἦν ἡ ἐς Ἐλευσῖνα ἄγουσα, ἣν ἀπίασιν οἱ Μύσται. Vide etiam *Suidam* & *Harpocrationem*.

§. XXIX.

In eâdem viâ fuit etiam Ἱερὰ Συκῆ, i. e. *Sacra Ficus*, ubi subsistebant & interquiescebant Mystæ, Sacra Eleusinia in urbem reducentes; testibus *Hesychio*, & *Philostrato in vita Apollonii Atheniensis Sophistæ lib. II.*

§. XXX.

Non unô autem tractu Mystæ Eleusinen ibant, sed aliquoties in viâ subsistebant. In quibus pausis, & hymnos cantabant, & sacra faciebant; autore *Plutarcho in Alcibiade*.

§. XXXI.

Præsertim verò ἐν τῇ γεφύρᾳ, i. e. *in ponte*, qui Cephisso fluvio Athenas & Eleusinen dirimenti insternebatur, subsistere consueverant. In hâc morâ insidentes huic ponti quosvis transeuntes convitiis incessebant. Hinc factum, ut γεφυρίζειν usurparetur pro *convitiari*, *subsannare*, *quasi de ponte*

ponte illudere. Et Γεφυρεϛὴς, i. e. *convitiator, maledicus.* Videndi *Hesychius in* Γεφυρεϛαὶ, & *Suidas in* Γεφυρίζων.

§. XXXII.

At *Scholiastes Aristophanis ad Plutum*, & *idem Suidas* tradunt, mulieres Atheniensium plaustris vectas, cùm Eleusinen ad magna Mysteria celebranda proficiscerentur, in ipsâ viâ se mutuis convitiis insectatas fuisse. Verba *Scholiastæ*, & *Suidæ* in τὰ ἐκ τῶν ἁμαξῶν σκώμματα huc facientia confer.

§. XXXIII.

Porrò, quæ in his sacris agebantur, tantô celabantur & occultabantur studiô, ut, qui ea foràs proferebat, ei mortem lex statuebat. Talis autem lata erat *lex*: Τὸν ἐξειπόντα τὰ Μυϛήρια τεθνάναι, i. *evulgantem*, seu *prodentem Mysteria, mori necesse est*; Teste *Sopatro in Divis. Quæst.* Eâ de causâ proscriptus fuit ab Atheniensibus *Diagoras Melius*, & propositum *unum talentum* ei, qui ipsum interfecisset;

Duo,

Duo, qui vivum adduxiſſet; docente *Suida in Diagoras* ὁ Μήλιος.

§. XXXIV.

Etiam in extremum mortis diſcrimen venit *Æſchylus*, qui iſta in Tragœdiis manifeſtaverat, ceu indicant *Clemens Alexandrinus lib. II. Strom* & *Euſtratius libr. III. cap. v. ad Ethic. Nicomach.*

§. XXXV.

Inde *proverbium* ortum: Ἀττικοὶ τὰ Ἐλευσίνια, i. *Attici Eleuſinia*, videlicet inter ſe celebrant. Quod uſurpabatur, qvoties inter ſe de re qvâpiam ſecretò arcana tractantes conveniſſent. Vide *Andocidem Orat.* περὶ Μυστηρίων; & *Zenobium in Proverb.*

§. XXXVI.

Inter varia ſpectacula, quæ in his Myſteriis exhibebantur, oſtendebatur etiam initiatis τὸ αἰδοῖον γυναικεῖον, i. *membrum muliebre*; referente *Theodoreto Therap. lib. VII.* Et in hunc modum ipſis acclamabatur: Κὸγξ, ὄμπαξ; teſte *Heſychio*. Eâ acclamatione facta,

ctâ, abibant, aliisque initiandis locum dabant, ut docet *Libanius Orat. XVI.*

§. XXXVII.

Denique nemini, durantibus istis sacris, licitum erat τιθέναι ἱκετηρίαν, i. *libellum supplicem offerre.* Qui autem ἱκετηρίαν tunc offerebat, & quidem non auditâ causâ, morte plectebatur, teste *Andocide.* Non licebat etiam, ut *Demosthenes Orat.* κτ̀ Μειδίου tradit, manus alicui tunc injicere.

De his Sacris plura qui vult, adeat *Joh. Meursium in libro singulari de Eleusiniis.*

FESTUM II.

ἈΡΡΗΦΟΡΊΑ.

§. I.

Ἀῤῥηφορεία, festum fuit olim *Athenis* in honorem *Minervæ*, mense *Scirrhophorione* celebratum. Sunt etiam, qui asserant, hoc festum *Hersæ*, Cecropis filiæ, agitatum fuisse;

atque inde Ἑρῥηφορεία appellatum. Vide *Etymologum Magnum*, & *Suidam in voce* Ἀῤῥηφορεία.

§. II.

Festum autem hoc *quatuor puellæ*, Ἀῤῥηφόροι nuncupatæ, stemmate nobili, septemque annis non minores, nec majores undecim, agebant. *Etymologici Auctor in voce* Ἀῤῥηφορεῖν: Τέσσαρες δὲ παῖδες ἐχειροτονοῦντο κατ᾽ εὐγένειαν, Ἀῤῥηφόροι, ἀπὸ ἐτῶν ἑπτὰ μέχρις ἕνδεκα.

§. III.

Sed sciendum est, puellas istas Ἀῤῥηφόρους *purissimas* fuisse; id quod verba *Suidæ* confirmant *in Voce* Ἀῤῥηφορεία, quæ ita habent: Ἀῤῥηφόροι καὶ παναγεῖς γυναῖκες.

§. IV.

Harum quatuor virginum τῶν Ἀῤῥηφόρων *duæ* eligebantur, quæ *texturæ pepli* præficiebantur. *Harpocration in Dictionario in 10. Rhetores* ita: Δύο δὲ ἐκείνοντο, αἳ τῆς ὑφῆς τοῦ πέπλου ἦρχον καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτόν. Eadem ferè verba inve-

Inveniuntur apud *Etymologum Magnum*, & *Suidam*.

§. V.

Has autem virgines *vestem albam*, & in eâ etiam *aurum* gestâsse, claris indicat verbis *Etymologici Auctor* in Ἀῤῥηφορεῖν, ubi sic ait: Λευκὴν δὲ ἐσθῆτα ἐφόρουν καὶ χρυσία.

§. VI.

Hinc verbum Ἀῤῥηφορεῖν, i. *vestem auream ferre*. Sic enim *idem Etymologici Auctor* scribit: Ἀῤῥηφορεῖν, τὸ χρυσὴν ἐσθῆτα φορεῖν, καὶ χρυσία.

§. VII.

Panis quoqve istis puellis erat proprius, qui Ναστὸς dicebatur. Videatur *Athenaeus lib.* III.

§. IIX.

Nec non *placentae*, Ἀνάστατοι appellatae. *Suidas*: Ἀνάστατοι· πλακούντων εἶδος. οὗτοι δὲ αὐταῖς ταῖς Ἀῤῥηφόροις ἐγίνοντο.

§. IX.

Habebant etiam αἱ Ἀῤῥηφόροι in arce *Sphaeristerium*, in quo statua Isocratis aenea, equo singulari certantis conspicie-

spiciebatur. *Plutarchus in Isocrate.*

FESTUM III.
ἈΡΤΕΜΙ'ΣΙΑ.

§. I.

Ἀρτεμίσια, Festum *Dianæ* honori à *Syracusanis* aliisque per *triduum vinô* multô & *lusu* celebratum. Vide *Livium lib. XXV.* & *Plutarchum in Marcello.*

§. II.

Hôc festô etiam *panem*, qui Λοχιὰ dicebatur, *Dianæ* obtulerunt; teste *Hesychio in suo Lexico.*

§. III.

Fœminæ, quæ sacra hæc auspicabantur, appellatæ fuerunt Λόμβαι, ceu *idem* refert *Hesychius*, in Λόμβαι.

FESTUM IV.
ΒΟΡΕΑΣΜΟΙ'.

§. I.

Βορεασμοὶ, sacra apud *Athenienses* in *Boreæ* honorem agitata,

tata, in quibus Boream, quòd *Orithyiam* Erechthei, Athenarum regis filiam, virginem formâ præſtantiſſimam juxta fontem *Cephiſum*, vel, ut alii volunt, inter quos eſt *Pauſanias in Atticis*, apud *Iliſſum*, celeberrimum Atticæ fluvium, ludentem cum aliis virginibus, ejus amore incenſus, rapuiſſet, deprecabantur, ut Notus ſpiraret, Vide *Heſychium in* Βορεασμοί.

De rapta Orithyia, vide loca apud *Pauſaniam, Dionyſium Alexandrinum de Situ orbis*, & *Scholiaſten Apollonii, lib. 1.*

§. II.

Ara Borea mentionem facit *Plato in Phædro*, cujus verba ecce hæc: ὅσον δύ' ἢ τρία στάδια· ᾗ πρὸς τὸ τῆς Ἀγραίας διαβαίνομεν. Καί πού τίς ἐστι βωμὸς αὐτόθι, Βορέου.

§. III.

Græcos olim per Boream juraſſe, apparet ex *Libanii* verbis *Declamat. XX* ubi ita; Πρὸς τοῦ Πυθίου, πρὸς Ἰάκχου, πρὸς Βορέου, πρὸς τῆς θείας Σαλαμῖνος, σβέσον τὴν ὀργήν.

§. IV.

Hoc autem festum non duntaxat Athenienses, verùm etiam *Megalopolitæ* in Arcadia celebrârunt, in quo Boream pro præcipuo Deorum habebant; ut *Pausanias in Arcadicis* indicat.

FESTUM V.

ΒΡΑΣΙΔΕΙΑ.

§. I.

Βρασίδεια, sacra erant, quæ *Lacedæmonii*, in honorem *Brasidæ*, ducis fortissimi, celebrabant; in quibus etiam ei *oratio funebris* habebatur, & *certamen*, in quo nullis, nisi solis Spartanis certare permissum erat, instituebatur. Teste *Pausania in Laconicis*.

§. II.

Sacrificabant quoque ei, ut autor est *Aristoteles Ethic. ad Nicomach. lib. V. cap. VII.* cujus verba huc spectantia vide.

§. III.

§. III.

Si quis verò sacrificium hoc neglexisset, mulctabatur; ceu *Interpres Græcus, Michaël Ephesius, ad citatum locum Aristotelis* annotat.

FESTUM VI.
ΓΑΛΑΞΙ'Α.

§ I.

ΓΑλαξία, Dies festus, qvem *Græci* olim in *Apollinis* τ̃ Γαλαξίȣ honorem agebant, in quo πόλτῳ κριθινῷ, i. *pulte hordeaceâ*, è *lacte* coctâ vesci solebant; referente *Hesychio in suo Lexico.*

FESTUM VII.
ΓΕΝΕΤΥΛΛΙ'Σ.

§. I.

ΓΕνετυλλὶς, festum à fœminis pro felici gravidarum partu agitatum; ut *Hesychius in Lexicô* his docet verbis: Γενετυλλὶς (non, Γενέθυλλὶς) γυναικεία θεὸς πεποιημένη τ̃ ὀνόματ@, παρὰ τὰς

ρα τὰς γενέσεις ἐοικυῖα τῇ ἑορτῇ, διὸ καὶ ταύτῃ κείνας (legatur κύνας) προτιθέασιν, ἔστι δ' ξενικὴ ἡ θεὸς καὶ ἑορτὴ τῶν γυναικῶν.

§. 2.

Ubi quoque obſervandum eſt, quòd vox Γενετυλλὶς non tantùm ſignificet feſtum, quod mulieres pro felici gravidarum partu celebrabant, ſed & *ipſam Deam* (*Venerem*) præſidem Generationis. Id quod etiam confirmat *Scholiaſtes Ariſtophanis ad Nubes*, ubi ait: Γενετυλλὶς, τῆς ἡ γενέσεως ἔφορος Ἀφροδίτη. Conſule & hâc de re *Suidam in* Γενετυλλίς.

FESTUM VIII.
ΓΕΝΕ΄ΣΙΑ.

§. I.

ΓΕνέσια, vel Γενέσια, celebritas, quâ amici & propinqui apud veteres *Athenienſes* memoriam defuncti conſervare volentes ejus *Natalem* agebant.

Ammonius in libro ſuo περὶ Διαφόρων λέξεων.

§. II.

§. II.

At apud Evangelistam *Matthæum*, *cap. XIV. v. 6.* & *Marcum*, *cap. VI. vers. 21.* ponuntur τὰ Γενέσια pro Γενεθλίοις, i. e. pro *Diei natalis celebratione*, quam vitam adhuc viventes agunt.

§. III.

Sed *Ammonius locô suprà citatô* tradit, loqvutionem hanc esse impropriam, ita enim scribit: ὁ μὲν λέγων ἐπὶ τῶν ζώντων τὰ Γενέσια, ἀκυρολογεῖ.

FESTUM IX.
ΠΡΟΤΕΛΕΙΑ.

§. I.

Προτέλεια, Festum, quod pridiè nuptiarum parentes apud *Athenienses* unà cum filiabus nupturis agitabant, *Minervæque* tunc pro felici conjugio in arce sacrificabant. *Hesychius*, & *Suidas* in Προτέλεια. *Pindari* item *Interpres Gr. ad Pyth. Od. IV.*

§. II.

Porrò & sponsæ & sponsi *Junoni*, *Dianæ*, *Parcisque* ante nuptias initiabantur,

bantur, h.e. se idoneos purosque reddebant; & virgines matrimonium initurae *comam* illis Deabus consecrabant; teste *Jul. Polluce in Onomast. lib. III. cap. III.*

§. III.

Habebant quoque virgines viro maturae & jam nupturae in more, Dianae *canistrum* ferre. *Enarrator Theocriti ad Idyll. 11.* hâc de re sic scribit: Ἐκανηφόρουν δὲ τῇ Ἀρτέμιδι αἱ ὥραν ἔχουσαι γάμου, ὥσπερ ἀπολογούμεναι περὶ τῆς παρθενίας τῇ Θεῷ, ἵνα μὴ ὀργισθῇ αὐταῖς μελλούσαις τὸ λοιπὸν φθείρεσθαι. Vide etiam Κανηφόρεια, ubi quoque hâc de re egimus.

FESTUM X.
ΤΡΙΤΟΠΑΤΟΡΕΙΑ.

§. I.

Τριτοπατόρεια, erant sacra *Athenis*, in quibus parentes pro liberorum generatione sacrificabant, votaque faciebant *Diis*, qui Τριτοπάτορες dicebantur. *Suidas in* Τριτοπάτορες ita: Φανόδημος δὲ, ἐν ἕκτῳ φησὶν, ὅτι μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι

Θηναῖοι θύουσί τε, καὶ εὔχονται αὐτοῖς ὑπὲρ γενέσεως παίδων, ὅταν γαμεῖν μέλλωσιν. Ubi discimus, parentes pro liberorum generatione vota tunc fecisse, cùm illi uxores sibi vellent adsciscere. Eadem ferè verba leguntur apud *Etymologici Auctorem in* Γειτοπάτορες.

§. II.

Hi verò Dii, Τριτοπάτορες appellati, vocantur aliàs Θεοὶ γενέθλιοι, i. e. *Dii geniales.* item, Τῶν γάμων θεοὶ, καὶ γενέσεως ἔφοροι;. teste *Sopatro, libro de Divis.*

Quæst.

DECAS TERTIA,

FESTUM I.

ΕΟΡΤΗ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙ'ΩΝ.

§. I.

Εορτὴ λακεδαιμονί'ων, Festum Lacedæmoniorum fuit, in quô viri cœlibes à fœminis circum aram tracti, colaphis cædebantur, ut hâc contumeliâ eos ad uxorem ducendam impellerent. *Athenæus lib. XIII.*

FESTUM

FESTUM II.
ΚΑΛΛΙΣΤΕΙΑ.

§. I.

ΚΑΛΛΙΣΤΕΙΑ, Festum, ut & certamen inter mulieres, & viros de formæ præstantiâ. Mulieres certabant apud *Lesbios* in *Junonis* templo; referente *Didymo, Interprete Homeri ad Iliad. ι.*

§. II.

Porrò agitabant quoque τὰ Καλλιστεῖα *Parrhasii*, ad flumen *Alpheum*, ubi urbs à Cypselo rege Corinthiaco exstructa erat; illic mulieres inter se itidem de pulchritudine concertantes nuncupabantur Χρυσοφόροι. *Athenæus lib. XIII.* Καὶ αἱ ἀγωνιζόμεναι γυναῖκες χρυσοφόροι ὀνομάζονται. Vide de eadem re plura apud *eundem ibidem*.

§. III.

Viri autem de pulchritudine concertabant apud *Elienses*; ubi, qui *victor* evaserat, ἆθλα ὅπλα, i. e. *præmia arma* auferebat, eaque *Minervæ* consecra-

crabat; &, ab amicis *vittis myrtoque* coronatus ad Deæ templum ibat; teste *Athenæo locô citatô.*

FESTUM III.

ὙΒΡΙΣΤΙΚΆ.

§. I.

Ὑβριστικά, Festum, quod *Argivi noviluniô, mensis* illis appellati *Hermæi*, honori *Telesillæ*, Poëtriæ insignis, & *fœminarum Argivarum*: quæ urbem fortiter contra regem Spartanum, *Cleomenem* defenderunt, agitabant. In hôc festô *mulieres* tunicis chlamydibusque virilibus induebantur; *Viri* autem vittis & peplis muliebribus amicti erant; Testibus *Polyæno lib. IIX.* & *Luciano in Amoribus*; Item *Plutarch. de Virtut. Mul.* Sacrificabant verò tunc *Veneri*; Autore *Macrobio Sat. lib. III. cap. IIX.*

FE-

FESTUM IV.
ΠΡΟΜΑ'ΧΙΑ.
§. I.

Προμάχια, Festum apud Lacedæmonios, in quô arundine coronabantur. *Athenæus Dipnosophist. lib. XV.* de hôc festô ita scribit: Καὶ γὰρ Λακεδαιμόνιοι καλάμῳ στεφανοῦνται ἐν τῇ τῶν Προμαχίων ἑορτῇ.

FESTUM V.
ΚΥΝΟΦΟ'ΝΤΙΣ.
§. I.

Κυνοφόντις, Dies erat feriatus, quem *Argivi* diebus canicularibus, quia tum temporis canes necabant, celebrarunt. Confer *Athenæum lib. III. Dipnosoph.*

FESTUM VI.
ΛΕΟΝΤΙΚΑ'.
§. I.

Λεοντικά, Festum apud *Græcos*, in quo initiati locô aquæ abluendis mani-

manibus *mel* infundere solebant; quô indicare volebant, *manus ab omnibus rebus noxiis sceleratisq; puras esse debere.* Consule *Porphyrium de Nympharum antro.*

FESTUM VII.
ὩΡΑΙΑ.
§. I.

Ὡραῖα, vel Ὡραῖα, sacra erant, quæ *Athenienses* quatuor anni temporibus, *vere, æstate, autumno,* & *hieme* in *Horarum* honorem agebant, in qvibus Deabus illis sacrificabant, easque supplices rogabant, ut nimios æstus, siccitatesque nimias arcere vellent; è contrario verò calorem moderatum, pluviasque tempestivas largirentur. Quin etiam in his sacris *carnem* edebant *elixam*, non verò assam. Vide *Athenæum lib. XIV.* & *Hesychium in* Ὡραῖα.

FESTUM IIX.
ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΑ.

§. I. Σκι-

§. I.

ΣΚιρoφόρια, item Σκίρα, vel Σκίρα, festum, quod *Athenienses Minervæ* τῇ Σκιράδι XII. mensi Σκιροφοριῶνος agebant. Vide *Harpocrationem*, & *Hesychium*. In hoc festo Sacerdos Erechthei σκίρον, seu σκιάδιον λευκὸν, i. *umbraculum album* ferebat. *Scholiastes Comici ad Concion.* ita: Ἐν ᾗ (ἑορτῇ) ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἐρεχθέως φέρει σκιάδιον λευκόν.

§. II.

At *Suidas* & *Harpocration* referunt, τὸ Σκιάδιον, i. *umbraculum*, Minervæ,& Neptuni, Solisque Sacerdotes, qui Ἐτεοβουτάδαι dicebantur, solemni pompâ ex arce in quendam locum, qui Σκίρος appellatur, detulisse, tempusque adeò benè ædificandi significâsse. In hoc festo etiam *Epheborum* cum palmitibus *cursus*, Græcè ὀσχοφορία dictus, instituebatur, testibus *Etymologo Magno*, & *Scholiaste Pindari Olymp.*

FESTUM IX.

ἙΒΔΟΜΗ.

§. I.

Ἑβδόμη, festum erat apud *Athenienses* solemne, quod *septimô lunæ die*, quem Ἀπόλλωνος γενέθλιον, i. *Apollinis natalem* credebant, in ipsius honorem peragebant. Vide *Suidam*, & *Athenæum lib. XII.*

§. II.

Sed, quæso, quæ causa erat, quòd Athenienses natalem Apollinis agitarent? Causam *Hesiodus* ἐν ἡμέρ. ostendit, dum canit:

- - καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ.
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.

Ad quem locum *Moschopulus*: Καὶ ἡ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ. Εἶτα ἐπάγει τὴν αἰτίαν, ὅπως ἱερὰ ἡ ἑβδόμη, καὶ φησι· κατὰ ταύτην γὰρ ἔτεκεν ἡ Λητὼ τὸν Ἀπόλλωνα. Etiam *Proclus ad illum eundem locum*: Ἡ δὲ ἑβδόμη, ἱερὰ Ἀπόλλωνος. Ἐν αὐτῇ γὰρ ἐτέχθη. Διὸ καὶ ἑπτάτονος αὐτοῦ ἡ κιθάρα. Hinc Apollo ἑβδομαγενὴς à sacerdotibus, vati-

vatibusque appellatus eſt; teſte *Plutarcho ſympoſ. lib. IIX. Quæſt. 1.* ab Æſchylo verò Ἑβδομαγέτας. ubi Scholiaſtes: ἑβδομαγέτας· τὸν Ἀπόλλωνα λέγει, ὃς ἐν ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς γεννηθεὶς, ἐκλήθη ἑβδομαγέτας.

§. III.

Agitabatur etiam tunc Athenis ab Ephebis convivium, ceu *A. Gellius lib. XV.* commemorat: *In conviviis Juvenum, quæ agitare Athenis hebdomadibus lunæ ſolemne nobis fuit.*

§. IV.

Porrò ex *Proclo* diſcimus, Athenienſes tunc *laurum* geſtaſſe, caniſtrumqve coronaſſe, & hymnum Deo cantâſſe. Verba ejus *in Heſiodi* ἡμέραις confer.

EESTUM X.

ΓΕΝΕ'ΘΛΙΑ.

§. I.

ΓΕνέθλια, vel ἡ Γενέθλη, feſtum privatum, quod quisque quo-

quotannis *die nativitatis* agebat. En *Etymologici Auctorem:* Γενέθλια, *inquit,* ἡ δι' ἐνιαυτῦ ἐπιφοιτῆσα τῆ τεχθέντ@ ἑορτή. Et *Arsenius, Scholiastes Euripidis ad Orestem* ita: Γενέθλια, πᾶσα ἡ ἐν γεννήσει τινὸς τελυμένη ἑορτή. Vide etiam *Platonem in Alcibiade I.* & *Athen. lib. XV.*

§. II.

Hoc in festo splendidum etiam parabant convivium, ut autor est *Julianus,* ita *in Misopog.* inquiens: Καὶ γενέθλια μὲν τις ἑστιῶν, ἱκανῶς παρασκευάζει δεῖπνον καὶ ἄριστον, ἐπὶ πολυτελῆ τράπεζαν τοὺς φίλους παραλαμβάνων.

§. III.

Sciendum autem est, vivos γενέθλια sua annuatim celebrâsse, ut colligere licet ex *Xiphilino in Adriano,* qui sic ait: Ἔν τε τοῖς ἑαυτῦ γενεθλίοις προῖκα τῷ δήμῳ τὴν θέαν ἀπένειμε. Videatur & *Ammonius in Lexico suo Græco.*

§. IV.

Hoc festum quoque Ἡμέρα appellabatur, καθ' ἐξοχὴν, veluti apud nos Germanos, cùm dicimus: Heute ist

sein

ſein Tag. Vide *Heſych. in Voce* Ἡμέρα.

DECAS IV.

FESTUM I.

ΓΑΜΗΛΙΑ.

§. I.

Γαμήλια, feſtum, quod quisque apud *Græcos* nuptiarum ſuarum causâ privatim agitabat. Meminit hujus feſti *Scholiographus Euripidis in Oreſte*, ubi ita ſcribit: Γενέθλια παῖδα ἡ ἐν γεννήσει τινὸς τελουμένη, ἑορτὴ ὥσπερ γαμήλια, ἡ ἐν γάμῳ, καὶ ἐγκαίνια, ἡ ἐν ἐγκαινισμῷ.

§. II.

Hinc menſis, quô nuptiarum ſolemnitates celebrabant, Γαμηλιὼν dicebatur, cui *Junonem* τὴν Γαμήλιον præeſſe putarunt. Huic etiam *nupturæ* ante nuptias faciebant ſacra, quæ Προτέλεια, καὶ Προγάμεια, καὶ Ἡρατέλεια nominabantur, quibus Junonem ſibi præprimis placatam reddere voluerunt.

§. III.

§. III.

Non tantùm autem Junoni, ſed & *Veneri Gratiisq́;* ſacrificarunt, ut *Etymologici Auctor* docet, qui ita ait: οἱ δὲ φασὶ γαμηλίαν θυσίαν, ἣν ἔθυον τοῖς δημόταις οἱ εἰς τοὺς ἐφήβους ἐγγραφόμενοι, καὶ μέλλοντες γαμεῖν· ἐγίνετο δὲ ἡ θυσία Ἥρᾳ, καὶ Ἀφροδίτῃ, καὶ Χάρισι.

§. IV.

Verùm, ut *Suidas* ex *Phanodemo* refert, hoc ſacrificium non faciebant matrimonium inituri; ſed *parentes*, qui filias ſuas nuptum dabant; & faciebant τοῖς Τριτοπάτορσι Verba *Suidæ* vide *in voce* Τριτοπάτορες. Hæc ſacrificia à *Lycophrone* γαμήλιοι θυηλαὶ dicuntur.

§. X.

Ad Γαμηλίαν quod attinet, ſciendum eſt, aliis *donum* eſſe, quod in cauſam conviviorum Curialibus dabatur. Unde *Demoſthenes* inquit: Γαμηλίαν εἰσενεγκεῖν. i. *nuptiale munus inferre.* Quod inferebatur, cùm ipſa mulier ad Curiales inſcribendi causâ duceretur. Inde *Harpocration* ipſam inductionem, & inſcriptionem Γα-

μηλίαν

μηλίαν appellavit. Vide *Suidam* & *jam citatum Harpocrationem in* Γαμηλία, ut & *Etymologum Magnum in eadem voce*, qui hâc de re fusè agunt.

§. VI.

Denique illud quoque hîc addendum, quòd apud Athenienses olim mos fuerit, ut *virginibus nubentibus puer* aliquis genere proximus, dictus Λουτροφόρος, ipsô nuptiarum die ex fonte illô, prius *Callirhoë*, postea verò *Enneacruno* appellato, qui erat ad Ilissum flumen, quod per urbem profluebat, aquam ad lavacra nuptialia adferret; Atque hoc Λουτροφορεῖν dicebatur. *Etymologus Magnus* hâc de re ita: Ἐννεάκρουνος· κρήνη Ἀθήνησι παρὰ τὸν Ἰλισσὸν, ἣ πρότερον Καλλιρρόη ἐκαλεῖτο· ἀφ' ἧς τὰ λουτρὰ ταῖς γαμουμέναις μετίασι.

§. VII.

Nec nubentibus solùm id factum, sed & *cælibibus* è vivis excedentibus; adferebatque ex eôdem illô fonte aquam ad lavacra puer itidem genere proximus, & in eorum sepulchris statu-

ſtatuebat; ut patet ex verbis *Harpocrationis*, quæ ita habent in Λουτροφόρος & Λουτροφορεῖν: Ἔθος ἦν τοῖς γαμοῦσιν Ἀθήνῃσι λουτρὰ μεταπέμπεσθαι ἑαυτοῖς κατὰ τὴν τοῦ γάμου ἡμέραν. Ἔπεμπον δ' ἐπὶ τοῦτο τὸν ἐγγύτατα γένους παῖδα ἄῤῥενα· καὶ οὗτοι ἐλουτροφόρουν. Ἔθος δὲ ἦν καὶ τῶν ἀγάμων ἀποθανόντων (legendum, τοῖς ἀγάμοις ἀποθανοῦσι) λουτροφορεῖν, καὶ ἐπὶ τὸ μνῆμα ἐφίστασθαι. Τοῦτο δὲ ἦν παῖς ὑδρείαν ἔχων. Τὰ δὲ λουτρὰ ἐκόμιζον ἐκ τῆς νῦν μὲν Ἐννεακρούνου καλουμένης κρήνης, πρότερον δὲ Καλλιῤῥόης. Conſule etiam hâc de re *Suidam*, & *Pollucem lib.III.cap.III.*

FESTUM II.
ἈΝΘΕΣΤΗΡΙΑ.

§. I.

Ἀνθεστήρια, *Floralia*, feſtum *Athenis Baccho* ſacrum. Inde autem dictum, quòd in eô Athenienſes ἄνθη i. *flores* inferrent; *aut* quòd eô menſe, quô hoc feſtum celebrabantur, (celebrabatur autem

mense Anthesterione) terra florere inciperet. Vide *Etymologici Auctorem*, & *Hesych. in* Ἀνθεστήρια.

§. II.

Hunc autem mensem Ἀνθεστηριῶνα varii variè interpretantur. *Philostratus* & *Macrobius* putant esse *Aprilem*; sic dictum, quòd, quæ ex terra oriuntur, tum plurima florescant. *Quidam* intelligunt *Augustum*. *Sunt*, qui *Novembrem* interpretentur: *aliis* est *Majus*. Qui *Novembrem* interpretantur, inter quos est *Theodorus Gaza*, *Junius* & *Gyraldus*, fit, quòd tunc campi floribus sint privati, παρὰ τὸ τὰ ἄνθη στερεῖν. i. *quod floribus prata viduentur*.

§. III.

Constabant autem Ἀνθεστήρια, referente *Scholiographo Aristophanis*, *tribus diebus*, quorum *primus* Πιθοιγία, *alter* Χόες, *tertius* Χύτροι nominabatur. *Enarrator Aristophanis ad Acharnenses* ita: Φησὶ δὲ Ἀπολλόδωρος Ἀνθεστήρια καλεῖσθαι κοινῶς τὴν ὅλην ἑορτὴν Διονύσῳ ἀγο-

μένων. κατὰ μέρος δὲ, Πιθοιγίαν, Χόας, Χύτραν.

§. IV.

Primam diem, quæ *die XI. mensis Anthesterionis* celebrabatur, Πιθοιγίαν ideò appellarunt, quia tum dolia reserabant, (unde & Πιθοιγία, teste *Suida*, dicitur ἡ τοῦ πίθου ἀνοιγὴ, i. *dolii apertio*) primitiasque novi vini, peractis prius sacris, (ut sibi usus ejus medicamenti salutaris, & innoxius foret) omnibus, ne servis quidem exceptis, præbebant. Vide *Plutarchum Sympos. Lib.IX. Quæst. X.* & *Proclum ad Hesiod.lib.I.Chæronenses* autem diem Ἀγαθοῦ Δαίμονος i. *boni Genii* appellabant:

§. V.

His Pithœgiis respondent Romanorum *Vinalia*, & nostra *Martinalia*, quibus similiter cados musti resignamus, & vinum novum primùm degustamus. *Dresserus lib. de Festis Diebus* ita: *In profesto Martini mos est ansere & musto benignè liberaliterq; fruendi:* Unde & *Martinianus* anser illi

appel-

appellatur, die Martins-Ganß.

§. VI.

Altera dies, nempe ἡ τῶν Χοῶν ἑορτὴ agitabatur *XII. mensis Anthesterionis*. *Suidas* & *Harpocration*: Χόες. Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ ὀνόματος, ἑορτή τις ἦν παρ' Ἀθηναίοις ἀγομένη Ἀνθεστηριῶνος δωδεκάτῃ. Hinc etiam apud *Hesychium* κατ' ἐξοχὴν dicebatur Δωδεκάτη.

§. VII.

De origine τῶν Χοῶν, & nominis appellatione abundè *Glossographus Comici ad Equites* disserit, dum ait: Χοῦς μέτρον ἀττικὸν χωροῦν κοτύλας ὀκτώ. ἔστι δὲ καὶ ἑορτὴ Ἀθήνησι· κέκληται δὲ ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Ὀρέστης διὰ τὴν τῆς μητρὸς ἀναίρεσιν, ἧκεν εἰς Ἀθήνας παρὰ τὸν Πανδίονα συγγενῆ καθεστηκότα, ὃς ἔτυχε τότε βασιλεύων τῶν Ἀθηναίων, καὶ αὐτὸν κατέλαβεν εὐωχίαν τινὰ δημοτελῆ ποιοῦντα. ὁ τοίνυν Πανδίων παραπέμψασθαι τὸν Ὀρέστην αἰδέμενος. Κοινωνῆσαι δὲ ποτοῦ, τῆς τραπέζης ἀσεβὲς ἡγησάμενος, μὴ καθαρθέντος αὐτοῦ τῶν φόνων, ὡς ἂν μὴ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος πίνοιεν, ἑκάστῳ τῶν κεκλημένων παρέθηκε χοῦν, i. *Chus mensura Attica*

octo cotylarum capax. Et etiam festum Athenis, nomen ex hac causa obtinuit. Orestes ob matris cædem venit Athenas ad Pandionem sibi cognatum, qui tum Atheniensibus imperabat. Offendit illum publicè epulas exhibentem. Igitur Pandion reveritus Oresten demittere: Communicare verò potu, & mensa, impium arbitratus, quòd à cæde non esset expiatus, ne ex eodem cratere biberent, unicuique convivarum Chun, sive Congium apposuit. Confer etiam eundem *Scholiasten* hâc de re *ad Acharn. pag. m. 298.* & *Suidam in* Χόες.

§. IIX.

Eâdem die quoque τῶν Χοῶν, compotationibus certabant, præmii locô *aurea corona* conſtituta ei, qui plurimum potâſſet. Eleganter hac de re ſcribit *Ælianus Variar. Hiſtor. lib. II. cap. XLI.* Καὶ ἐν Διονύσου δὲ τῇ τῶν Χοῶν ἑορτῇ προὔκειτο ἆθλον τῷ πιόντι πλέον, στέφανος χρυσοῦς. καὶ ἐνίκησε Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος.

§.IX.

§. IX.

At apud *Aristophanem* observamus, præconem certamen bibendi ad tubæ sonitum indicâsse, præmiique locô ei, qui primus mensuram certam, congii instar magnam ebibisset, *utrem inflatum* propositum fuisse. En clamantis Præconis verba apud *Aristophan. in Acharnensibus.*

Ἀκούετε λεῴ, κατὰ τὰ πάτρια τὰς χόας
Πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος· ὃς δ' ἂν ἐκπίῃ
Πρώτιστος, ἀσκὸν Κτησιφῶντος λήψεται.

Ubi doctissimus *Scholiastes*: Ἐτίθετο δὲ ἀσκὸς πεφυσημένος ἐν τῇ τῶν Χοῶν ἑορτῇ· ἐφ' οὗ τοὺς πίνοντας πρὸς ἀγῶνα ἱστάναι, τὸν πρῶτον πιόντα, ὡς νικήσαντα λαμβάνειν ἀσκόν. ἐπιστον δὲ μέτρον τι οἷον Χοᾶ. *Choa* autem, vel *chus*, item *congius*, mensura est liquidorum, continens, ut nonnulli volunt, *sextarios octo*; vel ut alii, tantùm *sex*, drey Kannen. Vide etiam *Hesychium in* Ἀσκὸν λήψεται.

§. X.

Porrò sciendum est, potatores illos oportuisse utri insistere, atque ita

congium ebibere. Præmium verò non tantùm erat *uter vino plenus*, ſed & *corona ex foliis contexta*. Videatur *Suidas in* Ἀσκός.

§. XI.

Obſervandum quoque eſt, *quòd Rex Victorem pronunciaverit*. Victor enim apud *Ariſtophanem locô citatô* à Rege præmium his verbis poſcit: Ὡς τοὺς χοέας μ' ἐκφέρετε· ποῦ 'στιν ὁ βασιλεύς; Ἀπόδοτέ μοι τὸν ἀσκόν.

Ad quem locum *Interpres* ita: Δηλοῖ ὡς τὴν ἐπιμέλειαν ὁ βασιλεὺς εἶχε τῆς ἁμίλλης τῆς χοός, καὶ τὸ ἆθλον ἐδίδου τῷ νικήσαντι τὸν ἀσκόν.

§. XII.

Quin & comeſſantes plauſtris vecti, obvios quosque deridebant, convitiisque afficiebant. Vide *Suidam* & *Apoſtolium in* Τὰ ἐκ τῶν ἁμαξῶν σκώμματα.

§. XIII.

Tertia denique dies, feſtum ſcilicet τῶν Χύτρων, celebrabatur decimâ tertiâ ejus-

ejusdem mensis die. Videndi *Harpocration*, & *Suidas in* χύτροι.

§. XIV.

Sonat autem vox χύτροι, quasi dicas *festum ollare*; quòd hi, qui cum Deucalione è diluvio superstites evaserunt, omnis generis semina in ollam coquerent; unde & festum exortum & denominatum est: χύτρα enim *ollam* significat. Ex his coctis verò seminibus nihil inde gustabant, sed Mercurio τῷ χθονίῳ pro mortuis offerebant. Consule *Theopompum apud Enarratorem Aristophanis ad Acharnenses*, & *Suidam in* χύτροι.

§. XV.

Hunc (Mercurium) enim, teste *Plutarcho, in Quæst. Græc.* credebant mortuorum animas excipere. Inde hanc solennitatem mortuorum causâ instituerunt, inferisqve Diis ob hanc rem sacra fecerunt, nec ulli Superorum litaverunt. *Scholiastes Aristophanis toties jam laudatus ad Ranas* hac de re ita: ἔπειτα θύειν αὐτοῖς ἔθος ἦν

μθὺ Ὀλυμπίων θεῶν ἐδενὶ τὸ παράπαν. Ἑρμεῖ δὲ Χθονίῳ· καὶ τὰς χύτρας ἣν ἕψεσι πάντες κατὰ τὴν πόλιν, ἐδεὶς γεύεται τῶν ἱερέων. Instituebantur quoque certamina, χύτεινοι dicta, ut *idem Scholiastes loco citatô*, ex *Philochoro* ostendit. Verba ejus hæc sunt: Ἤγοντο δὲ ἀγῶνες αὐτόθι, οἱ χύτρινοι καλέμενοι, καθά φησι Φιλόχορος ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἀτθίδων.

§. XVI.

Præterea etiam Poëtæ tunc *quatuor* inter se certabant *dramatibus*, ut nos *Diogenes Laërtius in Platone lib. III.* docet, dum inquit: Τετράσι δράμασιν ἠγωνίζοντο, Διονυσίοις, Ληναίοις, Παναθηναίοις, Χύτροις.

§. XVII.

Hanc inveteratam & penè exolescentem consvetudinem Lycurgus renovavit, lege latâ, ut Comœdi tunc inter se certarent, victorque civitate donaretur, quod antea erat illicitum. Videatur *Plutarchus in vita Lycurgi*.

§. XIIX.

In his sacris etiam solebant *hederam*

...em coronare. Hinc τὸ περιφερόμενον πολυθρυλλούμενον ortum eſt: Κιττὸς Ἀνθεστήρια, i. *Hedera post Antheſteria*, ...phew nach dem Feſt/oder Tantz. ...urpatur hoc proverbium, cùm ſe... quippiam agitur. Vide *Plutarch. Quæſt. Roman.* & *Eraſm. Roterod. Chi...d. p. m. 602.*

§. XIX.

Finitô hôc Feſtô, ſervi iterum ad ...pus protrudebantur, cum hoc di...to: Θύραζε Κᾶρες, οὐκ ἔτ᾽ Ἀνθεστήρια. i. e. *...aceſſite Cares non ampliùs ſunt Anthe...eria.* Es iſt nicht immer Kirch... ...veih: Vide hâc de re *Heſych. Eraſm. ...hiliad. Adag.* ut & *Suidam*, & *Zenobi...um in Proverb.*

FESTUM III.
ΜΟΥΝΥ′ΧΙΑ.

§. I.

MΟΥΝΥ′ΧΙΑ, Sacra, quæ *Athenienſes* in honorem *Dianæ* τῆς Μουνυχίας die *XVI.* menſis exinde *Munychionis* appellati, celebrabant; Teſtibus *Harpo-*

ratione, & *Plutarcho de Gloria Atheniensium*.

§. II.

In his Sacris Dianæ in ipsius fano *placentas è caseo* confectas, quæ Ἀμφιφῶντες vocabantur, offerebant, faculis ardentibus undiq; circum ipsas fixis. Vide *Suidam in* ἀμφιφῶντες, *Athenæũ lib. XIV*. & *Eustathium ad Iliad*. Σ'.

FESTUM IV.

ἭΡΑΙΑ.

§. I.

Ἥραια, Sacra, quæ τῇ Ἥρᾳ, i. e. *Junoni* apud varios Græcorum populos, videlicet apud *Argivos*, *Æginetas*, *Samios*, *Eleos*, *Coos*, & *Corinthos* celebrabantur.

§. II.

Argivi cùm hoc festum agitarent, trahebatur currus albis bobus ad Junonis templum extra urbem ædificatum, cujus prima illic sacerdos *Callithea* fuit. Hoc autem sacerdotium non nisi fœminis honoratissimis daba-

batur; Testibus *Palæphato*, & *Theone*, *Scholiaste Arati ad Phænomena*.

§. III.

Pompa ingens ducebatur ab armatis Juvenibus. Sic enim *Æneas Tacticus*, *Poliorcetici cap. XVII.* inquit: ἐξῆγον πομπὴν ἐν ὅπλοις τῶν ἐν τῇ ἡλικίᾳ συχνῶν. *Sacrificium*, quod Argivi tunc Junoni offerebant, dicebatur Λεχέρνα, teste *Hesychio*.

§. IV.

Deinde *centum boves* immolabantur; hinc Ἑκατόμβαια etiam hoc festum appellabatur; autore *Scholiaste Pindari Olymp. Od. VII.* Hi autem boves immolandi pompæ anteibant; & immolati, inter cives distribuebantur; teste *eôdem Scholiaste locô citatô*.

§. V.

Instituebatur tunc quoque *certamen*; qui in eo vicit, pro præmio *clypeum æneum*, & *coronam* insuper *myrteam* accipiebat. Hinc à clypeo illo certamen istud appellabatur Ἀσπὶς χάλκειος; ut *idem* testatur *Scholiastes ibidem*.

§. VI.

Certabant verò circa clypeum, qui quôdam locô urbis ſupra theatrum ferè inacceſsô, valdeque munitô validè affixus erat, adeò ut difficillimè avelli potuiſſet; hinc ἀσπὶς ὀχυρὰ dicebatur. Ille autem, qui eum avellere potuerat, inſignem conſequebatur gloriam, clypeumque illum, ut & coronam è myrto, ceu diximus, locô præmii auferebat. Vide *Apoſtolium in proverb.* & *Suid. in* ὡς τὴν ἐν Ἄργει ἀσπίδα καθελών.

§. VII.

Hanc autem feſtivitatem non duntaxat Argivi, ſed & *Æginetæ*, ipſorum coloni; & *Samii*, qui ad finem perductâ pompâ ſacra faciebant, poſitis ad aram armis, celebrabant; Teſtibus *Scholiaſte Pindari Pyth. Od. IIX.* & *Polyæno lib. I.*

§. IIX.

Porrò hæc ſacra apud *Eleos* quoq; agitabantur, apud quos *matronæ ſedecim ſingulis quinquenniis peplum* τῇ Ἥρᾳ

per-

pertexebant, & δρόμȣ ἅμιλλαν, i.e. *cursus certamen* instituebant, in quô *virgines* cursu certabant. *Juniores*, seu *impuberes puellæ* præcurrebant; deindè *adultiores* sequebantur; Denique πρεσβύταται, i. e. *natu omnium maximæ*, cursum istum absolvebant. Hæ omnes ornatæ capillô passô, & tunicâ ad genua usque demissâ indutæ erant, dextrô humerô ad pectus dependente. In *stadio* etiam *Olympico* decurrebant, sed curriculo sextâ parte ipsis imminuto. Quæ in hôc certamine victrix evaserat, præmium, *coronam ex olea, partemque è bove Junoni sacrificato*, auferebat. His ludis XVI. præfuerunt matronæ, quibus *totidem numero ministræ* assignatæ erant. Vide *Pausaniam in Eliac.*

§. IX.

Apud *Coos*, dum hoc festum celebraretur, servo nec templum ingredi, nec quicquam ex apparatis gustare, permissum erat; referenté *Athenæo lib. VI. & XIV.*

§. X.

Quin *Corinthii* quoq; agebant, sed πένθιμος ἑορτὴ, i. e. *festum lugubre* apud ipsos erat, à *Medea* in liberorũ suorum honorem institutum. Consule *Euripidem in Medeâ, & ad eum locũ Scholiasten.*

§. XI.

Sacrificabant autem tunc Corinthii Junoni, quæ apud ipsos cognomenro Ἀκραῖα appellabatur, *capram*; & simulacro hujus Deæ *amiculum* Πέπλος nuncupatum, injiciebant. Vide *Suidam, Apostolium, & Hesychium.*

FESTUM V.

ΠΡΙΑ'ΠΕΙΑ.

§. I.

ΠΡιάπεια, Festum, quod *Græci Priapo, hortorum Deo, Bacchi Venerisque filio* celebrabant, in quô eum religiosè colebant, & in ejus templo ipsi sacrificabant. Confer hâc de re *Theodoretum Therap. I. & III.* ut & *Natalem Comitem in Mythol.*

Im-

Imprimis autem à *pastoribus* honore afficiebatur Priapus. *Suidas*: Καὶ τιμᾶται παρὰ ποιμέσι.

§. II.

Illius simulacrum ἀνθρωποειδὲς, i. e. *humanâ formâ præditum* finxerunt, *dextrâ sceptrum* tenens, quòd ab eô tellus, & mare sit monstratum; *levâ* verò suam magnam & intentam *mentulam*. *Alæ* autem, quas ipsi affinxerunt, motus celeritatem significant; & *orbis disci* significat orbis rotunditatem, ut *Suidas* his testatur verbis *in* Πρίαπος: τὸ ἄγαλμα τοῦ Πριάπου ἀνθρωποειδὲς ποιοῦσιν, ἐν τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχον. Ὡσανεὶ παρ' αὐτοῦ φανεῖσαν τὴν ξηρὰν, καὶ τὴν θάλασσαν. ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ κρατοῦν τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ ἐντεταμένον, διότι τὰ κεκρυμμένα ἐν τῇ γῇ σπέρματα, φανερὰ καθίστησι. τὰ δὲ πτερὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως δηλοῖ. τὸν δὲ κύκλον τοῦ δίσκου, τὴν περιφέρειαν. Et paulò post iterum dicit: Τὸ δὲ ἀφίδρυμα αὐτοῦ ἐστι παιδίον, μόριον ἔχον μέγα, καὶ ἐντεταμένον. i. e. *Ejus verò simulacrum est puer, qui penem habet magnum, & intentum.*

FE-

FESTUM VI.
῾ΥΑΚΙ´ΝΘΙΑ.

§. I.

῾ΥΑΚΙ´ΝΘΙΑ, Festum in honorem *Apollinis* & *Hyacinthi*, imprudenter ab Apolline interempti, à *Lacedæmoniis per triduum mense*: qui illis Ἑκατομβεὺς appellatur, in *Apollinis* τοῦ Ἀμυκλαίου *templo*, quod indè Ἀμυκλαῖον dicebatur, celebratam.

§. II.

Primò & *tertiò die* deplorabant Hyacinthum & plangebant; in cœnis non coronabantur; quod tamen in aliis sacris usitatum erat; neque panem inferebant, sed tantùm bellaria, & quæ his erant similia, apponebant. Neque pæana Deo cantabant, neque simile quippiam introducebant, sicut in aliis solebant sacris, sed magnâ cum modestiâ à cœna discedebant.

§. III.

Medium autem trium dierum *diem* lætum hilaremque agitabant. Eô enim

m die ludi variaque ſpectacula e-
bantur, conventusque egregii ad-
odum & magni fiebant : *Pueri* ſi-
uidem tunicis ſuccincti citharam,
ulſabant, ad tibiamque canentes, o-
nnesque chordas in rhythmo ana-
æſto plectro percurrentes, cum to-
io acuto Deum celebrabant. *Alii*
n equis exornatis theatrum percur-
ebant, multique *adoleſcentum* chori,
qui poëma aliquod vernaculũ cane-
bant, ingrediebantur, inter quos ὀρ-
χηςαὶ ἀναμεμιγμένοι, i. e. *ſaltatores im-*
miſti deliram motionem ad tibiam,
cantumque effingebant. *Virginum*
aliæ ligneis curribus, ſive vehiculis
cameratis è viminibus connexis, ma-
gnificè præparatis, quæ Græcè Κάνα-
θρα Καμαρωτὰ appellantur, veheban-
tur: *Aliæ* verò ἐφ' ἁμίλλαις ἁρμάτων ἐζευ-
γμένων πομπεύουσιν, i. e. *in certaminibus*
junctorum curruum pompam ducebant.
Ac ſummum in universâ civitate eô
die gaudium erat; permultaque pas-
ſim fiebant ſacrificia; & cives omni-
bus,

bus, quoscunque noverant, ſuisque ſervis convivium exhibebant. Neque quisquam erat, qui ſacrificiis non interfuiſſet, ita ut tota civitas vacua maneret univerſis civibus ad ſpectaculum proficiſcentibus. Coronabant ſeſe etiam hôc die *hederâ.* Vide *Heſychium*; item *Athenæum lib. IV. & VI.* & *Macrobium.*

FESTUM VII.

ΛΥ´ΚΕΙΑ.

§. I.

ΛΥ´ΚΕΙΑ, Feſtum apud *Argivos Apollini* τῷ Λυκείῳ agitatum. Meminit ejus *Scholiographus Pindari Pyth.* ubi ſic ait: Ἐτελεῖτο δὲ ἐν Ἄργει Ἀπόλλωνι τῷ Λυκείῳ ἑορτὴ τὰ Λύκεια.

§. II.

Celebrabatur fortè hoc feſtum ideò, quòd Argivi, cùm aliquãdo multi ſævientes *lupi* urbem *Argos* invaſiſſent, multosque ibidem homines interfeciſſent, ita, ut in tota civitate tumultus

ultus & consternationes cum ma-
o clamore excitarentur, Apolli-
em supplices rogaverint, ut lupos
os sævientes occideret. Cùm au-
m lupi isti omnes planè periissent,
rgivi, ut se erga Apollinem gratos
xhiberent, non duntaxat ei *templum*,
ed & *forum Lupinum*, quod Græcè Ἀ-
γορὰ Λύκειος appellatum, exstruxe-
runt, Apollinemque exindè Λυκοκτό-
νον, seu Λύκειον nominarunt. Ita e-
nim *Sophoclis Scholiastes MStus ad Ele-
ctram*, cujus aliquoties in hoc libello
memini, hâc de re scribit: Φασὶν ὅτι ἐν
Ἄργει ποτὲ λύκων ὁρμησάντων, καὶ ἐπελθόν-
των μετὰ βοῆς μεγάλη ταραχὴ ἐγένετο ἐν τῇ
πόλει. Ἐπεὶ καὶ πλῆθος ἦν τῶν λύκων.
Προσηύξαντο οὖν τῷ Ἀπόλλωνι διαφθεῖραι αὐ-
τούς. καὶ ὃς ἀπολέσαι μὲν ἐπηγγείλατο, ναὸν
δὲ αὐτοῦ προσέταξε δείμασθαι. Ὁ μὲν οὖν δι-
έφθειρε πάντας, οἱ δὲ τὸν ναὸν αὐτοῦ ἐδείμαντο,
καὶ ἀγορὰν ἔστησαν λύκειον αὐτὴν ὀνομάσαντες,
καὶ τὸν Ἀπόλλωνα Λυκοκτόνον καλέσαντες.

§. III.

Alii Apollinem eam ob causam Λυ-
κοκ-

κοκτόνον nominarunt, quòd ille *Deus pastorum, custosq; pecorum* in pascuis apud Argivos habitus fuisset, & lupos indè infestos gregibus & armentis occidisset. Hinc Argivi Apollini *lupos* ob rapacitatem consecrabant. *Alii* contra *lupum* honoratum Apollinique sacrum animal existimârunt, sicut *cervæ* sacræ erant *Dianæ*; Unde & *Argivi* quibusdam numismatis suis *lupos* imprimi curârunt, quemadmodum *Athenienses* nummis suis *noctuas*; ceu nos docet *Demetrius Triclinius*, *vetus Interpres Sophoclis in Electrâ* his verbis: Λυκοκτόνον δὲ τὸν Ἀπόλλωνα, οἱ μὲν διὰ τὸ νόμιον εἶναι, τοὺς ἐπιβούλους αὐτῶν φονεύειν· διὸ καὶ λύκους αὐτῷ φησι θύεσθαι ἐν Ἄργει. Οἱ δὲ διὰ τὸ ἱερὸν εἶναι τὸ ζῶον· ὡς καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τὰς ἐλάφους. Ὅθεν καὶ τοῖς νομίσμασι τῶν Ἀργείων ἐγχαράττεσθαί φησι λύκους· ὡς καὶ τὰς γλαῦκας Ἀθήνησι. Vide etiam Hesychium in voce Λυκοκτόνου.

§. IV.

Æschyli verò *Glossographus* tradit,

Apol-

Apollinem propterea appellatum fuisse Λύκειον, sive Λυκοκλόνον, *aut*, quòd in Lycia honoratus fuisset, *aut*, quòd lupos peremisset, *vel*, quòd, ut Sol, λύκlω, seu λυκόφως, i. *primam lucem, quæ ortum solis præcedit*, fecisset. Verba *hujus Scholiastæ* ecce ista: Λύκειόν φασι τὸν Ἀπόλλωνα, ἢ διὰ τὸ ἐν τῇ Λυκίᾳ τιμᾶσθαι αὐτὸν· ἢ διὰ τὸ ἀναθεῖσθαι αὐτῷ λύκον ὡς ἱερὸν· ἢ διὰ τὸ λύκους ἀνελεῖν· ἢ, ὅγε κρεῖττόν ἐστι, διὰ τὸ λυκόφως ποιεῖν, τοῦ νυκτὸς ὑποχωρησάσης· Ἀπόλλων γὰρ ὁ ἥλιος.

§. V.

At *Scholiastes MStus Sophoclis locô citatô* refert, Apollinem hoc epitheton *à solô locô*, videlicet à *Lycia*, ubi natus pariter ac honoratus fuisset, accepisse, & inde *Homerum* eum Λυκηγενῆ appellasse. Verba Græca *Scholiastæ illius MSti* huc facientia hæc sunt: Λύκειος ἐπίθετον ὄνομα τοῦ Ἀπόλλωνος ἀπὸ τόπου λαμβανόμενον, ἀφ' οὗ λύκειος ἀγορὰ ἐν Ἄργει. καὶ ναὸς λυκείου Ἀπόλλωνος. Λύκειος δὲ ἐκαλεῖτο ὁ Ἀπόλλων, ἢ ὅτι ἐν Λυ-

κία ἐγʃυνήθη, ἢ ὅτι ἐν Λυκίᾳ ἐτιμᾶτο. Λυκηγʃυῆ δὲ Ὅμηρος εἶπεν αὐτόν.

§. VI.

Hîc per occaſionem iſtud quoque obſervandum eſt, quòd ille, qui olim apud Athenienſes *lupum* abs ſe captum, aut occiſum, adduxiſſet, *quinque drachmas* acceperit: qui *lupam*, *unam*. Cujus rei teſtis eſt *Plutarchus in Solone*, ubi ita diſſerit: Λύκον δὲ τῷ κομίσαντι, πέντε δραχμὰς ἔδωκε· λυκίδα δὲ, μίαν.

§. VII.

Scholiaſtes autem *Ariſtophanis ad Aves*, longè majus pretium tradit; &, qui *catulum* occidiſſet, hunc *talentum*: qui *adultum*, eum *duo* accepiſſe. Verba ejus ita habent: Τοὺς λύκους ἀπέκτεινον τὸ παλαιὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ· καὶ νόμος ἦν λυκοκτονεῖν. διὸ ὁ μὲν φονεύων λύκου τέκνον, τάλαντον ἐλάμβανεν· ὁ δὲ τέλειον, δύο. Ὅθεν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα Λύκειον καὶ Λυκοκτόνον φασίν. Quæ totidem quoque verbis *Suidas*, *in* φειζμονή.

§. IIX.

§. IIX.

Iis verò hæc captura à Solone demandabatur, quibus agri paſcui plus, quàm arvi, eſſet: utpote ad quos magis etiam pertineret, propter pecora, quæ paſcebant; Teſte *Plutarcho locô citatô.*

§. IX.

Aliàs id animal Athenis honorificè habebatur, ac, ſi quis lupum necâſſet, colligere neceſſaria ſepeliendo tenebatur, ut teſtatur, *Etymologus Magnus in* Πολιοὶ λύκοι, ubi inquit: Τίμιον τὸ ζῶον· καὶ παρ' Ἀθηναίοις ὁ ἀποκλείνας λύκον, ἀγείρει αὐτῷ τὰ πρὸς ταφήν, Videndi etiam *Scholiaſtes Apollonii, lib. II.* & *Ælianus, Hiſt. Anim. lib. X. cap. XXVI.*

FESTUM IIX.

Λ Υ' Κ Α Ι Α.

§. I.

Λύκαια, feſtum & certamen, quod *Arcades* in honorem *Jovis* τοῦ Λυκαίου peragebant. Eadem erant

erant ac apud Romanos *Lupercalia*, quæ olim *Romæ Romulo & Remo*, à *lupa* nutritis, celebrabantur. Vide *Plutarchum in vita Cæsaris*.

§. II.

Qui in hôc certamine victor erat, auferebat locô præmii *ærea arma*, ceu nobis refert *Scholiastes Pindari Olymp. Od. VII.* dum ait: Ἐτελεῖτο ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀγὼν, τὰ Λύκαια τῷ Λυκαίῳ Διῒ ἀνακείμενος. Οἱ δὲ τιμῶντες, σκεύεσι χαλκοῖς ἐτίμων.

Homo quoque tunc immolabatur, teste *Porphyrio* περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων, *libr. II.*

FESTUM IX.

ΤΛΗΠΟΛΕΜΕΙΑ.

§. I.

Cùm *Tlepolemus Rhodiorum Rex* in bello Trojano à Sarpedone, Lyciæ Rege, interemptus esset, *Rhodii* non solùm ossa ejus secum in patriam retulerunt, verùm etiam, *templo* in gratiam ipsius erecto, *certa-*

mina

mina τὰ Τληπολέμεια instituerunt, in quibus victoribus λεύκινος στέφανος, i. *corona populea* dabatur. Certabant autem in his viri puerique. Consule de his sacris *Scholiographum Pindari Olymp. Od. VII.*

FESTUM X.

ΜΕΤΟΙ'ΚΙΑ.

§. I.

Μετοίκια, vel ut Thucydides appellat, Ξυνοίκια, sacra olim *Athenis* celebrata, quòd *Theseus* XII. Atticæ oppida, in unas coëgisset Athenas, & quòd ita Athenienses duce Theseo ex agris in urbem, tanquam in Coloniam, deducti essent. Videatur *Stephanus de urbibus.*

DECAS QVINTA.

Festum I.

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟ'Ν.

§. I.

TEσσαρακοστὸν, Dies erat feriatus, quem *Græci* ob feliciter transactum à puerpera *diem quadragesimum* agitabant; quod tempus τεσσαρακοστὸν dicebant. Non ibat ante istum diem puerpera in templum. Vide hâc de re *Joh. Meursii librum de Puerperio cap. VII.*

FESTUM II.

ἈΣΚΩ´ΛΙΑ.

§. I.

ἈΣΚΩ´ΛΙΑ, *Bacchi* honori institutum olim à *Rusticis Atheniensibus* festum, sic dictum ἀπὸ τοῦ ἀσκοῦ. i.e. *ab utre*, quòd, cùm hoc festum celebrarent, supra utrem oleô inunctum, vinôque plenum pedibus saltarent: Inter quos victores illi pronuntiabantur, qui ita utri insistebant, ut præ lubricitate humi non caderent. Atq; hi pro victoriæ præmio utrem illum vino plenum sibi auferebant

bant. Qui verò terram natibus percutiebant, non sine magna voluptate spectatores ad risum excitabant. Videsis *Scholiasten Comici ad Plutum*, & *Suidam in* Ἀσκωλίαζε.

§. II.

Utres autem illi ex *pellibus hircinis* conflati fuerant, in *hircorum* contemptum, qui adeò vitibus infesti credebantur. Quamobrem *caprum*, vel ut alii volunt, *capram*, Baccho immolabant, pellemque detrahebant, atque inflabant, in quam deindè *sublimi saltu juvenes rustici insiliebant*. Doctissimus *Scholiographus Aristophan. ad Plutum* hâc de re sic scribit: Ἑορτὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἦγον τὰ Ἀσκώλια, ἐν ᾗ ἥλλοντο ἐπ' ἀσκοῖς αἰγείοις, εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Δοκεῖ δὲ ἐχθρὸν εἶναι ἀμπέλῳ τὸ ζῶον. Ἀμέλει καὶ ἐπίγραμμα φέρεται τῆς ἀμπέλου πρὸς τὴν αἶγα, οὕτω λέγον.

Κἤν με φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν, ὅμως δ' ἔτι καρποφορήσω,
Ὅσσον ἐπισπεῖσαί σοι, τράγε, θυομένῳ.

Vide etiam *Suidam in* Ἀζκὸς Κλησιφῶντος.

Joh. Tzetzem ad Hesiodi Ἔργα, & *Phurnutum*, ubi de Baccho agit.

§. III.

In utres verò insilire, Ἀσκωλιάζειν appellabant, quemadmodum *Interpres idem locô citatô* his innuit verbis: Κυρίως δὲ ἀσκωλιάζειν ἔλεγον τὸ ἐπὶ τῶν ἀσκῶν ἅλλεσθαι, ἕνεκα τοῦ γέλωτα ποιεῖν· ἐν μέσῳ δὲ τοῦ θεάτρου ἐτίθεντο ἀσκοὺς πεφυσημένους, καὶ ἀληλιμμένους, εἰς οὓς ἀναλλόμενοι ὠλίσθαινον, καθάπερ Εὔβουλός φησι· καὶ πρόσγε τοῦτο ἀσκὸν εἰς μέσον καταθέντες εἰσάλλεσθε, καὶ καγχάζετε ἐπὶ τοῖς καταῤῥέουσι. Consule quoque *Hesychium in* Ἀσκωλιάζεις, & *Suidam in* Ἀσκωλίαζε.

§. IV.

Sed illud denique haud ignorandum, juvenes illos Agricolarum supra utrem *unô tantùm pede saltâsse*, quod *Etymologici Auctor* Ἀσκωλιάζειν nuncupat. Et apud laudatum *Commentatorem Comici locô supra citatô*, dicitur τὸ Ἀσκωλιάζειν tàm de *in utres insilientibus*, quàm de *saltantibus unô pede.* Verba ejus ecce hæc: Ἀσκωλιάζειν ἔλε-

γον, τὸ ἐνάλλεσθαι τοῖς ἀσκοῖς· ἢ τὸ ἐπὶ ἑνὸς ποδὸς ἅλλεσθαι. Et nomen Ἀσκωλιασμὸς, significat *illam saltationem, quâ quis alterô pede saltans incedit.* Ita enim ait *Suidas in* Ἀσκωλίαζε: Καὶ Ἀσκωλιασμὸς ὁμοίως, τὸ ἐφ' ἑνὸς ποδὸς βαίνειν.

FESTUM III.

Ἁ Λ Ω͂ Α.

§. I.

Ἁλῶα, *Agricolarum Atticorum* festivitas, quæ subvectis jam ex agro frugibus in honorem *Cereris* (&, juxta *Eustathium*, *Bacchi* quoqve) *Athenis* celebrabatur, sic dicta, quòd homines tùm in *areis*, quæ Græcè ἅλω dicuntur, præcipuè moras traherent: Unde & Ceres Ἁλωὰς, quòd *præsit areis*, nuncupata legitur, quæ & Ἁλωῒς, & Εὐαλωσία cognominata est. Hujus festi *Suidas* meminit, cujus verba huc facientia, hæc sunt: Ἁλῶα, ἑορτὴ ἐστιν Ἀττικὴ· Φιλόχορος δέ φησιν ὀνομασθῆναι ἀπὸ τοῦ τότε τοὺς ἀνθρώπους τὰς διατριβὰς

τριβὰς περὶ τὰς ἅλως ποιεῖσθαι. Videsis etiam de hoc festo *Eustathium ad Iliad. i.* & *Etymologum Magnum.*

§. II.

Hoc festum autem mense *Posideone*, qui Decembri respondet, agebatur, ut *Harpocration* ex *Philochoro* ostendit. Plurium dierum istud festum fuisse, ex *Alciphrone in epistola Thaidis ad Thessalam* facilè licet colligere.

FESTUM IV.

ΘΑΛΥ′ΣΙΑ.

§. I.

Θαλύσια, Latinè dixeris *Cerealia*, festum in honorem *Cereris, cæterorumq; Deorum*, post collectas fruges, quasi in gratiarum actionem, ob anni ejus fertilitatem celebratum. Derivatur, juxta *Eustathium*, ἀπὸ τοῦ θάλλω, θαλλύω, θαλύζω, & hinc Θαλύσια, quia, ut denuò omnia revirescerent, frugum primitias, post earum

rum comportationem, Diis consecrabant. Unde & ἀπὸ τοῦ συγκομίζειν, *à comportando*, etiam Συγκομιστήρια quidam Rhetores appellabant. *Scholiastes Theocriti ad Idyll. 7.* Θαλύσια, ἑορτὴ, ἣν ἐτέλουν τῇ Δήμητρι μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν. Hinc Θαλύσιος ἄρτος, γινόμενος ἐκ τῆς συγκομιδῆς πρῶτον. i. *Panis qui ex novis frugibus conficitur primùm.* Dicitur & *Athenæo lib. III.* θάργηλος. Vide & *Etymologum Magnum*, *Eustathium ad Iliad. ι.* & *Porti Lexicon Doricum in voce* Θαλύσια; adde etiam *Didymum*, *Glossographum Homeri ad Iliad. ι.*

§. II.

Tandem collectis jam & reconditis frugibus Cererem venerantes *epulabantur*, conviviaque hilariora inter se agitabant, Sie hielten die Sichel-Leg. Hujus rei testis est *Aristoteles lib. 8. de Moribus ad Nicomach.* his verbis: Αἱ γὰρ ἀρχαῖαι θυσίαι καὶ σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς, οἷον ἀπαρχαί· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἐσχόλαζον τοῖς

καιροῖς. Vide quoque *Theocritum Idylliô septimô.*

§. III.

Ex his itaque intelleximus, ethnicos post comportatas fruges, festum solemne instituisse, in quo falsis suis diis sacrificârunt, atque ipsis, ad eorum gratiam demerendam, pro frugibus quasi gratias egerunt. Nos verò Christianos multò magis decet verum Deum veris sacrificiis, hoc est, seriis & ardentibus votis placare, ipsique quotannis pro collectis frugibus gratias agere.

FESTUM V. ARCADICUM.

§. I.

Ἀρκαδικὴ ἑορτὴ, festum apud *Arcades* erat, in quô pueri *Pana squillis* solebant verberare. *Theocritus Idylliô septimô*, his utitur verbis:

Κἢν μὲν ταῦθ' ἔρδοις, ὦ Πὰν φίλε, μή τύ τι παῖδες

Ἀρκα-

Ἀρκαδικοὶ σκίλλαισιν ὑπὸ πλευράς τε καὶ ὤμους,
Τανίκα μαστίσδοιεν, ὅτε κρέα τυτθὰ παρείη.

Ad quem locum *Scholiastes*: Ἑορτή φασιν ἐτελεῖτο ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ, ἐν ᾗ οἱ παῖδες τὸν Πᾶνα σκίλλαις ἔτυπτον, ὅτε οἱ χορηγοὶ λεπτὸν ἱερεῖον ἔθυον, καὶ μὴ ἱκανὸν τοῖς ἐσθίουσιν. Et mox aliud, ex *Munato* profert: Μούνατος δέ φησιν ἑορτὴν Ἀρκαδικὴν εἶναι, ἐν ᾗ Παῖδες τὸν Πᾶνα σκίλλαις βάλλουσιν. Χῖοι δὲ, ὅταν οἱ χορηγοὶ λεπτὸν ἱερεῖον θύσωσι, καὶ μὴ ἱκανὸν τοῖς ἐσθίουσιν.

§. II.

Hæc aliàs etiam, ut *idem Scholiastes eôdem locô* annotat, de venatione Panis explicantur. Nam Arcades Pana venationi præesse putabant; hincque eum singulari cultu, si venatio feliciter succederet, venerabantur; Sin minus, squillis eum cædebant. Ecce *Scholiastæ* verba: Οἱ Ἀρκάδες ἐπὶ θήραν ἐξιόντες, εἰ μὲν εὐθηρίας ἔτυχον, ἐτίμων τὸν Πᾶνα. εἰ δὲ τοὐναντίον, σκίλλαις εἰς αὐτὸν παρῴνουν, πταίσαντες ὡς αἴτιον τῆς θήρας ὄντα. En Ethnicos superstitionum tene-

bris altissimis obsessos! hîc Deus verberatur; In Deliis ara pulsatur.

FESTUM VI.
ΑΓΡΑΥΛΙΑ.

§. I.

Ἀγραύλια, festum, quod *Athenienses* & *Cyprii* in *Agrauli*, *filiæ Cecropis*, & *Minervæ* honorem celebrabant. *Athenagoras in Legat.* de hoc festo ita: Ἀγραύλῳ Ἀθηναῖοι τελετὰς, καὶ Μυστήρια ἄγουσι.

§. II.

Templum, quod Agraulus Athenis habebat, exstructum erat super Castorum templum, teste *Pausania in Atticis*. *Sacerdotes* autem ei constitutæ, Ἀγραυλίδες dicebantur. *Hesychius in suo Lexico*: Ἀγραυλίδες. ἱέρειαι, παρὰ Ἀθηναίοις.

§. III.

Quin etiam *Salamine* Cypri templum habebat, ubi & *Cyprii* hæc sacra celebrabant, in quibus, mense ipsis *Aphro-*

phrodisio dicto, Agraulo hominem immolabant. Obtinuit hæc consvetudo usque ad Diomedis tempora. Vide *Porphyrium libr. II. de Abstinent. Theodoretum, Therapeut. lib. VII.* & *Cyrillum contra Julianum lib. IV.*

FESTUM VII.
ἈΝΑΓΩΓΙΑ.
§. I.

Ἀναγώγια, festum ab *Erycinis* honori *Veneris* agitatum, quô ipsi ex Sicilia quasi in Lybiam solventi, ut benignè redire vellet, in ejusdem fano sacra faciebant. Confer de hoc festo *Athenæum lib. IX.* & *Eustathium de Amoribus Ismeniæ, lib. X.*

FESTUM IIX.
ἙΚΑΤΟ'ΜΒΑΙΑ.
§. I.

Ἑκατόμβαια, festum, quod *Argivi*, peragebant *Junoni*, eique in hôc centum boves immolabant;

unde & nomen habet ab ἑκατὸν, *centum*, & βοῦς, *bos*. Erat quoque certamen apud eosdem Argivos, teste *Hesychio in Lexico*. In hoc verò certamine victores pro præmio *scutum æneum*, & *coronam è myrto* acceperunt. Consule *Scholiasten Pindari Olymp. Od. VII.*

§. II.

Carnes autem illorum centum boum, quos in his sacris immolabant, juxta legem populo distribuebantur, quemadmodum *idem Scholiastes locô citatô* annotat.

§. III.

Celebrabant etiam hoc festum quotannis *Lacedæmonii*, quòd ipsorum regio ἑκατόμπολις esset, i. *haberet urbes centum*, teste *Eustathio ad Iliad. β.*

§. IV.

Scholiastes Pindari Pyth. Od. IIX. ex *Didymo* demonstrat, *Æginetas* festum & certamen hoc ab Argivis, quorum ἄποικοι, i. *coloni* erant, accepisse, idqve celebrâsse. Verba ejus huc pertinentia vide.

§. V.

§. V.

Sacrificium in his ſacris factum, dicebatur Græcè ἑκατόμβη, i.e. *Sacrificium centum boum. Heſychius, Lexicographus* de hoc ita: Ἑκατόμβη, θυσία ποτὲ μὲν ἑκατὸν βοῶν, ποτὲ δὲ βοὸς καὶ προβάτου καὶ αἰγός. Ubi obſerva, hoc ſacrificium fuiſſe non ſolùm centum boum, ſed & *ovium & caprarum.*

§. VI.

Ἑκατόμβοιος autem, vel ut alii ſcribunt ἑκατόμβαιος, *centum boum*, aut *centum numiſmatum aureorum pretio æſtimabilis*, ſive *dignus*. Veteres enim Athenienſes multis de cauſis *bovem* honore afficientes *nummi alteri parti bovis effigiem, alteri verò Regis inſculpebant*, ceu nos docet *Scholiaſtes Homeri ad Iliad. β'*, ubi ait: Ἑκατόμβοιος, ἑκατὸν βοῶν τιμῆς ἄξιος, ἢ ἑκατὸν χρυσῶν νομισμάτων. Οἱ γὰρ ἀρχαῖοι τιμῶντες τὸ ζῶον τὸν βοῦν διὰ πολλὰ μὲν, καὶ ὅτι δὲ ἱερόν ἐστιν, ἐνεχάραττον τῷ μὲν ἑνὶ μέρει τοῦ νομίσματος βοῦν, τῷ δὲ ἑτέρῳ, τὸ τοῦ βασιλέως πρόσωπον.

§. VII.

Et iterum hic *Scholiastes ad Iliad.* φ' refert, veteres, antequam numismata fuerint excogitata, contractus fecisse per *pecora*, & inventis tandem numismatibus, bovẽ illis impressisse, ad indicandum veterem morem. Hinc *proverbium* illud natum est, Βοῦς ἐπὶ γλώσσης, i. e. *Bos in lingua*; quòd in Rhetores olim quadrabat, qui acceptâ pecuniâ dicenda reticebant. Verba autem *hujus Glossographi* ecce hæc: Ἑκατόμβοιον, τιμὴν ἑκατὸν βοῶν ἀξίαν. Οἱ παλαιοὶ πρὶν ἐπινοηθῆναι τὰ νομίσματα, τὰς συναλλαγὰς ἐποιοῦντο διὰ τῶν τετραπόδων, ὅθεν ὕστερον ἐφευρεθέντων τῶν νομισμάτων, βοῦν ἐπ' αὐτῶν ἐξετύπουν, ἐνδεικνύμενοι τὸ ἀρχαῖον ἔθος. Καὶ παροιμία, Βοῦς ἐπὶ γλώσσης, ὅ ἐστι νόμισμα. Ἁρμόζει δὲ ἡ παροιμία αὕτη ἐπὶ τῶν Ῥητόρων τῶν λαμβανόντων νόμισμα ὑπὲρ τοῦ μὴ κατασυνηγορῆσαί τινι, ἀλλὰ σιωπῆσαι. Videndi quoque hâc de re *Suidas in* Βοῦς ἐπὶ γλώττης, *Pollux in Onomast. lib. IX. Budæus lib. de Asse*, & *Erasmus in Chiliad.* Item *Hesychius in* Βοῦς ἐπὶ γλώσ-

σῃ

τῃ, & *Apostolius in Proverb.* Quia jam de numismatibus egimus, est, & illud per occasionem hîc notandum, quòd veteres Græci, nondum inventis numismatibus, staterâ, s. librâ aurum, argentum, aliaque his similia fœneraverint, ceu nobis refert *Scholiastes Homeri ad Iliad. ν'.* ubi ait: Μηδέπω γὰρ νομισμάτων ὑπαρχόντων, σταθμῷ ἐδάνειζον οἱ ἀρχαῖοι χρυσίον καὶ ἀργύρειον, καὶ τὰ παραπλήσια.

FESTUM IX.
ΚΑΝΗΦΟ'ΡΙΑ.
§. I.

KΑνηφόρια, Festum *Athenis*, *Dianæ* sacrum. Nam virgines Atticæ ingenuæ & nobiles jamque nubiles, atque prioris vitæ virginitatisque pertæsæ, cupientes exautorari, in hôc festô κανᾶ ἐκ χρυσοῦ πεποιημένα, i. e. *canistra ex auro facta*, plena earum rerum, quas pulchriores acu laborâssent, ad Dianæ templum deportare, ibique

ibique ipsi sacrificare consveverunt, ut ejus Deæ, in cujus tutela hactenus fuissent, iram evitarent, illiusque veniam impetrarent, quod à Græcis κανηφορεῖν dicebatur; & hæ virgines indè Κανηφόροι, i.e. *canistrorum gestatrices* appellabantur. *Etymologici Autor* de hâc re hunc in modum scribit: Κανηφόρος, παρθένος, ἡ τὰ κανᾶ μετὰ τῶν λοιβῶν φέρουσα ἐν ταῖς θυσίαις. Et *Theocritus Idyll: II.* his utitur verbis:

Ἦλθ' ἁ τῶ ὑβούλοια Κανηφόρος ἄμμιν Ἀ-
ναξὼ,
Ἄλσος ἐπ' Ἀρτέμιδος.

Ubi *Interpres*: Εἰώθασι γὰρ τῇ Ἀρτέμιδι κανηφορεῖν αἱ μέλλουσαι γαμεῖσθαι, ἐπὶ ἀφοσιώσει τῆς παρθενίας, ἵνα μὴ νεμεσηθῶσιν ὑπ' αὐτῆς. Τὰ δὲ μυστήρια ταῦτα Ἀθήνησι πολιτεύονται. ἐκανηφόρουν δὲ τῇ Ἀρτέμιδι αἱ ὥραν ἔχουσαι γάμου, ὥσπερ ἀπολογούμεναι περὶ τῆς παρθενίας τῇ Θεῷ, ἵνα μὴ ὀργισθῇ αὐταῖς μελλούσαις τὸ λοιπὸν φθείρ[illegible]. Hîc obiter notandum est, Virgines illas primùm κανᾶ, seu *canistra* tulisse, cùm Erichtonius, Atheniensium Rex regnaret.

§. II.

§. II.

Hæ autem Κανηφόροι habebant suas *pedissequas*, quæ Διφροφόροι, i. e. *Sellifera* dicebantur, ut *Etymologus Magnus* his innuit verbis: Διφροφόροι αἱ ταῖς Κανηφόροις εἵποντο δίφρους ἐπιφερόμεναι. Videsis etiam de Canephoris *Scholiasten. Aristophanis ad Acharnenses, pag. m. 272. & ad Aves, p. 426.*

§. III.

Porrò Dianam non tantùm placatam sibi reddere studebant, quòd *Custodem esse virginitatis*, sed & quòd *illam parturientibus praeesse*, ipsisque in partu opitulari crederent, ut ex *Callimachi* versibus colligere licet, ubi se nunquam in urbem adituram ait, nisi à parturientibus vocaretur. Verba autem horum Versuum sunt isthæc:

- - - πόλεσιν δ' ἐπιμίξομαι ἀνδρῶν
Μοῦνον ὅτ' ὀξείαισιν ὑπ' ὠδίνεσσι γυναῖκες
Τειρόμεναι καλέουσι βοηθόον.

Unde à Græcis dicitur Εἰλείθυια, ἀπὸ τοῦ ἐλεύθω τοῦ παραγίνομαι, quòd adsit parturien-

tibus ipſisque opem ferat; à Latinis verò vocatur *Lucina*, quòd invocetur, ut omnia naſcentia *in lucem* veniant.

§. IV.

Sunt, qui aſſerant, Canephoria non in Dianæ, ſed *Dionyſii* honorem fuiſſe inſtituta; Inter quos eſt *Demaratus*, qui *in certaminibus Dionyſiacis* ita ſcribit: Κατὰ τὴν τῶν Διονυσίων ἑορτὴν παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἀθηναίοις αἱ εὐγενεῖς παρθένοι, τότε πρῶτον ἡβῶσαι ἐκανηφόρουν. ἦν δὲ ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ πεποιημένα τὰ κανᾶ, ἐφ᾽ ὧν τὰς ἀπαρχὰς ἁπάντων τῶν καρπῶν ἐτίθεσαν.

FESTUM X.

ὈΣΧΟΦΌΡΙΑ.

§. I.

Ὀσχοφόρια, vel Ὠσχοφόρια, feſtum *Athenis*, quô *palmites uvis onuſtos* geſtabant; unde & nomen habet ἀπὸ τῆς ὄσχης, ſeu ὤσχης φορᾶς; à *geſtatione palmitis racemis onuſti*. Agitabatur hæc feſtivitas in honorem *Liberi*

patris

patris, & *Ariadnæ*; aut quòd eô tempore rediissent, quô fructus autumnales colliguntur. *Plutarchus in Theseo*: Φέρουσι δὲ Διονυσίῳ καὶ Ἀριάδνῃ χαριζόμενοι διὰ τὸν μῦθον. ἢ μᾶλλον, ὅτι συγκομιζομένης ὀπώρας ἐπανῆλθον.

§. II.

In his sacris duo adolescentes divitiis nobilitateque eximii, vestibusque induti muliebribus, ὀσχοφόροι, i. *palmites oppletos uvis gestantes*, appellati, eligebantur, qui Chorum ducebant. Vide *Proclum in Chrestomathia*.

§. III.

Porrò cursu etiam certabant adolescentes nobiles, è singulis tribubus lecti, qui omnes erant ἀμφιθαλεῖς, i. *& patrimi & matrimi*. Currebant autem cum palmitibus uvis plenis, à Bacchi templo usq; ad Minervæ τοῦ Σκιράδος. Vide *Glossographum Nicandri ad Alexipharmaca*, *Hesychium in* Ὠσχοφόρια, & Proclum locô citatô.

§. IV.

Locus autem, in quô templum

Pal-

Palladis exſtructum erat, à *ramorum geſtatione* Ὠσχοφόριον dicebatur, ut *Heſychius* teſtatur, ita ſcribens: Ὠσχοφόριον, τόπος Ἀθήνησι Φαληροῖ, ἔνθα τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερόν.

§. V.

Victor ex illis certantibus adoleſcentibus locô ἄθλȣ *calicem*, ſeu *phialam*, quæ πενταπλόα, vel πενταπλῆ dicebatur, quia *quintuplicia* ciborum genera, nempè *vinum*, *mel*, *caſeus*, *farina*, & parum *olei* in ea permixta erant, auferebat, & cum Epheborum cœtu comeſſabatur. Vide *Athenæum lib. XI.* & *Proclum locô citatô.*

§. VI.

Præterea mulieres, Δειπνοφόροι i. *cœnæ geſtatrices* dictæ, iſtis adoleſcentibus miniſtrabant cœnam ferentes, ipſisque lepidas ad animi recreationem fabellas narrabant autore *Plutarcho in Theſeo.* Et *Suidas* ait: Δειπνοφόροι. αἳ φέρȣσαι τοῖς κατακεκλιμένοις ἐν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τὰ δεῖπνα.

§. VII.

§. VII.

Singulares hujus festi erant ceremoniæ. Nam Caduceus, non Præco coronabatur, & inter libationem ΕΛΕΛΕΥ, ΙΟΥ, ΙΟΥ, acclamabatur; quorum *illud* properantes, & pæana canentes solent exclamare; *hoc* verò ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστι, i. *terrefactionis & perturbationis est*, teste *Plutarcho locô citatô*.

§. IIX.

Carmina verò, quæ in adolescentum certantium honorem chorus cantabat, appellabantur ὀσχοφορικὰ μέλη. *Proclus in Chrestomathia*: ὀσχοφορικὰ δὲ μέλη παρὰ Ἀθηναίοις ᾔδετο.

DECAS VI.

FESTUM I.

ΠΡΟΗΡΟΣΙΑ.

§. I.

Προηρόσια, & ἡ Προηροσία, sacrificium fuit, quod *Athenienses* pro felici futurarum frugum proventu ante arationem, ut nomen ipsum

ipsum indicat, *Cereri* τῇ Προηροσίᾳ offerebant, & diem festum celebrabant. *Suidas:* Προηροσίαι, αἱ πρὸ τοῦ ἀρότου γινόμεναι θυσίαι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι καρπῶν, ὥστε τελεσφορεῖσθαι. Vulgus Προαρκτούρεια nominabat, teste *Hesychio in* Προηρόσια.

§. II.

Deinde in gratiarum actionem, & in perpetuam accepti beneficii memoriam, ex omnibus locis frugum primitiæ Athenas deferebantur, ceu *Scholiastes Aristophanis ad Equites* his innuit verbis: Καὶ οὕτως ὥσπερ χαριστήριον, οἱ πανταχόθεν τοῖς Ἀθηναίοις ἐξέπεμπον τῶν καρπῶν ἁπάντων τὰς ἀπαρχάς. Hæc eadem *idem Scholiastes in Pluto* habet.

FESTUM II.

ΠΡΟΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ.

§. I.

QVemadmodum Athenienses ineunte hyeme pro felici frugum proventu, antequam ararent, Cereri sacrificabant; ita quoque finitâ jam hyeme, fructibusqve germinare incipien-

pientibus *Minervæ* ſacra faciebant, ut ſcilicet fructus benè matureſcerent, uberiorque ipſis eſſet meſſis. Ea autem ſacra Προχαιρηστήρια dicebantur. Vide *Suidam in* Προχαιρηστήρια.

§. II.

In his etiam ſacris pro pluviâ moderatâ nempè & tempeſtivâ ſupplicabant, itemq; pro ventis; teſte *Proclo in Plat. Timæum L. II.* Formulam verò orandi pro pluvia *Marcus Antoninus Imperator* his indicat verbis: ὗσον, ὗσον, ὦ φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων, καὶ τῶν πεδίων.

§. III.

Vota autem iſta ac ſacra Διὶ Ὀμβρίῳ, i. *Jovi Pluvio*, & *Cereri* τῇ Προηροσίᾳ feciſſe, docet *Plutarchus in Convivio VII. Sap.* Erat quoque Jovis τοῦ Ὀμβρίου ara in *Hymetto*, monte illo Atticæ clariſſimo, ubi ei ſacrificabant. Confer *Pauſaniam in Atticis.*

§. IV.

Quod autem ad ventos attinet, *Bo-*

ream implorabant, inque ejus honorem festum epulumque solemne agitabant, (cui nomen ex re illa Βορεασμὸς) ut Notus spiraret, teste *Hesychio in voce* Βορεασμοί.

FESTUM III.
ΑΡΙΑ'ΔΝΕΙΑ.
§. I.

Ἀριάδνεια, festivitas, à *Theseo* in honorem *Ariadnæ*, cujus amore ipse detinebatur, instituta, & *secundô die mensis Gorpiæi* celebrata. Ritus hujus festi erant isti: Adolescens in lecto cubans vociferabatur, aliaque omnia faciebat, quæ γυναῖκες ὠδίνουσαι, i. *mulieres parturientes* solent. Vide hac de re *Plutarchum in Theseo*.

FESTUM IV.
ΕΥΜΕΝΙ'ΔΕΙΑ.
§. I.

Ευμενίδεια, festum ab *Atheniensibus* in honorem *Eumenidum*, quæ Σεμναὶ Θεαὶ appellabantur, agitatum.

Ad

Ad pompam, quæ in his ſacris ducebatur, nulli admittebantur ſervi; ſed ſolemnia omnia per viros mulieresque præclaræ honeſtæque vitæ per agebantur; τραγήματα ſeu *bellaria*, ſpectatiſſimi è juvenibus apparabant, autore *Philone lib.* περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον.

§. II.

Hæc etiam Sacra *Sicyonii* celebrabant, hisque Deabus πρόβατα ἐγκύμονα, i. *oves gravidas* immolabant, ac pro libamine *mulſo*, pro coronis *floribus* utebantur, quemadmodum *Pauſanias in Corinthiacis* refert.

FFSTUM V.
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ.

§. I.

Ευάγγελια, Sacra, quæ *Epheſii* quot menſibus in honorem *Evangeli*, Paſtoris, antea *Pixodori* dicti, propter nuntiatam marmoris inventionem agitabant; Pœnâ etiam iis, qui negle-

xiſſent, indictâ, teſte *Vitruvio lib. X. Cap. VII.*

§. II.

Præterea εὐαγγέλια quoque erant feſta, ob rei feliciter geſtæ narrationem inſtituta, in quibus Græci ſacrificabant, amicisque partes victimarum mittebant. Vide *Plutarchum in Ageſilao.*

§. III.

Et illi, qui lætas res nunciabant, coronabantur, ceu *idem Comicus locô citatô* teſtatur, ubi ſic ſcribit: Εἶτ' ἐστεφάνουν μ' εὐαγγέλια. Ubi Scholiaſtes: Τοὺς γὰρ εὐαγγελιζομένους τὶ ἀγαθὸν, στεφάνοις ἐτίμων. Videſis etiam de hoc feſto *Polyænum Strateg. lib. II.* & *Iſocrat. orat. Areopagiticâ.*

FESTUM VI.

ΒΡΑΥΡΩ΄ΝΙΑ.

§. I.

Βραυρώνια, feſtum, quod in *Braurone*, Atticæ Vico, in honorem *Dianæ*, quæ inde *Brauronia* cognominabatur,

tur, *singulis quinquenniis, curantibus* illud *Decemviris*, qui Ἱεροποιοὶ appellabantur, celebrabatur, ut autor eſt *Pollux lib. IIX. cap. IX.*

§. II.

Agitabant autem hanc feſtivitatem ante nuptiarum tempus *virgines Athenienſes*, quippe quæ hisce ſacris initiari tenebantur. Hoc verò eam ob cauſam fiebat, quòd ob urſam interfectam Dianæ ſacram, non prius ceſſaturam eſſe peſtem reſponderit Oraculum, quàm huic Deæ Virgines conſecrarentur, antequam cum viris congrederentur, teſte *Suida*. Hinc iſtæ Virgines Dianæ conſecratæ, Ἄρκτοι, id eſt, *urſæ* appellabantur, ut docet *Harpocration* his verbis: Αἱ ἀρκτευόμεναι παρθένοι, Ἄρκτοι καλοῦνται.

§. III.

Ipſa autem conſecratio Virginum Dianæ, dicebatur Ἀρκτεία. *Heſychius:* Ἀρκτεία, ἡ τῶν ἀρκτευομένων παρθένων τελετή. Atq; hinc verbum deductum eſt Ἀρκτεύειν, i. *in urſæ occiſæ honorem Virgines*

Dianæ consecrare. Vide *Hesychium*, & *Harpocrationem* in Ἀρκτεῦσαι.

§. IV.

Præterea sciendum est, eas Virgines, neque *decimô ætatis annô* grandiores, neque *quintô minores* fuisse, autore *Suida.* Inde Δεκατεύειν, quod idem ac Ἀρκτεύειν, dicebantur; quòd ad decimum usque ætatis annum eô ministeriô fungerentur. Consule *Hesychium*, & *Harpocrationem in* Δεκατεύειν. Nam si majores decenniô, & minores quintô erant, à sacris arcebantur.

§. V.

In hoc etiam festo Dianæ *capram* immolabant, & Rhapsodi Iliada decantabant. Videatur *Hesychius in* Βραυρωνίοις.

FESTUM VII.
ἈΛΕΚΤΡΥΌΝΩΝ ἈΓΏΝ.

§. I.

Ἀλεκτρυόνων ἀγὼν, apud *Athenienses* festum erat, & in eo *certamen gallorum*

lorum gallinaceorum, quod poſt devictos à Themiſtocle Perſas inſtituerunt, teſte *Æliano Var. Hiſt. lib. II. cap. XXIIX.* Rationem verò inſtitutionis horum ſacrorum vide apud *eundem Autorem locô eôdem.*

---

§. IIX.

ἝΡΜΑΙΑ.

§. I.

Ἑρμαῖα, vel ut alii ſcribunt Ἑρμαῖα, feſtum quod *Athenienſes* τῷ Ἑρμῇ, i. *Mercurio* in Palæſtris celebrabant. Meminerunt ejus *Pollux lib. 1. cap. 1.* & *Æſchines in Timarchum.*

§. II.

Agitabatur autem hoc feſtum per comeſſationes, promiſcuamque libidinem. Ut videre eſt *in epiſtolâ quâdam Diogenis Cynici ad Græcos.* Ideò lege cautum erat apud Athenienſes, ne tum quemquam adultum gymnaſiarchæ in gymnaſium ingredi permitterent; Qui id fecerant, *lege de*

ingenuorum corruptela tenebantur, teste *Æschine locô citatô.*

§. III.

Porrò Athenienſes in his ſacris Mercurium ſingulari cultu obſervantes *in compitis, triviis,* & *quadriviis*, tanquam *Deo Viali* ſtatuas erexerunt; quæ veretra longa, & immania haberent, easqve *Hermas* vocârunt; Autoribus *Thucydide lib. VI.* & *Plutarcho in Alcibiade,* & *Nicia.* Hæc ſimulachra erant ſine lacertis. Hinc *Strabo lib. XV.* hominem brachiis truncatum, *Hermam* appellat; & *Dio lib. LIV.* Μειράκιον ἄνευ ὤμων, οἵους τοὺς Ἑρμᾶς ὁρῶμεν. Forma iſtorum ſimulachrorum erat τετράγωνος, καὶ κυβοειδής, ut *Scholiaſtes Ariſtophanis ait.*

§. IV.

Collocabant non tantùm in viis, ſed & *ante januas* ædium privatarum idola Mercurii; quibus exeuntes convivæ geſtatas à ſe in menſa coronas imponebant. *Ælianus Var. Hiſt. lib. II. Cap. XLI.* hac de re ita loquitur:

καὶ

Καὶ τ̃ στέφανον λαβὼν, ὅτε ἐπανήῃ μετὰ τὸ δεῖπνον, τῷ Ἑρμῇ τῷ πρὸ τῆς θυρῶν ἑστῶτι ἐπέθηκεν αὐτὸν, καὶ τὸ ἔθος ἦν ἔμπροσθεν ἡμερῶν.

§. V.

Quin Hermis ad viam monſtrandam ubique erectis *frugum primitias* in uſum viatorum imponebant, ſicut *Suidas* tradit: Ἑρμαῖον, τὸ ἀπροσδόκητον κέρδος· ἀπὸ τῆς ἐν ταῖς ὁδοῖς τιθεμένων ἀπαρχῶν, ἃς οἱ ὁδοιπόροι κατεσθίουσι.

§. VI.

Peragebant hæc ſacra non duntaxat Athenienſes, ſed & *Cretenſes*, apud quos tunc Domini convivantibus ſervis miniſtrabant. Confer *Athenæum lib. XIV.*

§. VII.

Etiam hanc feſtivitatem celebrabant *Cyllenenſes*, qui Mercurium *membri arrecti ſpecie* venerabantur. Vide *Pauſaniam Eliac. II.*

§. IIX.

Tanagræi quoque in Bœotia Mercurio τῷ Κριοφόρῳ hoc feſtum feriaban-

tur, eôque juvenum τὸ εἶδος κάλλιστος, i. e. *formosissimus, arietem* humeris portans muros circumibat. Videatur *Pausanias in Bœoticis.*

FESTUM IX.

ἘΡΩ'ΤΙΑ.

§. I.

Ἐρώτια, Festum, & in eo certamen, quod *Thespienses quintô quoque annô Amori Musisque* agitabant, ceu nos docet *Plutarchus in Erotico.*

§. II.

In illo verò certamine non solùm Athletis, sed & Musicis ἆθλα ponebantur, ut *Pausanias in Bœoticis* his indicat verbis: Ἄγουσι δὲ καὶ τὰ Ἐρώτια, ἆθλα οὐ μουσικοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀθληταῖς τιθέντες.

§. III.

Hôc in festô Amori sacrificabant, placandis inter conjuges dissidiis. Consule *Plutarchum locô citatô.*

FE-

FESTUM X.
'ΕΠΙΔΗ'ΜΙΑ.

§. I.

'ΕΠιδήμια, Sacra privata, quæ olim apud *Græcos* in honorem *alicujus ex familiaribus, consanguineis, amicisvè* salvi & incolumis peregrè domum reversi, celebrabãtur; teste *Himerio in Propemptico Flaviani.*

DECAS SEPTIMA,
FESTUM PRIMUM.
ΘΗΣΕΙΑ.

§. I.

ΘΗ'σεια, vel ut alii scribunt ΘΗΣΕΙ̃Α, Festum ab *Atheniensibus* in honorem *The-*

sei, quòd urbem in unum coëgisset, cùm Attica prius pagatim habitaretur, agitatum. *Suidas in* Θησείοισιν: Θησεῖα, ἑορτὴ δ' αὐτῷ (Θησεῖ) ἐτελεῖτο, ἐπειδὴ αὐτὸς συνήγαγε τὴν πόλιν τῆς Ἀττικῆς πρότερον κατὰ κώμας οἰκουμένης. Eadem ferè verba habes etiam apud *Scholiasten Aristophanis ad Plutum.*

§. II.

Celebrabatur verò hæc festivitas *octavô quoque die*, ut *Scholiastes Comici locô eôdem* his innuit verbis: Ὀγδόῃ δὲ τὰ Θησεῖα ἦγον· καὶ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἐπανηγύριζον εἰς τιμὴν τοῦ Ἥρωος.

§. III.

Fiebant in hôc festô donorum distributiones, & convivia passim agitabantur. *Suidas locô citatô:* Καὶ ἐγίνοντο διανομαὶ καὶ εὐωχίαι τοῖς Θησείοις.

§. IV.

Distribuebant autem dona inter egenos, ipsisque deindè convivia adornabant, in qvibus inprimis *polentã*, quæ Μιστύλη, aut Ἀθάρα appellabatur, edebant, *Scholiastes Aristophanis locô citatô*

tatô hâc de re ita scribit: ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ (τῶν Θησείων) πάντες προῖκα ἤσθιον ἀθάραν, καὶ ἄλλά τινα. & mox addit: ὁ κοῖλος ἄρτος μιςύλη καλεῖται, ἤγουν ἀθάρα· ἐν γὰρ τοῖς Θησείοις, ἀθάραν ἤσθιον. Vide *eundem Scholiasten ibidem* hâc de re fusè agentem.

§. V.

Præterea exstruebant etiam Athenienses Theseo *templum*, Θησεῖον nuncupatũ, in quo ipsi divinos honores decernebant, ac tribuebant, ceu nos docet *Suidas locô citatô*, ubi ait: Καὶ τὸ Θησεῖον οἰκοδομήσαντες, ἰσοθέους αὐτῷ τιμὰς νέμουσι. Quæ habes quoque apud *Scholiographum Aristophanis locô dictô*.

§. VI.

Ad hoc templum tanquam ad *asylum* confugiebant *servi fugitivi, supplicesque. Interpres Comici ad Equites*: Θησεῖον. ἐν τούτῳ οἱ καταφεύγοντες τῶν οἰκετῶν, ἀσυλίαν εἶχον. Et *Suidas in* Θησεῖον: Καθιδρύσας μοι δοκῶ ἐπὶ τὸ Θησεῖον. ἢ ἐπὶ τῶν Σεμνῶν Θεῶν, τουτέστι τῶν Ἐριννύων· εἰς γὰρ ταῦτα τὰ ἱερὰ οἱ ἱκέται καθήμενοι, ἀσυλίας εἶχον. Confer etiam *Plutar-*

 chum

chum in vita Thesei, Etymologum Magnum, & *Hesychium.*

§. VII.

Erat quoque *locus, ubi causæ dicebantur. Etymologus Magnus in* Θησεῖον: ἐλέγοντο δὲ καὶ δίκαι ἐνταῦθα.

§. IIX.

Fuit etiam τὸ Θησεῖον *carcer* Athenis. *Hesychius in* Θησεῖον: Δηλοῖ δὲ καὶ δεσμωτήριον παρ' Ἀθηναίοις. Quæ totidem quoque verbis repræsentat *Etymologici Auctor in* Θησεῖον.

§. IX.

Hinc facetè & eleganter ille, qui diu multumque in hoc carcere captivus versatus erat, dicebatur Θησειότριψ. qui idem est ac *colonus carceris* apud *Plautum. Etymologus Magnus*: Θησειότριψ, ὁ ἐν τῷ Θησείῳ διατρίψας. Vide & *Suidam.*

FESTUM II.

ΒΟΥΦΟ'ΝΙΑ.

§. I.

Βουφόνια, quasi *boum mactationes*

ones, priſcum apud *Athenienſes* Feſtum, quod *die XIV. menſis Scirophorionis* poſt myſteria peragebatur immolatis bobus; unde & nomen habet ἀ βȣ̃ς *bos*, & φένω *occido*, quòd multi boves in eô fuerint occiſi & immolati. Vide *Etymologici Auctorem*, & *Suidam in* Βυφόνια.

§. II.

Celebrabant autem iſtud in memoriam *primi* illius *bovis*, qui, quòd Diipoliis placentam, ſeu libum ſacrificio præparatum devorâſſet, à Thaulone ſecuri fuit occiſus. Ecce *doctiſſimum Ariſtophanis ad Nubes Scholiaſten*: Βυφόνια, παλαιὰ ἑορτή. ἥν φασιν ἄγεσθαι μετὰ τὰ μυστήρια, ὅτε καὶ βȣ̃ν θύȣσιν εἰς ὑπόμνησιν τȣ̃ πρώτȣ φονευθέντος βοὸς, ἐν Ἀκροπόλει ἁψαμένȣ τȣ̃ πελάνȣ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Διϊπολίων. Vide etiam *Suidam* in Βυφόνια, & Θαύλων, *Heſychium* item *in* Βυφόνια.

§. III.

Qui hæc ſacra peragebat, Βȣ́της appellabatur, auctore *Heſychio*; aut Βυ-

φόν☉, ut *Pausanias in Atticis* tradit, ubi scribit, τὸν Βεφόνον simul bovem occidisse, & confestim abjectâ securi, aufugisse. Verba *Pausaniæ* huc spectantia vide.

§. IV.

Et *eôdem locô* tradit *idem Pausanias*, Athenienses velut interfectore bovis incognitô, securim illam, tanquam ream, in judicium citâsse, inque eam sententiam pronuntiasse. Confer etiam hâc de re *Ælianum var. histor. lib. IIX. cap. III.*

§. V.

Hîc silentiô non est prætereundum, in Atticâ, & Peloponnesô, illum quoque *cædis reum fuisse, qui bovem interfecisset*; erat enim id capitale crimen, teste *Varrone de Re Rustic. lib. II. Cap. V.* Causa autem erat, quòd veteres Athenienses legem sanxerint, nullum mactandum esse bovem, quòd esset socius laboris agriq; culturæ animal. Hinc *Aratus, Poëta Solensis* valdè indignatur Atheniensi-

ensibus, quòd boves laborantes, seu arantes occidissent. Sic enim in *suis Phænomenis* canit:

- - - πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων.

Ad hæc verba *Theon, Scholiastes Arati*, ita: Καὶ εἰς τοῦτο ἱκανῶς μέμφεται αὐτοῖς, ἀρξαμένοις ἐσθίειν ἀροτῆρας βοῦς, τῆς προτέρας γενεᾶς μήπω τοῦτο ἐργαζομένης. Οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ἐφύλαττον τοὺς ἐργάτας βοῦς καθιερεύειν. Διὸ καὶ Ὅμηρός φησι βοῦν ἀδμήτην, ὃν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγον ἀρότας. Ἀσεβὲς γὰρ ἐδόκει τὸν ἀρότην σφάξαι. Πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι ἐγεύσαντο τῶν τοιούτων βοῶν. Consule etiam *Ælianum variæ histor. lib. V. Cap. XIV*.

FESTUM III.

ΔΙΙΠΟ΄ΛΙΑ.

§. I.

Διϊπόλια, vetustissima apud *Athenienses* festivitas in arce *Jovi* τῷ Πολιεῖ, vel, ut alii scribunt, Πολιαίῳ i. *urbis custodi*, agitata; Unde & nomen obtinet. *Hesychius*: Διϊπόλια, ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἀπὸ τοῦ Πολιεῖ Διῒ θύειν, Ἀθη-

Ἀθηναίοις εἰς μνήμην τ̃ πελάνου καὶ τ̃ βοός.
Festum hoc antiquissimum fuisse indè apparet, quia *Aristophanes in Nubibus* res obsoletas nominat Διϊπολιώδη.

§. II.

Peragebatur autem hoc festum *hisce Ceremoniis*: Mensa in arce ænea ponebatur, & in ea libum, seu πλακοῦντιον ἐξ ἄρτου, hoc est, *placenta ex pane*. Circum hanc boves agitabant; Ex quibus, qui in mensâ positam placentam devorâsset, mactabatur. Videatur hâc de re *Porphyrius lib. II.* περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων.

§. III.

Unde illi, *qui boves jugulabant & feriebant*, Βουτύποι, sive, ut alii scribunt, Βουλύποι, nuncupabantur: *qui* verò *circumagebant*, Κεντριάδαι: *qui* denique *mactabant*, Δαιτροί. Videndi *Suidas in* Βουτύπος, *& Hesychius in* Κεντριάδαι, Δαιτροί, & Βουτύπος; Adde etiam Schol. Apollonii.

§. IV.

Sed *quô mense* celebrata Διϊπόλια?

Deci-

Decimâ quartâ mensis Scirrhophorionis, ut ex *Glossographo Comici in Pace* constat, qui sic inquit: Διϊπόλεια, ἑορτὴ Ἀθήνησιν ἐν ᾗ Πολιεῖ Διῒ θύουσι Σκιῤῥοφοριῶνος τετάρτῃ ἐπὶ δέκα. Ἔστι δὲ ἀπομίμημα τῶν πελάνων, καὶ τῶν κατὰ τοὺς βοῦς συμβάντων. Sed Diipolia & Buphonia idem esse festum, testatur *Ælianus var. histor. libr. VIII. cap. III.*

FESTUM IV.

ἙΚΑΤΟΜΦΟ'ΝΙΑ.

§. I.

Ἑκατομφόνια, festum quod *Messenii in Jovis Ithomatæ* honorem apud urbem Ithonem celebrabant, si quando centum hostes prostravissent. Videsis hâc de re *Pausaniam in Messenicis*, & *Fulgentium lib. de Prisco Serm.*

FESTUM V.

§. I.

ΘΑΡΓΗ'ΛΙΑ.

Θαργήλια, & ἡ Θαργηλία, sacra apud *Athenienses Apollini* &

Dianæ

Dianæ, vel, ut alii volunt, *Soli* & *Horis*, *mense Thargelione*, Romanorum Aprili, ut *Gaza* vult, respondente, celebrata. Vide de hoc festo *Etymologum Magnum, Harpocrationem, Suidam, Hesychium, & Interpretem Aristophanis in Equitibus*.

§. II.

Erant autem *duo* Thargeliorum dies, *sextus* & *septimus*. *Sextò* civitatem Athenienses lustrabant, *Dianamque* eodem die natam Delii prædicabant, autore *Diogene Laërtio in vita Socratis*. *Septimò* verò *die* natus erat *Apollo*; unde & vates, & sacerdotes ipsum ἑβδομαγένην, i. *Hebdomagenam*, quasi *Septima-natam* appellabant, testibus *Plutarcho Sympos. lib. VIII. Quæst. I.* & *Diogene Laërtio*.

§. III.

Quod autem ad urbis lustrationem attinet, sciendum est, apud Athenienses in more positum fuisse hôc in festô, & quidem *sextô die mensis Thargelionis* quotannis ἀνθρώπους λί-

αν ἀγεννεῖς καὶ ἀχρήστους, i. *homines viles & contemptos* immolare, illisque tanquam publicis victimis urbem expiare seu lustrare, Superosque ita placare. Atque hi dicebantur φαρμακοὶ, vel Καθάρματα; item Σύμβακχοι, & Κραδησῖται; eaque res Καθαρισμὸς dicebatur.

§. IV.

Erant autem hæc Καθάρματα *duo viri*, extra urbem educti; quorum *unus mares, alter fœminas* expiaret. *Suidas in* φαρμακὸς hac de re ita: Δύο ἄνδρας Ἀθήνησιν ἐξῆγον καθάρσια ἐσομένους τῆς πόλεως, ἐν τοῖς Θαργηλίοις. Ἕνα μὲν, ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν. ἕνα δὲ, ὑπὲρ τῶν γυναικῶν. Quæ totidem verbis *Harpocration in* φαρμακός. At Hesychius in voce φαρμακοὶ refert, non duos viros, sed *virum & fœminā* fuisse; atq; ita singulos suum sexũ expiasse.

§. V.

Alebantur illi publicô sumptu in eam rem, ut docet *Scholiastes Aristophanis ad Equites*, ubi ait: Δημοσίους τοὺς λεγομένους Φαρμακοὺς, οἵπερ καθαίρουσι τὰς πόλεις τῷ ἑαυτῶν φόνῳ. Ἢ τοὺς δημοσίᾳ καὶ

κατὰ

ὑπὸ τ͂ πόλεως τρεφομένυς. ἔτρεφον γάρ τιν[...] Ἀθηναῖοι λίαν ἀγεννεῖς καὶ ἀχρήστυς. Καὶ [...] καιρῷ συμφορᾶς τινὸς ἐπελθύσης τῇ πόλ[ει,] λοιμῦ λέγω ἢ τοιύτυ τινὸς, ἔθυον τύτυς ἕνεκ[α] τ͂ καθαρθῆναι τ͂ μιάσματος, ὓς καὶ ἐπωνόμα[] ζον καθάρματα. Et *idem ad Plutum* [...] scribit ita: Καθάρματα ἐλέγοντο οἱ ἐπὶ κα-θάρσει λιμῦ τινὸς, ἤτινος ἑτέρας νόσυ θυό-μενοι τοῖς θεοῖς. Ubi discimus, *hanc lu-strationem* non in Thargeliis *factam fuisse*, sed *tempore pestis* aut *famis*.

§. VI.

Hanc etiam consvetudinem apud *Romanos* fuisse, docet clarè *idem Scho-liastes ibidem*, his verbis: Τῦτο τὸ ἔθος καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐπεκράτησε.

§. VII.

Ceremoniæ verò *hujus lustrationis* e-rant peculiares, fiebantque hunc in modum: Suspendebantur immolan-dis his hominibus *nigræ* & *albæ caricæ* è collo; *nigræ* erant pro *viris*; *albæ* pro *fœminis*. In manus etiam dabantur *caricæ, caseus*, & *maza*; *septiesq́ue cola-phis, scillis, ficubus agrestibus*, aliisque

per-

ercussi, *igne concremabantur*: Cine-
esque deindè in mare spargebantur;
testibus *Helladio in Chrestomathia lib.*
I. apud Photium in Bibliotheca, Johan-
e Tzetze Chil. V. cap. XXV. & Hesychio
exicographo in voce Κραδησίτης.

§. IIX.

Porrò hæc Καθάρματα ornatiùs ve-
ita extra urbem ad tibiæ cantum,
ujus modulus appellabatur Κραδίης
μος, educebantur. Vide *Suidam*
Καθάραι & *Hesychium in* Κραδίης
μος.

§. IX.

Verùm *Suidas aliique* asserunt, hæc
αθάρματα, quæ etiam Περιψήματα dice-
antur, non igne cremata, sed *in mare*
turbata, ac ita Neptuno immolata
uisse, ut piaculum essent pro populo.
etrusis verò illis in mare, acclama-
atur: Περίψημα ἡμῶν γίνου, i. *esto no-*
rum purgamentum. Verba *Suidæ* ve-
ista sunt: Οὕτως ἐπέλεγον τῷ κατ' ἐνι-
αυτὸν συνέχοντι τῶν κακῶν· Περίψημα ἡμῶν γε-
ου. Ἤτοι σωτηρία, καὶ ἀπολύτρωσις. καὶ οὕτως
ἐνέβα-

ἐνέβαλον τῇ θαλάσσῃ, ὡσανεὶ τῷ Ποσειδῶνι θυσίαν ἀποτιννύντες.

§ X.

Huc quoque respexit *D. Paulus* 1. *Corinth.4.v.13.* ubi scribit: Ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. *Erasmus* sic transtulit: *Veluti excrementa mundi facti sumus, omnium rejectamentum ad hunc usque diem. Beza* verò ita: *Tanquam purgamenta mundi facti sumus, & tanquam omnium ramentum usque adhuc. B. Lutherus* egregiè *Germanicè* vertit: **Wir sind stets/ als ein Fluch der Welt / und ein Feg-Opffer aller Leute.** His verbis innuere vult *D. Paulus*, Apostolos eô locô esse in mundo, ut hujus καθάρματα, vel περικαθάρματα, item περιψήματα illi esse videantur, quæ omnes apud Athenienses contemnere & aversari solebant.

§. XI.

Porrò in hôc festo *fructuum seminumque primitias*, quæ tum è terra provenerant, *circumferebant*, & in oli-

lis coctas Deo τῷ Θαργηλίῳ, qui idem est cum *Sole*, offerebant, choreasque ducebant. Vide hâc de re *Suidam* in Θαργήλια.

§. XII.

Hinc Θάργηλος, olla dicta est, in qua percoquebantur frugum primitiæ, ut refert *Hesychius in suo Lexico*, ubi ita scribit: Θάργηλος χύτρα ἱερῦ ἑψήματος.

FESTUM VI.

ΠΥΑΝΕ'ΨΙΑ.

§. I.

Πυανέψια, & θηλυκῶς ἡ ΠΥΑΝΕΨΙ'Α, Sacra apud *Athenienses* in honorem *Apollinis septimô die mensis Pyanepsionis* agitata, in quibus *fabas* & *legumina* coquebant. Unde & nomen habent ἀπὸ τῶν πυάμων, à *fabis*, quas postea κυάμους dixerunt, & ἕψειν, *coquere*. Vide *Hesychium*, & *Harpocrationem* in Πυανέψια.

§. II.

Autores in nominis appellatione va-

variant. *Suidas* & *Harpocration* ex Lycurgo oſtendunt, partim Πυανοψίαν, partim Πανοψίαν nominari. Verba autem *Suidæ*, & *Harpocrationis* huc ſpectantia conſule.

§. III.

Originem hujus feſti dedit *Theſeus*, qui è Cretâ ſalvus & incolumis reverſus, annonæ reliquias in olla miſcuit, & dein coctas ſociis exhibuit. Vide *Plutarchum* hâc de re *in Theſeo*, *Scholiaſten Ariſtophanis ad Equites*, *Euſtathium ad Iliad*. χ'. & *Suidam in voce* Εἰρεσιώνη.

§. IV.

Non ſolùm autem in his ſacris fabas coquebant, ſed & *ramum oleaginum*, qui Græcè Εἰρεσιώνη appellatur, circumferebant. Erat verò ramus iſte oleaginus lanâ obvolutus, omnigenisque terræ fructibus onuſtus, quem ſupplices apud Græcos olim, quotannis ſtatô tempore in honorem Cereris, vel juxta alios, Apollinis, ante ipſius templi fores, vel ut a-

lii volunt, ante ædium januas ad arcendam famem, ſeu peſtem ex Oraculi præcepto ſtatuebant. Vide hâc de re *Suidam in* Ἐιρεσιώνη, & *Scholiaſten Ariſtophanis ad Equites.*

§. V.

Hæc Ἐιρεσιώνη per totum annum foribus appendebatur, & integra ſervabatur, donec redeunte anno nova reponeretur, ceu nobis refert *Scholiaſtes Ariſtophanis ad Plutum*, ubi ait: Ταύτην δὲ τὴν εἰρεσιώνην πρὸ τῶν οἰκημάτων ἐτίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ καθ' ἔτος αὐτὴν ἤλλαττον.

§. VI.

Porrò *idem Scholiaſtes locô jam citatô* refert, puerum ἀμφιθαλῆ, i.e. *patrimum & matrimum* τὴν Ἐιρεσιώνην geſtâſſe, & inter geſtandum hos ceciniſſe Verſus:

Ἐιρεσιώνη σῦκα φέρει, καὶ πίονας ἄρτους,
Καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀναψήσασθαι,
Καὶ κύλικ' εὔζωρον, ὡς ἂν μεθύουσα καθεύδῃ.

FESTUM VII.
ΣΤΗ'ΝΙΑ.
§. I.

ΣΤήνια, festum *Athenis*, in quo se mutuò scommatis & convitiis perstringebant, begingen ein Zanck-Fest. *Hesychius* perbrevem hujus festi suppeditat descriptionem his verbis: Στήνια ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἐν ᾗ διασκώπτουσι, καὶ λοιδοροῦσι.

§. II.

Inprimis autem hoc festum à fœminis celebrabatur, quæ naturâ ad convitia proclives sunt. *Suidas*: Στήνια, καὶ Σκίρα, ἑορταὶ γυναικῶν. Hinc verbum deductum est στηνιῶσαι, quod est, interprete *Hesychio*, βλασφημῆσαι, λοιδορῆσαι, h. e. *salibus & convitiis incessere*.

FESTUM IIX.
ἙΚΑΤΗ'ΣΙΑ.
§. I.

ΕΚατήσια, maxima & celeberrima apud

pud *Stratonicenses* festivitas, quam *Hecatæ* quotannis agere solebant. *Strabo* ejus mentionem *lib. 14.* faciens ita scribit: ἔστι δ' ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Στρατονικέων ἐν μὲν Λαγίνοις τὸ τῆς Ἑκάτης ἐπιφανέστατον ἱερὸν, πανηγύρεις μεγάλας συνάγον κατ' ἐνιαυτόν.

§. II.

Hanc Deam etiam venerati sunt *Athenienses*, qui illam, tanquam πάντων ἔφορον, καὶ κουροτρόφον, i. *omnium præsidem, & puerorum nutricem* observârunt. Quare *Hecatæa*, seu statuas in Hecatæ honorem ante fores erigebant. *Hesychius*: Ἑκάταια, τὰ πρὸ τῶν θυρῶν Ἑκάτης ἀγάλματα. His etiam verbis *Comicus* suffragatur *in Vespis*, ubi sic inquit:

Κἂν τοῖς προθύροις ἀνοικοδομήσει πᾶς ἀνὴρ
Αὑτῷ δικαστηρίδιον μικρὸν πάνυ,
Ὥσπερ Ἑκάταιον πανταχοῦ πρὸ τῶν θυρῶν.

Ubi *Scholiographus*: Ἑκάταιον ἱερὸν Ἑκάτης· ὡς τῶν Ἀθηναίων πανταχοῦ ἱδρυμένων αὐτὴν, ὡς ἔφορον πάντων, καὶ κουροτρόφον. Quidam legunt Ἑκατεῖον, teste *eôdem Scholiaste*

locô jam citatô. Apud *Suidam* verò invenitur Ἑκάτειον.

§. III.

Hanc Deam in triviis venerabantur, eique ibidem sacrificabant; unde etiam à Latinis *Trivia*, à Græcis Τριοδῖτις dicta est: quod ideò factum, quia in eâ triplex numen adorabant, *Lunam, Dianam, Hecaten.* De qua ita scribit *Virgilius lib.4. Æneid, v.511.*

Tergeminamq; Hecaten, tria virginis ora Dianæ.

Id quoqve *Scholiastes Comici ad Plut.* confirmat his verbis: Τὴν ἐν τριόδοις ἐτίμων τὸ παλαιὸν διὰ τὸ τὴν αὐτὴν Σελήνην, καὶ Ἄρτεμιδα, καὶ Ἑκάτην καλεῖσθαι. Quare φωσφόρος, i. Lucifera appellata est ab *Euripide in Helena:*

Ὦ φωσφόρ' Ἑκάτη, πέμπε φάσματ' εὐμενῆ.

Alii dictam fuisse Triviam putabant, quòd eadem sit Juno, Diana, & Proserpina. Hinc *trivia* huic Deæ erant sacra, ut docet *Interpres Theocriti ad Idyll.2.* ubi ait: Διόπερ τὰς τριόδους ἱερὰς τῆς

Θεῶ

θεῦ νομίζεσθαι. *Sophocles* huic assentiens ita scribit:

- - - καὶ γῆς νάης ἱερὰς τριόδους.

§. IV.

Porrò singulis mensibus in novilunio, *opulenti* apud Athnienses mittebant cœnam vesperi ceu sacrificium Hecatæ in triviis; *Pauperes* autem esurientes eò per noctem convenientes hanc cœnam devorabant, Hecatenque eam comedisse dicebant. Cujus rei meminit *Aristophanes in Pluto*:

- - περὶ τῆς Ἑκάτης ἔξεστιν τοῦτο πυθέσθαι,
εἴτε τὸ πλουτεῖν, εἴτε τὸ πεινῆν βέλτιον. φησὶ
γὰρ αὐτή, τοὺς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας, δεῖπνον
κατὰ μῆνα προσάγειν.

Τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἁρπάζειν πρὶν καταθεῖναι. *Quâ* quidem *locô* in hanc sententiam scribit *Enarrator*: Κατὰ νουμηνίαν οἱ πλούσιοι, δεῖπνον ἑσπέρας, ὡς θυσίαν τῇ Ἑκάτῃ προσάγοντες ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐτίθουν. Οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες, καὶ ἤσθιον αὐτά, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑκάτη ἔφαγεν αὐτά.

§. V.

Sacrificabant autem divites Heca-

tæ *panes*, aliaque edulia, quæ pauperes deinde capiebant, ceu *idem Scholiastes locô citatô* tradit: Ἔθος ἦν ἄρτους καὶ ἄλλα τινα μετὰ μῆνα τιθέναι τῇ Ἑκάτῃ τοὺς πλουσίους. Λαμβάνειν δ' ἐξ αὐτῶν τοὺς πένητας· ἀπὸ τῶν ἱερῶν γὰρ οἱ πτωχοὶ ζῶσιν. Utinam & Christiani ipsi Christo, hoc est, pauperibus, illius vicariis, multas hujusmodi dapes atque epulas apponerent!

§. VI.

Quòd autem Hecatæ in triviis sacrificarent, factum est expiationis ergò, ut *Plutarchus* refert, ita inquiens: χθονίᾳ δὲ δεῖπνον Ἑκάτῃ πεμπόμενος εἰς τριόδους, ἀποτροπαίων, καὶ καθαρσίων ἐπέχει μοῖραν. Huc etiam faciunt verba *Scholiastæ Theocriti ad Idyll.* 2. quæ ita habent: Ἱδρύοντο δὲ τὴν Ἑκάτην ἐν ταῖς τριόδοις, ὅτι ἐπὶ τῶν καθαρμάτων καὶ μιασμάτων ἡ θεός.

§. VII.

Præterea Græci huic etiam Deæ σκύλακας, i. e. *catulos* ad expiandum, (quibus in omnibus ferè piaculis usi fue-

fuerunt pro piaculari hostia) immolabant, illamque rem κυνοθυσίαν, i. *immolationem canum* appellabant. *Aristophanes* ἐν Δαιταλεῦσι apud *Scholiasten Theocriti eodem loco* scribit: Τί δὲ κυνίδιον λεπρὸν, λευκὸν ἐπρίω τῇ θεᾷ εἰς τὰς τριόδους; Hinc lustrare, seu expiare per κύνακα, dicebant, Περισκυλακίζειν; & ipsam lustrationem, seu expiationem, quæ fiebat τῇ τῶν σκυλάκων περιφορᾷ, vocabant Περισκυλακισμὸν, i. *circumcatulationem*. Veteres enim Græci se lustrare, seu expiare solebant, catulo circa corpus ducto.

§. IIX.

At ex *Scholiaste Theocriti*, multoties iam laudato, *loco supra citato* colligere licet, eam ob causam Hecatæ τῇ Χθονίᾳ canes immolatos fuisse, quia ei edulia in triviis apposita abstulerunt. *Ipsius Scholiastæ* verba sunt ista: Διὰ τὸ τοὺς κύνακας ἐκφέρεσθαι δεῖπνα τῇ Ἑκάτῃ. Hinc *Lycophrone* κυνοσφαγὴς θεὰ, i. *canum mactatrix dea* indigitatur.

§. IX.

Eustathius verò istam adducit rationem, quòd Deam illam, τῶν νυκτερινῶν φόβων αἰτίαν εἶναι, i. *nocturnorum terriculamentorum causam* existimarent, & spectrorum, seu phantasmatum, quæ hinc Hecatæa vocabantur, canisque latratu dissolvere & evanescere putabantur. *Tzetzes, Scholiastes Lycophronis* hâc de re in hunc scribit modum: Θύουσι δ' αὐτῇ κύνας, ὥς φησι Σώφρων ἐν μίμοις· ὁ γὰρ κύων βαΰξας λύει τὰ φάσματα.

§. X.

Si locum, in quo canes huic Deæ immolabantur, scire cupis, erat antrum, quod *Zerynthon* appellabatur. *Suidas:* Ζηρύνθιον, καὶ Ζήρυνθον ἄντρον, ἐν ᾧ τὰς κύνας ἔθυον· ἔνθα ἦν τὰ τῶν Κορυβάντων, καὶ τῆς Ἑκάτης μυστήρια.

FESTUM IX.

ΘΕΟΦΑ'ΝΕΙΑ.

§. I.

ΘΕΟΦΑ'ΝΕΙΑ, vel ΘΕΟΦΑ'ΝΙΑ, ut & ἡ ΘΕΟΦΑΝΙ'Α, est, ut *Suidas*

das tradit, ἡ τοῦ Θεοῦ Φανέρωσις, i.e. *Dei apparitio* seu *manifestatio*. Festum erat, quod *eô die* agitabatur, quô Deos hominibus apparuisse putabant. Meminit ejus festi *Pollux lib.1. cap.1.* Videsis etiam de hôc festô *Herodotum lib. I.*

§. II.

Sunt etiam τὰ Θεοφάνεια Servato- nostri γενέθλια, seu πανήγυρις, i.e. *Natalis Christi solemnitas*, quâ primùm CHRISTUS in corpore humano hominibus apparuit, seque conspiciendum illis præbuit. *Gregorius Nazianzenus* de hâc re ita: Θεοφάνεια ἐστ' ἐν γενέθλια, ἡ πανήγυρις χριστοῦ. Confer quoque *Matthæi Dresseri libellum de diebus Festis, pag. mihi 307.*

FESTUM X.

ΠΡΟΣΧΑΙΡΗΤΗΡΙΑ.

§. I.

ΠΡΟΣΧΑΙΡΗΤΗΡΙΑ, festum, quod *eô* agebatur *die*, quô filia

à parentibus in mariti domum transibat, ceu nos docet *Suidas*, cùm inquit: Προχαιρητήρια. ἑορτὴ παρ᾽ Ἀθηναίοις ἀγομένη, ὅτε δοκεῖ ἀπιέναι ἡ κόρη. Eadem verba reperiuntur quoque apud *Harpocrationem*.

§. II.

Æmilius verò *Portus*, *Francisci Porti Cretensis F.* putat, hoc festum *Proserpinæ* abeunti celebratum, eique tunc vale acclamatum fuisse.

DE-

DECAS OCTAVA.

FESTUM PRIMUM.

ΧΕΙΡΟΠΟΝΙ'Α.

§. I.

ΧΕΙΡΟΠΟΝΙ'Α, Dies erat ſeſtus, quem *opifices* celebrabant, eôque ſacra faciebant, ut *Heſychius in ſuo Lexico* tradit, ...um ſcribit: Χειροπονία, ἑορτὴ ἐν ᾗ τεχνῖται ...ύουσιν.

FESTUM II.

ΧΕΛΙΔΟ'ΝΙΑ.

§. I.

ΧΕΛΙΔΟ'ΝΙΑ, Feſtum à *Cleobulo Lindio*, cùm aliquando Lindii num-

morum penuriâ laborarent, institutum, & à *Rhodiis* mense *Boëdromione* agitatum. In hôc festô *pueri*, teste *Hesychio*, χελιδονισταὶ dicti, circumeuntes stipem *hirundini* colligebant; indè res illa χελιδονίζειν appellabatur, docentibus *Athenæo lib. IIX.* & *Eustathio ad Homeri Odyss.* φ′.

§. II.

Inter circumeundum verò, ceu *idem Athenæus locô citatô* refert, cantabant pueri illi hanc cantilenam:

Ἦλθ᾽ ἦλθε χελιδὼν, καλὰς
ὥρας ἄγουσα, καὶ καλοὺς ἐνιαυτούς.
ἐπὶ γαστέρα λευκά, κἀπὶ νῶτα μέλαινα. &c.

FESTUM III.

ΧΑΡΙ′ΣΙΑ.

§. I.

ΧΑΡΙ′ΣΙΑ erant παννυχίδες, i. e. *Sacra nocturna*, seu *pervigilia*, quæ in *Gratiarum* honorem Choreis agitabantur.

bantur. Qui in his sacris diutissimè pervigilabat, ipsi ἔπαθλον erat *placenta*. Vide de hoc festo *Scholiasten Comici*, & *Eustathium ad Homeri Odyss.* ς'.

FESTUM IV.

ΦΩΣΦΟ'ΡΙΑ.

§. I.

ΦΩΣΦΌΡΙΑ, festum τῷ φωσφόρῳ i. e. *Lucifero* agitatum. Mentionem hujus festi facit *Hesychius*: Φωσφόρεια ἑορτή τις. Vide etiam *Plutarchum lib. adversus Coloten*.

FESTUM V.

ὙΔΡΟΦΟ'ΡΙΑ.

§. I.

ὙΔΡΟΦΌΡΙΑ & ὙΔΡΟΦΟΡΙ'Α, festum erat *Athenis* lugubre, in eorum institutum memoriam, qui in diluvio perierunt. *Suidas*: Ὑδροφορεία, ἑορτὴ πένθιμος Ἀθήνησιν, ἐπὶ τοῖς ἐν τῷ κατακλυσμῷ ἀπολομένοις, ὡς Ἀπολλώνιος. Eadem etiam

leguntur apud *Scholiasten Apollonii*, & *Etymologum magnum*.

§. II.

Celebrabantur quoque τὰ Ὑδροφόρια apud *Æginetas*, in quibus certamen *mense Delphinio*, ipsis sic appellato, in *Apollinis* honorem instituebatur, teste *Scholiaste Pindari Nem. Od. V.*

FESTUM VI.

ΦΑΓΗ΄ΣΙΑ.

§. I.

ΦΑΓΗ΄ΣΙΑ, ΦΑΓΗΣΙΠΟ΄ΣΙΑ, (ΦΑΓΗΣΙ΄Α quoque & ΦΑΓΗΠΟΣΙ΄Α ἑνικῶς,) festum, quod *tempore Dionysiorum* in *Bacchi* honorem agitabatur, in quo cibo & potu ad satietatem usque exhilarabantur: Ein Freß- und Sauff-Fest/oder Faßnacht. *Athenæus lib. VII.*

§. II.

Ejusmodi quoq; Phagesia & Phagesiposia, ut de gentilibus nihil dicamus, quotidiè ferè apud Christia-

nos

os aguntur, inquit *Stuckius in Anti-uit. Convival.*

FESTUM VII.
ΠΑΝΙΩ'ΝΙΑ.

§. I.

ΠΑΝΙΩ'ΝΙΑ, festum, quod omnes communiter agitabant *Jones*, ut ανελλήνια omnes Græci; Παμβοιώτια, omnes Bœoti; teste *doctissimo inter-rete Homeri, Eustathio, ad Iliad. β.*

§. II.

Constitutis enim temporibus Jo-es ad *Mycalen* se colligebant omnes, ò locô, quem inde Πανιώνιον vocitare lebant; ibique *Neptuno* τῷ Ἑλικωνίῳ cra faciebant; referente *Herodoto, b. I.*

§. III.

Ritus hujus festi peculiares fue-unt. Nam Jones arbitrabantur se gregiè tum sacrificasse, si inter im-olandum *bos* mugitum edidisset. *rabo lib. IIX.* Τότε γὰρ νομίζουσι καλλιε-

ρεῖν,

ρεῖν περὶ τὴν θυσίαν ταύτην Ἴωνες, ὅταν θυόμενος ὁ ταῦρος μυκήσεται. Huc etiam referenda sunt verba *Eustathii ad Iliad.* ύ. quæ ita habent: φασὶ δὲ τοὺς θύοντας τῷ Ἑλικωνίῳ Ποσειδῶνι δοκεῖν καλλιερεῖν ὅτε ὁ θυόμενος ταῦρος μεγάλα ἐρεύγεται, ὡς χαίροντος τοῦ Ποσειδῶνος τῷ ἤχῳ. i. e. *Ajunt eos, qui Neptuno Heliconio sacrificabant, demum putare tum se litare, si taurus immolandus altè mugiverit, quasi Neptunus voce delectetur.*

FESTUM IIX.

ΣΚΙΕ'ΡΙΑ.

§. I.

ΣΚΙΈΡΙΑ, Polluci verò Σκιερά, erant solemnia, quæ ab *Arcadibus Baccho* in oppido *Alea* celebrabantur. In his *mulieres* sese ex jussu *Oraculi Delphici* mutuò flagellabant, quemadmodum juvenes Spartani nobiles ad aram *Dianæ Orthiæ* in festo τῆς Διαμαστιγώσεως. Vide *Pausaniam in Arcadicis*.

§. II.

§. II.

In hôc etiam festô *Bacchi simula-rum, sub umbraculo desidens*, produce-e moris erat; unde & hoc festum, nomen accepit. *Jul. Pollux in Onomast. lib. VII. cap. XXXIII.*

FESTUM IX.
ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ.

§. I.

Πλυντήρια, festum, quod *Athenienses die XXVI.* mensis *Thargelionis* in *Minervæ* τῆς Ἀγλαύρε, vel Ἀγραύλε honorem agitabant, ut videre est apud *Plutarchum in Alcibiade*, & *Xenophontem lib. I. Histor. Rerum Græc.*

§. II.

Derivatur autem vox πλυντήρια à πλυνέιν, i. *lavare*, quòd in hôc festô ornamenta Minervæ detracta, lavarent, referente *Plutarchô locô citatô*. Hîc obiter notandum, differentiam esse apud Græcos inter πλυνώ, νίπτω, λέω, & κλύζω. Nam πλυνώ propriè *la-*

vo vestes, vel *pannos*: νίπτω *manus* aut *pedes*: λούω *corpus*: & πλύζω, *pocula* vel *vasa*. *Ammonius lib. de Different. Græc. Vocum* ita: Κλύσαι μὲν λέγεται ποτήριον, ἢ ἀγγεῖον· νίψαι δὲ πρόσωπον καὶ πόδα· πλυνῶσαι δὲ ἐσθῆτα· λοῦσαι δὲ σῶμα.

§. III.

Porrò velabant qvoqve hujus Deæ simulacrum, Πραξιεργίδαι sic nuncupati. *Hesychius*: Πραξιεργίδαι, οἱ τὸ ἕδος τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἀθηνᾶς ἀμφιεννῦντες.

§. IV.

Consueverunt etiam in hoc festo solenni pompâ *ficuum* massam gestare, quia Athenienses, utpote indigenæ, post glandes à ficu mansvetioris victus initium fecerunt; ea verò massa dicebatur Ἡγητηρία, vel ἡγητορία. Videantur *Hesychius in suo Lexico*, & *Etymologus Magnus in* ἡγητορία.

§. V.

Dies ille, quô sacra hæc agebãtur, infaustissimus censebatur; nullus enim Atheniensium eô die aliquid serii operari audebat. Quamobrem Alcibiadis

adis in urbem reditus, qui in illum cidebat diem, universæ civitati nestus fore putabatur, docente *Xenoonte lib.1. Rerum Græc.*

FESTUM X.
ΚΑΒΕΙ´ΡΙΑ.
§. I.

αβείρια, & Καβείρων ὄργια, item Κορυβαντικὰ, feriatus dies, quem *Cre- ses*, in urbe *Cnosso* in honorem τῶν ρυβάντων, vel Καβείρων agitabant. En *bolia Græca MSta in* Sophoclis *Ajacem:* ελεῦντο δὲ ἐν μὲν τῇ Νύσῃ Διονυσιακά· ἐν δὲ τῇ ωσσῷ, τῇ ἐν Κρήτῃ, Κορυβαντικά· τῶν Κορυντων τοῦ Διός. Οἱ ἦσαν Δαίμονες υἱοὶ τοῦ Δι

Ubi observa, quòd οἱ Κορύβαντες, ab is etiam Κάβειροι dicti, fuerint *Dæmos*, & quidem *filii Jovis*. *Suidas* verefert, eos fuisse *Rheæ* filios, & Jovis itricios magistrosque, & numero *cem* aut *novem*. *Suidæ* verba ecce a: Ἦσαν δὲ (Κορύβαντες) Διὸς τροφεῖς, καὶ λακες. Τινὲς δὲ αὐτοὺς δέκα φασὶν, ἄλλοι έα. Ἦσαν δὲ τῆς Ῥέας παῖδες· καὶ Κορύβας ὁ αὐτὸς;

αὐτὸς τοῖς Κέρησιν, οἳ ἦσαν τοῦ Διὸς τροφεῖς, καὶ διδάσκαλοι, καὶ τῆς Ῥέας παῖδες.

§. II.

At ex *Etymologici Auctore* colligere est, Corybantes non fuisse Rheæ filios, sed saltem *custodes*, & *Deos Tutelares*, qui Jovem custodiebant, ne eum Saturnus arriperet devoraretque, veluti contigit filiis Rheæ. Verba *Etymologi Magni* ita habent: Κορύβαντες, Δαίμονές τινες οἱ ἐτάχθησαν φυλάσσειν τὸν Δία, κρύβαντές τινες, ἀπὸ τοῦ κρύβειν τὸν Δία, ὅτε κατέπινεν ὁ Κρόνος τὰ ἀπὸ τῆς Ῥέας τέκνα.

§. III.

Idem Auctor tradit, numero *quatuor* fuisse; quorum nomina erant: Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα, Ἀξιόκερσος, Κάσμιλος. Verba ejus sunt ista: Κάβειροι, ὀνόματα Θεῶν τεσσάρων· Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα, Ἀξιόκερσος, Κάσμιλος. Ἀξίερος μὲν οὖν ἐστιν ἡ Δημήτηρ· Ἀξιόκερσα, ἡ Περσεφόνη. Ἀξιόκερσος δὲ, ὁ Ἅδης· καὶ ὁ Κάσμιλος. Ita hic locus aliàs mutilatus restituitur; & reponitur vox Κάσμιλος, quæ excidit.

§. IV.

§. IV.

Sunt qui asserunt, *duos* tantùm fu-
e, *Jovem* scil. & *Bacchum*. *Idem E-*
nologici Auctor in voce Κάβειροι: Οἱ δὲ,
ο εἶ) τὺς Καβείρυς. Πρεσβύτερον μὲν,
ί· νεώτερον δὲ, Διόνυσον. i. *Alii verò di-*
nt, duos esse Cabiros: Seniorem qui-
m, Jovem; Juniorem autem, Bac-
um.

§. V.

Præterea quoque *templum* Cabiris
structum erat, in quod nemini, nisi
cerdoti, patebat accessus; Quò ta-
en Cambysen ingressum, & simu-
cra illic multô risu cavillatum fuis-
, ac deinde concremâsse, testatur
erodotus lib. III. his verbis: Ἐσῆλθε δὲ
ἐς τῶν Καβείρων τὸ ἱρὸν, ἐς τὸ ὀ θεμιτόν ἐστι
ιέναι ἄλλόν γε ἢ τ' ἱρέα. Τῶν δὲ τἀγάλματα
ἐνέπρησε, πολλὰ κατασκώψας.

§. VI.

Celebrabant etiam Καβείρια *Thebani*,
ste *Pausania in Messenic.* Et noctur-
ô tempore *Samothraces*, apud quos
neri in his sacris initiati, contra tem-
pesta-

pestates maris, aliaque pericula tuti credebantur esse. Vide *Ciceronem lib.1.de Nat. Deorum, Scholiasten Aristophanis ad Pacem*, & *Scholiasten Apollonii libr.1.*

§. VII.

Initiandos verò in solio collocare receptum erat, choreas circumagitãtibus mystis; eaque res Θρονισμὸς, aut Θρόνωσις appellabatur, referente *Dione Chrysostomo Orat.XII.* & *Hesychio, Lexicographo.*

§. IIX.

Initiati deinde ventrem fasciâ purpureâ circumligaverunt, caputque τῷ θαλλῷ τῆς ἐλαίας, i. *oleæ germine* coronaverunt. Consule *Interpretem Græcum Apollonii locô supra citatô*, & *Proclum in Platonem de Republ.*

§. IX

Qui cædem aliquam fecerat, ad hæc sacra perfugiebat, ut à sacerdote, qui Græcè Κοίης, sive Κόης nuncupabatur, expiaretur, teste *Hesychio in voce* Κοίης.

DE

DECAS NONA.

FESTUM I.

ΛΑΜΠΑΔΗ-ΦΟ΄ΡΙΑ.

§. I.

Λαμπαδηδρομία, vel Λαμπαδοῦχος ἀγὼν, item Λαμπαδηφορεία, & Λαμπαδηφόρια, festum, & certamen, quod *Athenienses* quotannis in *Ceramico* extra urbem circa noctem in honorem *Minervæ, Vulcanique*, & *Promethei* agitabant. *Scholiastes Aristophanis ad Ranas*: Λαμπαδηδρομίαι γίνονται τρεῖς ἐν τῷ Κεραμεικῷ Ἀθηνᾶς, Ἡφαίςου, Προμηθέως. Quæ totidem quoque verbis *Etymologici Auctor in voce* Κεραμεικός. Confer & *Suidam in* Κεραμεικός.

§. II.

In hoc certamine Cursores, Λαμπαδηφόροι, seu Πυρσοφόροι dicti, accensis

ſis facibus currebant, ut videre eſt ex verbis *Heſychii in voce* Πυρσοφόρος, quæ ita habent: Σημαίνει (πυρσοφόρος) ἢ τὸν λαμπαδηφόρον.

§. III.

Fuerunt verò *tria* certaminum genera, in quibus moris erat Λαμπαδηφορεῖν, i. *lampades* vel *faces ferre*; nempè, Παναθήναια, Ἡφαίστεια, καὶ Προμήθεια. *Suidas in* Λαμπάς: τρεῖς ἄγουσιν ἑορτὰς Ἀθηναῖοι λαμπάδος· Παναθηναίοις, Ἡφαιστείοις, καὶ Προμηθείοις. Eadem etiam verba habes apud *Harpocrationem in* Λαμπάς. Vide & *Interpretem Græcum Ariſtophanis locô citatô.*

§. IV.

Peragebantur autem illa certamina in Ceramico extra urbem, ceu diximus, ibidemque *turris* quædam alta erat, ex qua certaturis accenſæ lampades datô ſignô demittebantur. *Suidas in* Κεραμεικὸς de hâc re ita ſcribit: Κεραμεικὸς, τόπος τῆς Ἀττικῆς ὑψηλὸς, ὅπου ἐπετέλουν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἔτος λαμπαδοῦχον ἀγῶνα. ὑπάρχει δὲ ἐκεῖσε ὑψηλὸν πύργον

ἐφ'

' ὃν συμβουλεύει αὐτὸν ἀναβάντα, θεωρεῖν ὑ λαμπάδα, καὶ ὅταν ἀφιῶσιν, ἀφεῖναι τὸν κάτω. Eadem ferè verba habet ymologus *Magnus in* Κεραμεικός. Con- r & *ſæpè laudatum Scholiographum A- ſtophanis citato loco.*

§. V.

Incipiebant verò οἱ Πυρφόροι cur- m ſuum lampadarium à *Promethei â*, quæ in Academia erat, & in ur- m currebant; ceu nos docet *Pau- nias in Atticis*, ubi ſic inquit: Ἐν Ἀκα- μίᾳ δέ, ἐστι Προμηθέως βωμός· καὶ θέουσιν ' αὐτοῦ, ἐς τὴν πόλιν ἔχοντες καιομένας μπάδας.

§. VI.

Præterea inter currendum alter al- ri facem accenſam, quæ exinde ab *iſtotele lib.V. cap.IV. Phyſic.* ἡ λαμπὰς διαδοχῆς dicitur, tradebat; &, apud uem fax exſtingvebatur, ille victo- i excidebat. Vide *Pſellum in Phyſ. iſtotelis citato jam loco*, & *Interpretem terem Perſii ad Satyr. VI.*

§. VII.

Puto ab hoc certamine lanpadario originem traxisse *lusum* istum, quem nos *Germani* interdum ludimus, cùm alter alteri lignum exiguum candens tradendo dicit:

Stirbt der Fuchß/so gielts dem Balg/
Lebt er lang/so wird er alt.

Nam in hoc lusu similiter is, cui lignum candens, seu faculam ardentem exstingvi contingit, victoriâ excidit, proximoque suo aut osculum dare, aut pignus aliquod exhibere tenetur.

§. IIX.

Cùm verò, ne nimiô cursu facem extingverent, tardiùs segniusque aliquando cucurrerint, propterea sese mutuô, movendi risus causâ planis feriebant manibus, quæ verbera inde Κεραμεικαὶ πληγαὶ appellabantur, teste *Hesychio*. Imprimis autem verberabant ventrem, latera, ilia & nates, ut videre est apud *Aristophanem in Ranis*,

, & *ejus ad illum locum Scholiasten.*

§. IX.

Victor, dictus Λαμπαδηφόρος, teste *[H]ychio*, ille erat, qui facem ardentem destinatam pertulerat metam. [Cu]i autem fax extincta fuerat, ille [cu]m infamiâ à cursu cessans victo[ria]m successori concedebat; eâdem [rat]ione ille tertio: quod si verò nulli [ar]dentem facem ad destinatum lo[cu]m perferre contigerit, in medio [pa]lma relinquebatur. Confer hâc [de] re *Pausaniam in Atticis* differen[tia]m.

§. X.

Præsides hujus certaminis erant ὁ [Βα]σιλεὺς sic dictus, & οἱ Ἐπιμεληταί. Vi[d]esis *Jul. Polluc. Onomast. lib. IIX. cap.* [I]X.

§. XI.

Moris etiam erat apud Græcos, in [n]uptiis Λαμπαδηφορεῖν, i. e. *faces ferre*; [u]t commemorat *Etymologici Autor in [v]oce* Δαὴρ, ubi ait: Ἐν τοῖς γάμοις ἔθος [ἐσ]τὶ λαμπαδηφορεῖν.

§. XII.

Vulcanus autem in nuptiis Δᾳδοῦχος, sive Λαμπαδηφόρος, i. e. *Facifer* esse credebatur; sicuti *Euripides in Troadib.* his indicat verbis: Ἥφαιστε δᾳδουχεῖς μὲν ἐν γάμοις βροτῶν.

FESTUM II.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ.

§. I.

Προμήθεια, festum, quod *Graeci Prometheo* celebrabant, autore *Xenophonte de Rep. Athen.* In hôc festô erat quoque Λαμπαδηδρομία, i. e. *cursus lampadarius*. *Etymologus magnus in* Κεραμεικός: Γίνονται δὲ τρεῖς λαμπαδηδρομίαι ἐν Κεραμεικῷ, Ἀθηνᾶς, Ἡφαίστου, Προμηθέως. Consule etiam *Suidam in* Λαμπάδος, *Scholiasten Comici ad Ranas, & Harpocrationem in* Λαμπάς. Atque hinc Prometheus δᾳδοῦχος ab *Apollonio Atheniensi apud Philostratum* dicitur.

§. II.

Colebatur autem Prometheus in Academia, ubi ejus simulacrum, & fa-

fanum, araque erat, ut testantur *Sophoclis Interpres Oed. Col.* & *Pausanias in Atticis.*

FESTUM III.
ΛΑΜΠΤΗ'ΡΙΑ.

ΛΑΜΠΤΗ'ΡΙΑ, Sacra erant, quæ *Pellenenses* in *Achaja* in *Bacchi* τȣ̃ Λαμπτῆρος honorem agitabant. In his sacris nocturnis temporibus solebant faces in templum inferre, *vinique* crateres per universam urbem disponere, referente *Pausania in Achaic.*

FESTUM IV.
ἩΦΑΙΣΤΕΙΑ.

§. I.

Ἡφαίστεια, latinè VULCANALIA, *Vulcano* erant sacra, in quibus etiam certamen erat lampadarium. Adi *Lampadephoria.*

FESTUM V.
ΝΟΥΜΗ'ΝΙΑ.

§. I.

NOYMHNIA, & NOYMHNI'A, item NEOMHNI'A, Dierum festorum erat sacratissimus, quem *Græci omnibus Diis* celebrabant; nonnulli tamen *Apollini*, quòd *lucis auctor* esset, privatim tribuebant; hinc Νεομήνιος cognominatus. Videsis *Didymum, Interpretem Græcum Homeri ad Odyss. Υ. Plutarchum de ære alieno vitando*, & *Suidam*.

§. II.

Est & Νουμηνία, sive Νεομηνία, *novilunium, prima dies lunæ*, sive *mensis*. *Hesychius*: Νεομηνία, ἡ πρώτη τῆς σελήνης ἡμέρα. Et *Suidas in* Νουμηνία: Νουμηνία, ἡ τοῦ μηνὸς ἀρχή. In hôc die, quod obiter observandum est, servi vendebantnr, & duces designabantur apud Athenienses. Idem *Suidas in* Νουμηνία: Ἐν ταῖς Νουμηνίαις δὲ οἱ δοῦλοι ἐπωλοῦντο, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐχειροτονοῦντο παρ' Ἀθηναίοις.

§. III.

Ascendere tunc in arcem, ibidemque vota sacraque facere solebant, ut

totô

totô illô mense faustum bonumque esset urbi. Consule *Demosthenem Orat. 1. in Aristogitonem, Suidam,* & *Etymologum magnum in* Ἐπιμήνια, & *Libanium Orat. IIX.*

§. IV.

Sacra illa, quæ tum faciebant, ἐπιμήνια dicebantur. *Harpocration:* Ἐπιμήνια, τὰ καθ' ἕκαστον μῆνα θυόμενα. Quæ totidem verbis repræsentant *Suidas* & *Etymologici Auctor* in Ἐπιμήνια. Et Sacrificuli, ἐπιμήνιοι, & Ἀγερμόνες appellabantur. Vide *Hesychium in* ἐπιμήνιοι, *&* ἀγερμόνα.

§. V.

Sacrificium autem illud, erat ex *melle* præparata *placenta*, quam in hôc festô *serpenti* τῷ οἰκουρῷ, quòd in arce in Erechthei fano simulacrum Minervæ τῆς Πολιάδος custodivisse crederetur, offerebant. Consule *Hesychium in* οἰκουρὸν ὄφιν, *Herodotum lib. IIX. & Plutarch. in Themistocle.*

§. VI.

Panes etiam tunc, qui Νεμήνιοι nuncupa-

οὓς καταλέγει Ἀπολλωφάνης ἐν Κρησίν. Hinc ara illa Ἀγνώστου Θεοῦ, i. e. *Ignoti Dei*, cujus *D. Lucas Act. XVII. v. 23.* meminit his verbis: Εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· Ἀγνώστῳ Θεῷ.

§. III.

Pausanias tamen tradit, *Pellenenses* in *Achaja* Θεοξένια *Apollini* τῷ Θεοξενίῳ agitâsse. Verba ejus *in Achaicis* sunt hæc: Ἔστι καὶ Ἀπόλλωνος Θεοξενίου Πελληνεῦσιν ἱερόν· τὸ δὲ ἄγαλμα χαλκοῦ πεποίηται, καὶ ἀγῶνα ἐπιτελοῦσι Θεοξένια τῷ Ἀπόλλωνι.

§. IV.

Scholiastes verò *Pindari ad Od. IX. Olymp.* refert, Pellenenses hæc sacra *Apollini* & *Mercurio* celebrâsse. Verba Græca *hujus Scholiastæ* sunt isthæc: Ἄγεται δὲ Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος ἑορτὴ, Θεοξένια καλουμένη.

§. V.

Qui in his Theoxeniis victor erat, præmii locô ferebat *chlanam vestem*. *Scholiographus Pindari ad Od. 13.* hâc de re ita: Ἡ Πελλήνη, τῆς Ἀχαΐας πόλις, ὅπου τὰ Θεοξένια, (ita legendum, non

φιλοξένια) καὶ αἱ χλαῖναι δίδονται. Et Idem ibidem rursus ait: Ἡ Πελλήνη, πόλις ἐστὶν αὕτη τῆς Ἀχαΐας, ἔνθα ἐτελεῖτο τὰ Θεοξένια, καὶ τὰ Ἕρμαια. Τὸ δὲ ἆθλον ἦν χλαῖνα. *At Pausanias locô citatô* refert, præmium victoriæ fuisse ἀργύρεον, i. *argentum.* Verba ejus sunt hæc: Τιθέντες ἀργύρεον ἆθλα τῆς νίκης.

FESTUM VII.

ΕΣΤΙΑΙΑ.

§. I.

ΕΣΤΙΑΙΑ, latinè VESTALIA, Sacra erant *Vestæ*, in quibus ei primitias sacrificabant. Vide *Hesychium in Lexico*; Item *Diogenianum*, & *Apostolium in Proverb.*

§. II.

In his sacris, ex Vestæ sacrificiis, quæ Ἑστίαι dicebantur, nec quicquam alteri dare, neque efferre licebat; ut tradit *Hesychius*: Ἑστίαι, θυόμεναι ἦσάν τινες θυσίαι, ἀφ' ὧν οὐκ οἷόν τε ἦν μεταδοῦναι, ἢ ἐξενεγκεῖν.

FE-

FESTUM IIX.
ἘΦΕ'ΣΕΙΑ.

§. I.

Ἐφέσεια, vel ἐφέσια, festum in honorem *Dianæ* apud *Ephesios* à *viris* & *virginibus* summâ cum hilaritate, & temulentiâ, pleno per totam noctem foro celebratum. *Mulieribus* autem *ingenuis* ad hujus Deæ templum accedere non permissum erat; Si quæ ingrederetur, illa crimen morte luebat; *Ancillis* verò dominum apud hanc Deam accusare volentibus aditus patebat; Testibus *Pausania in Messeniacis*, & *Achille Tatio, libr. VI. & VII.*

§. II.

Porrò in nemore, quod retrò templum, *antrum* erat, ad quod *virginibus* tantùm aditus patebat, exclusis mulieribus; ut *Achilles Tatius* refert *lib. IIX.*

§. III.

Illi, qui sacra hæc curabant, ἐσσῆνες

nuncupabantur. *Pausanias in Arcadicis.*

§. IV.

Qui verò sacris illis præerant, Ἀκεσ-τῶται dicebantur. *Hesychius in Lexico suo.*

FESTUM IX.
ἩΡΑ'ΚΛΕΙΑ.

§. I.

Ἡράκλεια, festum in *Herculis* honorem à variis Græciæ populis, nempè ab *Atheniensibus, Diomensibus,* & *Melitensibus in Attica, Thisbitis* in Bœotia, *Thebanis, Sicyoniis, Ambraciotis, Lindiis,* & *Cois,* actum.

§. II.

Athenienses singulis agitabant *quinquenniis;* ut videre est apud *Jul. Pollucem Onomast. lib. IIX. cap. IX.*

§. III.

Celebrabant etiam hæc sacra *Diomenses,* Atticæ populus; Id quod nos docet *Aristophanes in Ranis.* Illic enim

nim Herculi *templum* exſtructum fuiſſe, refert *Athenæus lib. VI.*

§. IV.

Præterea quoque feſtivitas hæc in Attica à *Melitenſibus*, apud quos Hercules Ἀλεξίκακος, &, quia ſacra *pomis* ei facta, Μήλων cognominatus, religiosè obſervabatur. Vide *Heſychium in Lexico.*

§. V.

Agitabant etiam, (teſte *Pauſaniâ in Bœoticis*,) *Thisbitæ* in Bœotia; Et *Thebani*, qui Ἰολάϊα etiam illud feſtum nominabant; ut autor eſt *Scholiaſtes Pindari Olymp. Od. VII. Ritus* autem hujus feſti apud Thebanos commemorat prolixis verbis *Pollux lib. 1. cap. 1. Onomaſt.*

§. VI.

Eô etiam feſtô Thebanorum poſt Sacrificium *duplex* agebatur *certamen*. *Primâ die* erat certamen πένταθλον & *ſequeſtre*: *Poſteriore* verò, *Gymnicum*. *Gloſſographus Pindari Iſthm.* ita: Μετὰ θυσίαν τῇ ἑξῆς ἡμέραις δύο ὁ ἀγὼν τῶν Ἡρα-

κλειὼν συντελεῖται. Τῇ μὲν προτέρᾳ πένταθλος καὶ ἱππικός. Τῇ δὲ ἐρχομένῃ, γυμνικός.

§. VII.

Qui in hôc duplice certamine *victor* evaserat, *coronâ myrteâ*, quæ mortuorum erat corona, exornabatur. *Idem Interpres ibidem*: Ἐν ᾧ ἀγῶνι στεφανωθεὶς τοῖς μύρτοις ὁ νικηφόρος, διπλῆν νίκην ἔχει. Et mox ait: Μυρσίνης στεφάνοις ἐν Θήβαις στεφανοῦνται οἱ νικῶντες τὰ Ἰόλαα. Μυρσίνῃ γὰρ στεφανοῦνται διὰ τὸ εἶναι τῶν νεκρῶν στέφος.

§. IIX.

Erat etiam in hôc certamine victoriæ præmium τρίπους χαλκοῦς, i. *tripus æreus*, ut *idem Scholiastes Olymp.* tradit: Τὰ Ἡράκλεια, καὶ Ἰόλαα ἐτελεῖτο ἐν ταῖς Θήβαις. Ἐδίδοτο δὲ τῷ νικήσαντι τρίπους χαλκοῦς.

§. IX.

Porrò *Stadium*, seu *Gymnasium*, Ἰολάειον dictum, in quo tunc certabant, erigebatur juxta *Amphitryonis*, Herculis patris monumentum, & Cenotaphium *Jolai*; Ipsius enim verum monumen-

numentum erat in insula Sardinia; ceu *idem Hypomnematistes Nemeor.* refert, cùm inquit: Διὸ αὐτὸ τὸ στάδιον καὶ γυμνάσιον ἐστὶ Ἰολάειον. Et rursus ibidem: Τὸν ἀγῶνα οὖν τῶν Ἡρακλείων φησὶν ἐν τῷ τοῦ Ἰολάου γυμνασίῳ διακεῖσθαι παρὰ τὸ τοῦ Ἀμφιτρύωνος μνῆμα. Ἔνθα φησὶ καὶ τὸν Ἰόλαον κεκενοταφῆσθαι. Τὸ γὰρ κατ' ἀλήθειαν αὐτοῦ μνῆμα, ἐν Σαρδοῖ ἐστι.

§ X.

In his quoque Sacris Thebani *sepulchrum Amphitryonis coronis* ex variis floribus contextis condecorârunt in gratiam honoremqve urbis *Æginæ*. Erant enim *Ægina* & *Thebæ* sorores. *Idem Scholiographus locô citatô*: Τὴν ἐν ταῖς Θήβαις τῶν Ἰολαείων καλουμένων. Διότι δὴ παρὰ τὸν τοῦ Ἀμφιτρύωνος τάφον οἱ Θηβαῖοι σὺν πολλῇ προθυμίᾳ καὶ βουλήσει τοῖς τῶν στεφάνων ἄνθεσιν ἐκόσμουν, εἰς χάριν καὶ τιμὴν τῆς Αἰγίνης. Αἴγινα γὰρ καὶ Θῆβαι ἀδελφαί.

§. XI.

Sicyonii biduo celebrabant, & *primum* diem Ὀνομάταν, *posteriorem* Ἡράκλειαν

κλειαν nominabant; teste *Pausania in Corinthiacis.*

§. XII.

Etiam *Lindii* per maledicta & exsecrationes agitabant, eaque pro violatis habebant, si quando inter solemnes ritus vel imprudenti alicui exciderit bonum verbum, referente *Lactantio lib.1.cap.XIX.*

§. XIII.

Celebrabatur quoque hoc festum apud *Coos*, ubi Sacerdos, qui sacra faciebat, *mitrâ* erat coronatus, *vesteq́; muliebri* indutus; autore *Plutarcho in Quæst.Græc.*

FESTUM X.
Ε'ΦΗ'ΒΙΑ.

§. I.

Ἐφήβια, dies festus, quô *Atheniensium*, &, propter Hippocratis honorem, *Coorum* quoque filii ingenui, cùm annum ætatis decimum sextum implevissent, in *Ephebos* referebantur, *laurusq́;* tunc *bifida* & *coronata*, Κορυθάλη, vel

, vel Κορηθάλία appellata, præ foribus
dium statuebatur. Vide *Etymologici Auctorem*, & *Hesychium in* Κορυθαλία.

§. II.

Porrò libationem ex mensura *vini* factam, οἰνιστηρίαν dictam, Herculi offerebant, cujus partem reliquam ebibendam illis dabant, qui in unum convenicbant; *comam* item tondebant, quam Delphos abeuntes *Apollini* dedicabant; Testibus *Athenæo lib. XI. Plutarcho in vita Thesei*, & *Hesychio in* Οἰνιστηρία.

§. III.

Illi autem jam inter Ephebos adsciti, appellabantur Ἐφηβεύειν, ut *Hesychius locô jam citatô* his innuit verbis; Ἀθλοῦσιν οἱ μέλλοντες ἐφηβεύειν.

§. IV.

Habebant quoque οἱ ἐφηβεύοντες proprium *Gymnasium*, in quo exercebantur, illudque Ἐφηβεῖον nuncupabant. Videantur *Vitruvius lib. V. cap. XI.* & *Theo-*

Theophrastus in Ethic. Charact. περὶ ἀρεσκείας.

§. V.

Hujus Gymnasii *præfectus*, qui *in annum* constituebatur, appellabatur Ἐφήβαρχος. *Arrianus in Epictet. lib. III. cap. VII.*

§. VI.

Ephebis etiam istis *famulus*, Παιδαλέωρ dictus, erat; & *theatrum*, quod Ἐφηβικὸν nominabatur, è quo Ephebi spectabant, docente *Hesychio in suo Lexico.*

§. VII.

Hæc autem Ephebia *annum* durâsse *unum*, nullique eô tempore peregrè ire licuisse, tradit *Artemidorus Onirocrit. lib. 1. cap. LVI.*

DECAS DECIMA.

FESTUM PRIMUM.

Σικε-

ΣΙΚΕΛΩΝ ΕΟΡΤΗ.

§. I.

ΣΙΚΕΛΩ͂Ν ἙΟΡΤΗ', Festum erat apud *Siculos*, ubi & *certamen* instituebatur, in quo Ephebi *scillis* se verberabant; victores præmium à Gymnasiarchis *aurum* auferebant, teste *Schol. Theocriti ad Idyll. VII.*

FESTUM II.

ἘΞΙΤΗ'ΡΙΑ.

§. I.

ἘΞΙΤΗ'ΡΙΑ, Sacra erant apud *Græcos*, in quibus *duces*, qui aliquâ religione tenebantur, copias educturi, atque ita bellum suscepturi pro exercitus salute vota nuncupabant, Deosque invocabant pro felici ad militandum & pugnandum successu; teste *Plutarcho* περὶ Δεισιδαιμονίας. *Et Scholiastes Euripidis in Oresten ait:* Εἰώθασιν οἱ βασιλεῖς εἰς πόλεμον μέλλοντες ἐξιέναι, θύειν τοῖς θεοῖς i.e. *Reges profecturi in bellum, consueverunt antea sacra facere.* §. II.

§. II.

Hæc autem vota Ἐξιτηρίους, sive Ἐφοδίους εὐχὰς appellabant; Sic enim *Etymologici auctor*: Ἐξιτηρίους εὐχὰς, Ἐφοδίους, τοῖς πρὸς ἔξοδον ἔχουσιν, ἢ πρὸς θάνατον. i. e. Ἐξιτηρίους εὐχὰς *appellant Preces quæ fiunt ab iis, qui ad aliquam expeditionem exeunt & proficiscuntur, aut ad mortem*. Eadem ferè verba habet etiam *Suidas*. Hæc sacra seu vota ante bellum vocabantur etiam ab *Euripide* σφάγια πρὸ δορός.

§. III.

Sacrificabant etiam in hôc festô, idque θύειν τὰ ἐξιτήρια nuncupabant; *Suidas* hâc de re sic ait: ἐξιτήρια καὶ ἐξαγγέλια κατὰ Ῥωμαίους, τὰ ὑπὲρ τῆς ἐξόδου παρεχόμενα. i. ἐξιτήρια & ἐξαγγέλια *secundum Romanos sunt ea, quæ propter expeditionem, militibus ex patria ad militiam exeuntibus præbentur*. Ubi obiter nota, ἐξαγγέλια propriè sacra fuisse, quæ *Legati* olim faciebant.

§. IV.

Sed ἐξιτήρια non duntaxat denotant

nt vota & ſacra, quæ duces olim, o militum ſalute, antequam ad bel- m exirent, faciebant; Verùm etiam ta ſacraqve, quæ privati homines quò *iter capeſſentes* & peregrè eun- s nuncupabant; ut ſatis conſtat ex *tatis Suidæ*, & *Etymologi Magni* verbis.

FESTUM III.
ΕΠΙΝΙ'ΚΙΑ.

§. I.

Ἐπινίκια, quæ & Ἐκβατήρια, & apud *Plutarchum* ἐπινίκιος ἑορτὴ, feſtum rat, quod *poſt victoriam* partam age- ant. Sacra tunc quoque faciebant, dque τὰ ἐπινίκια θύειν nominabant. *Dionyſius Halicarnaſſeus Rom. Antiquit. ibr. III.*

§. II.

Convivium tunc etiam ſummâ cum lætitiâ agitabant, referente *Po- lyæno Libr. V.* Et hoc τὰ ἐπινίκια ἑςιᾶν appellabant, ut teſtatur *Demoſthenes.*

§. III.

Sacrificia autem, quæ hôc feſtô of- fere-

ferebantur, θυσίαι ἐπινίκιοι dicebantur, autore *Heliodoro libr. IX.* Et *choreæ* quoqve agitabantur; *paaneség*, cantabantur; uti docet *Eustathius lib. X. de Amoribus Ismeniæ.*

FESTUM IV.

NEMÉΣΕΙΑ.

§. I.

Νέμεσις, *Dea justitiæ* esse credebatur, suum cuique tribuens; inde ἀπὸ τοῦ ἑκάστῳ διανεμήσεως, i. *quòd cuiq; suum*, sive sit bonum, sive malum, *distribuat*, dicta, teste *Aristotele lib. de mundo.* In hujus Deæ honorem celebrabant olim τὰ Νεμέσια, in quibus *vitâ defunctis* justa solvebant; nam Νέμεσιν mortuis esse præpositam, & vitâ functis æqua meritis præmia rependi statuebant. *Suidas*, de hoc festo ita scribit: Νεμέσεια, ἑορτή τις Νεμέσεως, καθ' ἣν τοῖς κατοιχομένοις ἐπετέλουν τὰ νομιζόμενα. Νεμέσεια οὖν, ἡ ἐπὶ τοῖς νεκροῖς γινομένη πανήγυρις, ἐπεὶ ἡ Νέμεσις ἐπὶ τῶν νεκρῶν τέτακται. Eadem quoque verba sunt apud *Harpocrationem.*

Δια-

FESTUM V.
ΔΙΑΜΑΣΤΙ΄ΓΩΣΙΣ.

§. I.

ΔΙΑΜΑΣΤΙ΄ΓΩΣΙΣ, Latinè FLAGELLATIO, feſtum erat, quod à *Spartanis Dianæ quotannis* agitabatur. In hoc *adoleſcentes* Spartani *nobiles* ante aram Dianæ τῆς ὀρθίας, adſtantibus parentibus& propinquis adhortantibusque, ut perſeverent, & patienter fortiterque hocce certamen ſuſtineant, mutuò ſeſe flagellabant per totum diem. Unde & nomen accepit παρὰ τὸ διαμαστιγοῦν, *à flagellando. Plutarchus in Lacon. Inſtitut.* & *Tertullianus ad Martyres, cap.IV.*

§. II.

Certabant autem non ſolùm adoleſcentes nobiles, ſed & *ſervi*; quique *victor* evaſiſſet præmium ab Athlothetis *coronam* habebat; ut Auctor eſt *Themiſtius in Oration. quæ* Βασανιστὰς, *aut* Φιλόσοφος *inſcribitur.*

§. III.

Aram illam, ad quam hæc Διαμαστί-

γωσις

γωσις peragebatur, ſanguine perfundebant. Hinc eſt, quod *Gregorius Nazianzenus Orat.* εἰς τὰ ἅγια Φῶτα, *ſanguinem ad hanc aram fuſum*, ἐπιβώμιον αἷμα appellabat. Illi autem, *qui certabant ad aram*, vocabantur Βωμονεῖκαι, teſte *Lutatio ad Theb. IIX.*

§. IV.

Certârunt verò hi adoleſcentes in hunc finem, ut virtutis ſuæ militaris, magnitudinisq; animi ſpecimen exhiberent, & vulneribus perferendis ſeipſos aſſvefacerent, vulneraque in bellis accepta contemnerent; autore *Niceta in Commentario in Orationem jam citatam Nazianzeni.*

§. V.

Cùm autem ita ſeſe mutuò flagellâſſent, ἱέρεια, i. e. *ſacerdos*, quæ his ſacris præerat, *ſimulacrum Dianæ* præferebat, flagellantesque, ſi Epheborum formæ & nobilitati peperciſſent, accuſabat. Vide hâc de re plura apud *Pauſaniam in Laconicis.*

§. VI.

§. VI.

Quamvis autem hi pueri acerrimè
.gris cæderentur, adeò, ut multus
aram Dianæ orthiæ defluxerit ſan-
.is, non tamen exclamabant, neq;
iam ingemiſcebant. *Cicero Tuſcul.*
Pueri Spartiatæ non ingemiſcunt verbe-
.m dolore laniati.

§. VII.

Porrò malebant in certamine iſtô
. conſpectu ſuorum parentum &
.nſanguineorum minantium, ſi
.erberibus ceſſiſſent, cadere, quàm
.rpiter cedere. Conſule verba *Lu-*
.ani de Gymn. huc pertinentia.

§. IIX.

Qui autem ceciderant, *publicô ſplen-*
.idoque funere, & *capite coronatô* effe-
.bantur, teſte *Statio Theb. IV.* Ipſis-
.ue inſuper honoris ergò ſtatuæ eri-
.ebantur, teſtibus *Luciano de Gymn.* &
.unapio in Juliano.

FESTUM VI.

ΔΙΑ΄ΣΙΑ.

 §. I.

§. I.

ΔΙΆΣΙΑ, vel ΔΙΑΣΙΆ, JOVIALIA, sacra erant, quæ in *Jovis* honorem *Athenis die XIX. mensis Munychionis*, ubi pompa in equis ducebatur, agebantur. Meminit istorum sacrorum *Aristophanes in Nebul.* ubi ait: Ἀτεχνῶς ἔπαθον τουτί ποτε Διασίοις. *Etymologicographus* ita: Διασία, ἑορτὴ ἐπιτελουμένη Ἀθήνησι τῷ Διΐ. Videsis quoque *Plutarchum in Phocione.*

§. II.

Emebantur tunc liberis à parentibus *munuscula*, ceu patet ex verbis *Aristophanis locô citatô*, ubi verba sic habent:

Ὃν πρῶτον ὀβολὸν ἔλαβον ἡλιαστικὸν,
τούτου πριάμην σοι Διασίοις ἁμαξίδα.

FESTUM VII.

ἙΛΕΝΙΑ.

§. I.

ἙΛΈΝΙΑ, festum apud *Lacedæmonios* honori *Helenæ* agitatum. Vide *Hesychium in suo Lexico.*

§. II. Hanc

§. II.

Hanc heroinam colebant tunc in proprio templo juxta Sebrium vicum, prope ſepulchrum Alcmanis, teſte *Pauſania in Laconicis*. Sed hanc feſtivitatem *virgines*, quæ mulo, aut curru ſtoreâ tecto, Græcè κάναθρα, vehebantur, agitabanr, pompamque in templum Helenæ deducebant. *Heſychius in* κάναθρα.

FESTUM IIX.

ἘΛΕΥΘΕ'ΡΙΑ.

§. I.

Ἐλευθέρια, erant ſolemnia libertatis, quæ à *Platæenſibus* in Bœotiâ ſingulis primùm *quinquenniis* in honorem *Jovis* τῦ Ἐλευθερίυ, in quibus etiam fiebat ἀγὼν γυμνικὸς ϛεφανίτης, i.e. *agon gymnicus coronarius*, & curſus armatus, maximis propoſitis præmiis, celebrabantur; teſtibus *Schol. Pind. Olymp. Od. VII. Strabone lib.IX.* ubi agit de Eleutheriis, & *Pauſania in Bœotic.*

§. II.

Paulò post iidem Platæenses *singulis annis die XVI. mensis Mæmacterionis* agebant, ubi primâ luce *pompam*, quam antecedebat *tubicen classicum canens*, educebant, & *plaustra myrtô* & *coronamentis plena*, unà cum *tauro nigro* sequebantur. *Pueri ingenui* in amphoris *inum vinferium* & *lac*, hydrias item *olei* & *unguenti* plenas portabant. Illos omnes *archon* Platæensis *puniceô sagô amictus comitabatur*, ac cum *hydriâ* & *gladiô*, quem manu tenebat, per urbem mediam ad Heroum monumenta cum aliis abibat, ibique taurô immolatô, Jovem & Mercurium τ̓ χθόνιον rogans, viros illos fortes, qvi pro Græciæ libertate vitam finiverunt, ad cœnam invitabat, iisque craterem vino plenum propinabat. Hîc nulli servo licitum erat ministrare. Hæc omnia *Plutarchus in Aristide* commemorat, quem vide. Consule etiam *Etymologum Magnum in voce* ἐλεύθερος.

§. III.

§. III.

Festum hoc etiam *servi libertate donati* privatim agitabant. *Eustathius de Ismen. lib. X.* Hinc *Toxilus*, servus ille jam manumissus, apud *Plautum in Persâ Act. I, Sc. I.* lætabundus exclamabat:

Basilicè agito Eleutheria.

FESTUM IX.
ἙΛΛΩΤΙΑ.

Ἑλλώτια, & ἑλλωτία, festum, quod *Cretenses in* honorem *Europæ*, Agenoris Phænicum regis filiæ, à Jove raptæ, celebrabant. *Hesychius* in ἑλλωτία, & *Etymologus Magnus*.

§. II.

Vehebant tunc solenni pompâ cum Europæ ossibus *viginti cubitorum amplitudine è myrto contextam coronam*, quæ ἑλλωτὶς dicebatur; ut *Hesychius tradit in Lexico*.

§. III.

Sciendum verò est, τὰ ἑλλώτια *duplicia* fuisse; *hæc Cretenses*, de quibus

jam diximus: *ista* autem *Corinthii Minervæ* τῇ Ἑλλωτίδι agebant. *Etymologici auctor in* Ἑλλωτίς. Huc imprimis faciunt verba *Scholiastæ Pindari ad Od. XIII. Olymp.* quæ hæc sunt: Ἑλλώτια, ἑορτὴ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Κορίνθῳ, ἐν ῇ καὶ ὁ ἀγὼν τελεῖται ὁ καλούμενος λαμπαδοδρομικὸς, ἐν ᾧ ἔτρεχον νεανίαι, λαμπάδας κρατοῦντες. i. e. *Hellotia, festum Minervæ Corinthi, quô etiam certamen peragitur* λαμπαδοδρομικὸν *appellatum*, *in quô juvenes faces tenentes manibus, currebant.* Vide plura hac de re apud *eundem auctorem ibidem.*

FESTUM X.

ΝΕΚΥ'ΣΙΑ.

§. I.

Νεκύσια, Latinè *Funeralia*, *Parentalia*, à νέκυς, i. e. *mortuus*, derivata, festum, quod *Athenienses*, *Bithynii*, aliique Græcorum populi in defunctorum honorem celebrabant; in quô ter ὀνομαστὶ defunctorum animas, qui in exilio, seu extra patriæ fines obierunt,

runt, vocabant, easque, ut ad convivium adſcenderent, orabant. *Didymus ad Odyſſ.ι.Homeri* ſic ſcribit: Ἀρχαῖον ἔθος τὸ ἐπὶ ξένης ἀπολλυμένων τὰς ψυχὰς ἀνακαλεῖν τρίτον τοὺς ἀδελφθέντας ἐπ' ἂν ἐπίωσιν οἴκαδε. Confer etiam *Euſtathium locô citatô.*

§. Huc quoque reſpexit *Theocritus Idyll.13.* ubi ſic de Hyla canit: Τρὶς μὲν Ὕλαν ἄϋσεν. i. *Ter Hylam vocavit.* Ad quem locum *Scholiaſtes* ita: ἐκ τρίτου μὲν ἐφώνησε τὸν Ὕλαν. i. *Ter vocavit Hylam.* Conſule quoque eâdem de re *Scholiaſten Pindari ad Od.III.Pyth.pag.m.205.*

DECAS UNDECIMA.

FESTUM I.

ΘΕΟΓΑΜΙΑ.

§. I.

Θεογάμια, ſacra erant, quæ in *Proſerpinæ* honorem à *Siculis* agitabantur. *Pollux Onomaſt.lib.1.cap.1.*

§. 2. Hoc festum etiam *Athenis* ritu nuptiarum celebrabatur, in quo *puer* aliquis ἀμφιθαλὴς Canistrum *pane plenum* Nuptæ præferens inclamabat: Ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον. i. *Fugi malum, inveni melius. Zenobius in Proverbiis:* Ἐν τοῖς γάμοις ἔθος ἦν ἀμφιθαλῆ παῖδα ἀκάνθαις μετὰ δρυΐνων καρπῶν στέφεσθαι, καὶ λίκνον ἄρτων πλῆρες περιφέροντα, λέγειν· Ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον. i. *In nuptiis fuit receptum, ut puer patrimus & matrimus spinis & quernis glandibus coronatus sportulam panibus refertam circumferens exclamaret: Effugi malum, inveni melius.* Vide & *Apostolium* eadem de re *in Parœmiis.*

FESTUM II.

ΧΑΛΚΕΙ͂Α.

§. I.

Χαλκεῖα, vel Χάλκεια, festum perantiqvum & publicum *Athenis*, quod initiò ab universo *populo*, maximè verò ab *artificibus manuariis* in honorem *Vulcani*, vel, ut *Apollonius Acharnensis* vult, *Minervæ, XXX. die mensis*

sis Pyanepsionis celebrabatur. *Harpocration in suo Lexico in 10. Rhetores* & *Suidas in* χαλκεῖα.

§. 2. Ubi nota, Ἀθηναῖα hoc festum appellatum fuisse, quia in *Minervæ* honorem agitabatur: πάνδημον verò, quia omnium artificum manuariorum commune erat, teste *Suida*.

§. 3. Hæc autem sacra postea à solis fabris Vulcano celebrabantur; quoniam ille in Attica τὴν χαλκευτικὴν, i. *artem fabrilem* invenisse credebatur, ut *idem Suidas in voce* χαλκεῖα docet.

FESTUM III.

ΑΙΑΚΕΙΑ.

§. I.

Αἰάκεια, festum ab *Æginetis* in honorem *Æaci*, viri Græcorum pietate & religione præstantissimi, institutum. *Scholiastes Pindari Olymp. Od. XIII.* Quin & *certamen* tunc Æaci peragebatur honori; ceu *idem Scholiastes* nobis refert, *Nemeor. Od. V.*

§. 2. Qui in eô *victor* erat, *coronam* in delubro ejus consecrabat; teste *Pindaro locô jam citatô.* M 5 §. 3.

§. 3. *Templum* verò Æaci in locô urbis illustrissimô erat exstructum, septumqve habebat quadratum è lapide albo; sicuti *Pausanias* indicat in *Corinthiacis*. *Hesychius in suo Lexico* asserit, *Athenienses* qvoqve hoc festum celebrasse, Æacoque fanum consecrasse. Verba ejus ecce hæc: Αἰακόντιον Ἀθήνησι, καὶ τὸ Αἰακοῦ τέμενος.

FESTUM IV.

ἈΝΑΚΛΗΤΗΡΙΑ.

Ἀνακλητήρια, festum, quod honori *regis* & *principis*, cùm is rex princepsve crearetur, agitabatur. Dicitur autem hæc vox Ἀνακλητήρια, παρὰ τὸ ἀνακαλεῖν, i. ab *inclamando*, seu *alta voce appellando*. *Polybius Histor. lib. XVII.*

FESTUM V.

ἍΛΙΑ.

§. I.

Ἅλια, (ab ἅλιος, Doricè, pro ἥλιος, *sol*) festum, quô *Rhodii* olim *Solem*, quòd illum apud se natum esse crederent, singulari & præcipuô pro-

fe-

ſecuti ſunt cultu. *Athenæus lib. XIII.*

§. 2. Celebrabatur hoc feſtum *die XXIV. menſis Gorpiæi*, qui Athenienſium Boëdromioni reſpondet; *Certamen* in eo *pueri*, & *viri* peragebant; *Victor* qui evaſiſſet, ἄθλε loco *coronam populeam* auferebat. *Enarrator Pindari Olymp. Od. VII.*

FESTUM VI.

ΑἸΑ΄ΝΤΙΑ.

§. I.

AἸάντια, feſtum *Salaminiorum*, quod *Ajaci* celebrabant. *Heſychius, Lexicographus.*

§. 2. Non tantùm autem Salaminii, ſed & *Athenienſes* Ajacem coluerunt, qui *tribum* ab ejus nomine Αἰαντίδα appellabant, nec non lectum ipſi omni armaturâ inſtructum ſternebant. *Scholiaſtes Pindari Nem. Od. II.*

FESTUM VII.

ἈΠΟΛΛΩ΄ΝΙΑ.

§. I.

AΠολλώνια, feſtum, quod apud *Sicyonios*

nios Apollini agitabatur, in quo *pueri* & *puellæ septem* ad fluvium *Sytham* euntes *Apollinem*, ut & *Dianam* in *Svadelæ* templum duxerunt. *Pausanias in Corinthiacis*, ubi hâc de re prolixè agit.

FESTUM IIX.

ἈΝΘΕΣΦΌΡΙΑ.

§. 1.

Ἀνθεσφόρια, Latinè dicas *Floriferum*, Sacra erant apud *Siculos*, & *Argivos*, à *Virginibus*, quæ Ἀνθεσφόροι appellabantur, in honorem *Proserpinæ*, quam Pluto legendis floribus intentam rapuerat, celebrata; Unde & nomen habent παρὰ τὰ ἄνθη, καὶ φέρειν, i. *à floribus colligendis* seu *ferendis*, Scribitur & Ἀνθοφόρια.

§. 2. Dum autem virgines istæ Ἀνθεσφόροι festum id agitabant, accinebatur illis tibiâ carmen quoddam, Θεριακὸν μέλος nuncupatum; ut testatur *Jul. Pollux Onomast. lib. XI. cap. X.*

FESTUM IX.

ἈΡΆΤΕΙΑ.

§. 1. Ἀ-

ΑΡάτεια, festi solemnitas, quam *Sicyonii Arato*, τῷ σοφῷ πάντων, καὶ ϛρατηγῷ ἀγαθῷ, i. *omnium sapienti, & Duci strenuo*, teste *Athenao*, agebant. Vide *Plutarchum in vita Arati*.

§. 2. *Duo* erant hujus festi *dies*; *unus*, qui erat *quintus mensis Anthesterionis*, quô Arato pro liberatâ urbe vota persolvebant ipsiq; sacrificabant: *alter* autem, qvô natus est. Utrôq; etiã die ipsi sacra faciebant; quorum *priora* in perpetuam liberatæ civitatis recordationem Σωτήρια dicebant; illaque à Διὸς Σωτῆρ☉ θυηπόλῳ, i. *Jovis Servatoris Sacerdote* acta; *Posteriora* verò ab Arati *mystâ*, qui *fasciam* non ex toto candidam, sed *purpurâ intertextam* gestabat. Carmina quoque ad Citharam à *symphoniacis* canebantur; Pompam item puerorum & adolescentum *gymnasiarcha* ducebat, quem *senatus* coronatus, reliquiqve *cives* pro lubitu sequebantur. Confer huc facientia verba *Plutarchi in vita Arati*.

FESTUM X.
ΔΗΛΙΑ.

§. I.

Δήλια, festum *Apollini* τῷ Δηλίῳ agitatum, teste *Theodoreto Therapeut. VII.* Singulis autem *quinquenniis* celebratum fuisse, docet *Thucydides Lib. III.*

§. 2. Curabant hæc sacra οἱ Ἱεροποιοί, ut *Pollux* refert *lib. II. cap. IX. Onomast.* Videsis etiam *Etymologum Magnum in voce* ἱεροποιοί.

DECAS DVODECIMA.
FESTUM I.
ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑ.

§. I.

Θεσμοφόρια, Latinè LEGUMLATIO, festum ab *Orpheo*, vel secundum alios, à *Triptolemo* Atheniensium rege institutum, & ab *Atheniensibus*, aliisque *Græcorum* populis, *Cereri* agitatum; testibus *Demosthene*, *Diodoro Siculo*, & *Plutarcho*.

§. 2. In

§. 2. In hôc festô pleraque de Legum inventione agebantur; unde & ipsum nomen habet à θεσμὸς *lex* (sc. teste *Hesychio*, νόμος θεῖος, *divina lex*,) & φέρω, *fero*. Ceres enim non duntaxat hominibus *fruges*, verùm etiam prima dedit *Leges*. Hinc à Græcis ἡ θεσμοφόρος, à Latinis *Legifera* dicta fuit. *Servius*, *Virgilii commentator ad lib. IV. Æneid.* hâc de re ita: *Ceres leges dicitur invenisse; nam & sacra ipsius Thesmophoria vocantur.*

§. 3. Inde in ejus rei memoriam Atheniensium mulieres libros legales capite gestabant, Eleusinenque, ubi sacra hæc agebantur, splendidâ pompâ supplicantes iter habebant. *Glossographus Theocriti ad Idyll. 4.*

§. 4. Hæc enim sacra à *solis fœminis* Atheniensium *mense Pyanepsione* celebrabantur; viris autem, servis & ancillis ad ea accedere non licebat; ut luculenter testatur *Aristophanes in* θεσμοφοριαζούσαις.

§. 5. In his sacris non solùm jejunabant

bant, ſed & à rebus Venereis abſtine-bant; teſtibus *Ariſtophane in avibus*, & *Ovidio lib. X. metamorph.* *Dies* ille in Theſmophoriis jejuniis transa-ctus, dicebatur Νηστεία; teſte *Athenæo lib. VII.*

§. 6. Ut autem iſtæ mulieres caſti-tatem pudicitiamque incorruptam ſervarent, ſibique faciliorem redde-rent continentiam, ſubſternebant ſi-bi in decto *ſalicis* aut *viticis* folia, teſte *Plinio lib. XXIV. cap. 9.* Nam ſalix eſt Ἀφροδισίου κώλυμα, docente *Æliano Hiſtor. Animal. lib. IX. cap. XXVI.* Uſæ fu-erunt etiam *conyzâ*, quæ vim habet perimendi ſeminis, & libidinis exſtin-guendæ. *Schol. Theocriti ad Idyll. 7.*

§. 7. Porrò αἱ θεσμοφοριάζουσαι ab eſu *granorum mali punici* abſtinebant, ut tradit *Clemens Alexandrinus in Protrept.*

§. 8. In hôc quoque feſto *pudenda muliebria* mulieres illæ initiatæ hono-re divinô afficiebant. *Theodoretus lib. 3. Græcan. affection.* & *Athenæus lib. XIV.* refert, muliebria pudenda, μυλλοὶ ap-

pel-

pellata, quæ ex *ſeſamo* & *melle* facta erant, *ultimô die* hujus feſti apud *Syracuſanos*, qui hæc ſacra etiam obſervârunt, *Cereri* & *Proſerpinæ* circumlata fuiſſe.

§. 9. Huic feſto proprius erat *Sacerdos*, Στεφανηφόρος dictus, quia *coronatus* ſacra obibat, ùt patet *ex vetere aliquâ inſcriptione*. *Locus* verò, in quô αἱ θεσμοφοριάζουσαι in ſummâ caſtitate publicè alebantur Athenis, nuncupabatur θεσμοφορεῖον, ſicuti *Heſychius* tradit *in ſuo Lixico*.

§. 10. Quod autem attinet ad *numerum dierum*, quibus Theſmophoria agebantur, ſatis incertum autores ponunt. *Heſychius*, *Lexicographus*, *quatuor* ſtatuit, ſic enim ſcribit *in* Τρίτη Θεσμοφορίων. Ζητεῖται πῶς, ἅμα μὲν λέγει τρίτην Θεσμοφορίων εἶναι, ἅμα δὲ μέσην, τεττάρων οὐσῶν ἡμερῶν. *Ovidius novem* ponit; Et *Diogenes Laërtius in vita Democriti*, *tres*.

§. 11. Theſmophoria etiam agitabant *Eretrienſes*, in qvibus peculiarẽ ritum ſervârunt, ut carnes, quas comede-

edebant, non ad ignem, sed ad solem mulieres assarent; teste *Plutarcho in quæst. Græc.*

FESTUM II.

ΔΗΜΗΤΡΙΑ.

§. I.

Δημήτρια, Dies festi, qui in *Cereris* honorem celebrabantur. *Jul. Pollux. Onomast. lib. I. c. I.* Hôc in festô verberabant se *flagellô è cortice contextô*, quod Μόροττον nuncupabant. *Hesychius, Lexicographus.* *Fanum* hujus Deæ dicebatur Δημήτρειον.

§. 2. Erant quoque Δημήτρια sacra honori *Demetrii* ab *Atheniensibus die XXX. mensis Munychionis* instituta; quemadmodum docet *Diodorus Siculus lib. XX.* In his sacris in proscenio Demetrius orbe terrarum vectus repræsentatus est. *Athenæus lib. XII.*

FESTUM III.

ἘΦΙΠΤΟΣ.

§. I.

Ἔφιπτος, vel, ut *Meursius* legit, Ἔφιπ-πος, dies fuit festus à *Lacedæmoniis* agita-

agitatus; in quo etiam *certamen* instituebatur. *Hesychius in suo Lexico.* Erat autem certamen, ut *Suidas in ἐφίππιον* tradit, *equestre.*

FESTUM IV.

ΒΟΤΤΙΑΙΏΝ ἙΟΡΤΉ.

§. I.

BOττιαίων ἑορτὴ, festum erat, in quo *puellæ* choreas ducentes canebant hunc in modum: ἴωμεν εἰς Ἀθήνας. i. e. *eamus Athenas.* *Plutarchus* hâc de re in *Quæst. Græc.*

FESTUM V.

ΠΑΝΑΘΉΝΑΙΑ.

§. I.

Παναθήναια, initiò dicta Ἀθήναια, i. *Minervalia*, sacra erant, quæ *Athenienses* in *Minervæ* honorem celebrabant. Instituta fuerunt primùm *Athenis* ab *Erichthonio*, Vulcani filio. Deinde à *Theseo*, altero Athenarum conditore, universis Atticæ incolis ex diversis civitatibus in unam urbem coactis, restaurata, & ab omnibus communiter in memoriam illius συνοικήσεως agitata sunt. Vide *Pausa-*

niam

niam in Arcad. Harpocrationem item, & *Suidam.*

§. 2. Fuerunt autem Panathenæa *duplicia: Majora*, & *Minora. Majora* quidem singulis *quinquenniis, die XXIII. mensis* Ἑκατομβαιῶνος; *Minora* verò quotannis *die XX. Thargelionis* agebantur. Consule *Scholiasten Aristophanis in Nebul. Suidam*, & *Harpocrationem.* In his sacris *pueros armatos*, qui Græcè Πυῤῥιχισταὶ dicebantur, Πυῤῥίχην ὄρχησιν, i. *armatam saltationem* saltâsse, victorique certum aliquod præmium propositum fuisse; omnesque præthereà, singulis urbibus coloniarum Athenas bovem ad sacrificia mittentibus, ob carnium abundantiam, ultra etiam satietatem & præter decorum edisse, docent *Phavorinus in Lexico, Interpres Comici locô citatô*, & *Suidas.* Ne autem hæcce sacrificia essent sicca, utebantur *poculis ligneis* maximæ capacitatis, quæ ab *Athenæo lib. XI.* Παναθηναϊκὰ appellantur; Τὰ μὲν δίχοα, τὰ δὲ καὶ μείζονα, i. *quædam duos con-*

congios, aut etiam plures capiebant.

§.3. In his quoque ſacris magnâ cum pompâ ἱε. ὸν πέπλον, i. *ſacrum peplum*, quod colore erat candidô, clavisque interſtinctum aureis, velum nempe navis Panathenaicæ, *qvintô quoque annô* Minervæ apparatæ, per Ceramicum usque ad Cereris Eleuſiniæ templum deferebant. In hoc peplo, ſeu velo, quod virgines nonnullæ Athenienſes genere nobiles, ab *Heſychio* Ἐργαςῖναι dictæ, texebant, depictus erat *Enceladus*, Gigas à Minerva occiſus, nec non nomina eorum, qvi ſe ſtrenuè in bello geſſerant. Hinc eſt, quod *Ariſtophanes in Equitibus* viros fortes, deque republ. benè meritos appellaverit ἀξίȣς τȣ͂ πέπλȣ, i. *dignos peplo*. Videſis *Scholiaſten Ariſtophanis ad Equites*; Item *Suidam* in voce Πέπλος, & *Etymologum Magnum*. Eadem hæc uberius tractat *Joh. Meurſius in libro ſingulari de Panathenæis*.

FE-

FESTUM VI.

Μ Υ Σ Ι' Α.

§. 1.

Μυζία, festum apud *Argivos in Cereris* τῆς Μυσίας honorem per *septem dies* celebratum.

§. 2. *Tertiô* hujus festi *die viri canesq; masculi* à fano arcebantur; *mulieres* intus relictæ, nocturnô tempore sacra faciebant. *Postridiè* reduces, risu & dicteriis inter se certabãt. Confer de hoc festo *Pausan. in Achaic.*

FESTUM VII.

Ν Ε Ο Ι' Ν Ι Α.

§. 1.

NEοίνια, festum *Bacchi*, novi vini tempore celebratum. Vide *Hesychium in Lexico*, & *Longum Sophistam lib. II. de Pastoralibus.*

§. 2. Similì modô veteres Romani *Meditrinalia* agebant; in quô festô primum novum vinum bibentes ominis ergò exclamabant: *Vetus novum vinum bibo, veteri novo morbo medeor. Festus.*

FE

FESTUM IIX.
Δ Ε Λ Φ Ί Ν Ι Α.

§. 1.

Δελφίνια, festum *Apollini* τῷ Δελφινίῳ ab *Æginetis mense* Δελφινίῳ agitatum. *Scholiographus Pindari Olymp. Od. IIX.* & *Nem. Od. V.*

§. 2. Erant & Δελφίνια certamen constans πεντάθλῳ, seu *quinquertio*, itidemque in honorem Apollinis ab Æginetis institutum, *Idem Scholiastes Pyth.*

§. 3. Colebatur verò Apollo ὁ Δελφίνιος non duntaxat apud Æginetas, verùm etiam apud *Athenienses*, qui illi templum non longè à Jovis τοῦ Ὀλυμπίου exstruebant. Vide *Pausaniam in Atticis.*

FESTUM IX.
Β Ί Σ Β Α Ι Α.

§. 1.

Βίσβαια, aliàs Κλαδευτήρια, sacra erant, quæ *Messapienses* agitabant, cùm vites

vites putarent, ut videl. illud proſperè ſuccederet. *Heſychius in Lexico.*

FESTUM X.

ΓΕΡΑΙ'ΣΤΙΑ.

§. I.

ΓΕραίστια, Dies feſtus, quem omnes *Geræſtii Eubœæ* in gloriam *Neptuni*, ob tempeſtatem illic obortam, agebant. *Hypomnematiſtes Pindari Olymp. Od. XIII.*

§. 2. Fuiſſe etiam apud Geræſtios celeberrimum *Neptuni templum*, autor eſt *Strabo lib. X.*

Δόξα τῷ Θεῷ.

ERRATA corrigenda.

Pag. 122. lin. 1. pro Ἐρηφορία, lege Ἐρσηφορία.
pag. 160. lin. 9. pro celebratam, lege celebratum.
pag. 225. lin. 8. pro Servato, lege Servatoris.
Reliqua benevolus Lector ipſe ut corrigat, rogatur.

Graecorum vet. Ἱερολογια.

A

B

Γ

Δ

E

Ζ · Η

Κ

Θ

Λ

Ι

Μ

i. Meursii [illegible] ... et alia [illegible]